

Pol Oster

Putovanja
u skriptorijum

Pol Oster

Putovanja u skriptorijum

Geo
poetika

POL OSTER

Putovanja u skriptorijum

bojana888

Za Lojda Hustveda
(u znak sećanja)

Starac sedi na ivici uskog kreveta, dlanova ispruženih na kolenima, glave pognute, zuri u pod. Nema predstavu o tome da se tačno iznad njega, na plafonu, nalazi fotoaparata. Blenda se bez zvuka otvara svake sekunde, praveći osamdeset šest hiljada i četiristo snimaka svaki put kada Zemlja obrne svoj krug. Čak i da zna da ga nadziru, bilo bi isto. U mislima je negde drugde, nasukan među tvorevinama svoje mašte dok traga za odgovorom na pitanje koje ga proganja.

Ko je on? Šta radi ovde? Kada je stigao tu i koliko će dugo ostati? Uz malo sreće, vreme će nam sve reći. Za sada, naš jedini zadatak jeste da te slike posmatramo što je pažljivije moguće i da pokušamo da se uzdržimo od preranih zaključaka.

U sobi ima nekoliko predmeta, i na svakome se nalazi po jedna nalepnica na kojoj je, štampanim slovima, ispisana po jedna reč. Na primer, na stočiću kraj kreveta piše KREVET. Na lampi stoji reč LAMPA. Čak i na zidu, koji strogo uzevši nije predmet, zalepljena je nalepnica na kojoj piše ZID. Starac za trenutak podiže pogled, ugleda zid, ugleda nalepnicu na njemu, i blagim glasom izgovara reč *zid*. Za sada još uvek nije moguće znati da li je on to zaboravio da čita, ali još uvek prepoznaje stvari i zna njihove nazive, ili je, nasuprot tome, izgubio moć za razaznavanje predmeta, no još uvek zna da čita.

Odeven je u plavo-žutu prugastu pidžamu, dok su mu stopala zaklonjena parom crnih kožnih papuča. Ne shvata gde se tačno nalazi. U nekakvoj prostoriji, da, ali u kakvoj je građevini ta prostorija smeštena? U kući? U bolnici? U zatvoru? Ne seća se koliko je dugo tu niti kakve su okolnosti dovele do toga da bude smešten na ovo mesto. Možda je tu oduvek; možda ovde živi otkad se rodio. Ono što zna jeste da u duši ima snažan osećaj krivice. Istovremeno, ne može da se odupre osećanju da je žrtva neke grozne nepravde.

U sobi postoji jedan prozor, na njemu je zastor, i koliko se on seća, još nikada nije pogledao kroz njega. Isti je slučaj i s vratima i njihovom okruglom porcelanskom ručkom. Da li je zaključan, ili može da izlazi i ulazi kako mu je volja? To bi tek trebalo da ispita, jer, kao što je pomenuto u prvom pasusu, u mislima je negde drugde, lebdi u prošlosti, luta među fantomskim bićima nagomilanim u njegovoj glavi, svim silama nastoji da odgonetne pitanja koja ga muče.

Slike ne lažu, ali isto tako ne govore sve. One su tek beleška o vremenu koje je prošlo, posredni dokaz. Starčeve godine je, recimo, teško odrediti na osnovu crno-belih fotografija koje se ne odlikuju prevelikom oštrinom. Jedina koliko-toliko izvesna činjenica jeste da ovaj čovek nije mlad, ali reč *starac* je rastegljiv pojam i koristi se da opiše osobu kojoj je između šezdeset i sto godina. Stoga ćemo tu reč izbaciti, a o osobi koja se nalazi u sobi nadalje ćemo govoriti kao o gospodinu Blenku.¹ Njegovo ime nam za sada neće biti potrebno.

Gospodin Blenk najzad ustaje s kreveta, nakratko zastaje da uspostavi ravnotežu, i zatim, vukući noge, odlazi do pisaćeg stola na drugom kraju sobe. Oseća se umorno, kao da se upravo probudio iz nemirnog, kratkog noćnog sna, i dok papučama pravi šušketav zvuk po nezastrtom drvenom podu, priseća se zvuka šmirgle. Negde u daljini, van sobe, van zgrade u kojoj je soba, čuje prigušeni krik neke ptice, možda vrane, možda galeba, nije siguran.

Gospodin Blenk spušta svoje telo u stolicu kraj pisaćeg stola. Reč je o izuzetno udobnoj stolici, shvata on, napravljenoj od meke smeđe kože, sa širokim naslonima za ruke na koje može da smesti laktove i podlaktice, da i ne pričamo o nevidljivom mehanizmu koji mu omogućava da se u njoj njiše napred-nazad kad god poželi, i tačno to i čini, čim sedne. Ljuljuškanje napred-nazad na njega deluje umirujuće, i dok se gospodin Blenk prepušta tim ugodnim oscilacijama, priseća se drvenog konjića koji je stajao u njegovoj sobi kada je bio dečak, a zatim počinje iznova da proživljava neka od imaginarnih putovanja na koja je išao tim konjićem, kome je dao ime Vajti i koji, za njega, tada mladog Blenka, nije bio drvena stvar obojena belom bojom, već pravi, živi konj.

Posle te kratke ekskurzije u rano dečaštvo, gospodina Blenka ponovo obuzima teskoba i penje mu se uz grlo. Slabim glasom izgovara: ne smem dozvoliti da se to opet dogodi. Potom se naginje nad stolom od mahagonija na kome uredno naslagane stoje gomile papira i fotografija. Najpre uzima slike, tridesetak crno-belih portreta muškaraca i žena različite starosti i različitih rasa, dimenzija sedamnaest sa dvadeset pet centimetara. Na fotografiji koja stoji na vrhu gomile, vidi se mlada žena u ranim dvadesetim. Crna kosa joj je kratko podšišana, a pogled kojim posmatra objektiv neumoljiv i izmučen. Snimljena je napolju, u nekom gradu, možda u Italiji ili

Francuskoj, zbog toga što stoji ispred neke srednjovekovne crkve, i zbog toga što nosi šal i kaput, može se pretpostaviti da je snimljena zimi. Gospodin Blenk netremice posmatra oči mlade žene i napreže se da se seti ko je ona. Posle dvadesetak sekundi čuje sebe kako šapatom izgovara jednu reč: Ana. Obuzima ga sveprožimajuće osećanje ljubavi. Pita se da li je Ana možda osoba kojom je nekada bio oženjen, ili možda, slučajno, posmatra fotografiju svoje kćeri.

Tren posle ovih misli stiže ga novi talas osećanja krivice i on zna da je Ana mrtva. Što je još gore, sumnja da je on odgovoran za njenu smrt. Možda je čak moguće i to da ju je on ubio.

Gospodin Blenk zareži od bola. I sam pogled na slike veoma mu teško pada pa ih odloži sa strane i okreće se papirima. Ukupno su tu četiri gomile, od kojih je svaka visoka dvadesetak centimetara. Bez nekog posebnog razloga, nesvesno, maši se za prvi list na gomili koja stoji sasvim levo. Rukom štampanim slovima, sličnim onima na nalepnicama, piše:

Posmatrana iz najudaljenije tačke svemira, Zemlja nije veća od trunke prašine. Seti se ovoga kada sledeći put budeš napisao reč *čovečanstvo*.

Na osnovu prezrivo izraza koji ima na licu pošto pogleda ovu rečenicu, možemo biti prilično sigurni u to da gospodin Blenk nije izgubio sposobnost da čita. Ali ko je autor ovih rečenica, to ostaje otvoreno pitanje.

Gospodin Blenk pruža ruku prema sledećoj stranici sa gomile i shvata da je reč o nekakvom otkucanom rukopisu. U prvom pasusu piše:

Onog trenutka kada sam počeo svoju priču, oborili su me na pod i šutnuli u glavu. Kada sam stao na noge i ponovo počeo da govorim, jedan od njih me je lupio preko usta, a drugi me je udario u stomak. Pao sam. Uspeo sam opet da ustanem, ali upravo kada sam treći put hteo da započnem priču, pukovnik me je tresnuo o zid i izgubio sam svest.

Na stranici su još dva pasusa, ali pre nego što gospodin Blenk počne s čitanjem drugog, začuje se telefon. Reč je o crnom modelu s bročanicom iz kasnih četrdesetih ili ranih pedesetih prošloga veka, a kako stoji na stočiću kraj kreveta, gospodin Blenk je primoran da

ustane iz meke kožne stolice i vukući noge ode do drugog kraja sobe. Na četvrto zvono podiže slušalicu.

Halo, kaže gospodin Blenk.

Gospodin Blenk? pita glas s druge strane.

Ako vi tako kažete.

Jeste li sigurni? Ne smem da rizikujem.

Ni u šta ja nisam siguran. Ako hoćete da me zovete gospodin Blenk, biću srećan da vam se odazovem na to ime. S kim razgovaram?

Sa Džejsom.

Ne poznajem nikakvog Džejsa.

Sa Džejsom P. Fladom.

Podsetite me.

Juče sam bio kod vas u poseti. Proveli smo zajedno dva sata.

A, policajac.

Bivši policajac.

Tako je. Bivši policajac. Šta mogu učiniti za vas?

Želeo bih ponovo da vas vidim.

Zar vam nije bio dovoljan jedan razgovor?

Pa i nije. Znam da sam tek sporedan igrač u ovom poslu, ali kazali su mi da smem dvaput da vas posetim.

Hoćete da kažete da nemam izbora?

Plašim se da je tako. Ali ne moramo razgovarati u sobi ako to ne želite. Ako hoćete da izađemo do parka, tamo da sednemo, ako vam se to više dopada.

Nemam šta da obučem. Stojim ovde u pidžami i papučama.

Pogledajte u plakaru. Imate svu odeću koja vam je potrebna.

Ah. Plakar. Hvala.

Jeste li doručkovali, gospodine Blenk?

Čini mi se da nisam. Dozvoljeno mi je da jedem?

Tri obroka dnevno. Još uvek je malo rano, ali Ana će uskoro doći.

Ana. Rekli ste Ana?

Osoba koja se stara o vama.

Mislio sam da je mrtva.

Teško.

Možda je to druga Ana.

Sumnjam. Od svih ljudi koji imaju neke veze s ovom pričom, ona je jedina koja je sasvim na vašoj strani.

A ostali?

Recimo samo da ima dosta ozlojeđenosti, nećemo dalje o tome.

Trebalo bi napomenuti da je pored fotoaparata u jedan od zidova ugrađen i mikrofoni, i da svaki zvuk koji gospodin Blenk proizvede ostaje zabeležen na veoma osetljivom digitalnom kasetofonu. I najmanji uzdah ili šmrktanje, najtiši kašalj ili odbegli gas iz njegovog tela čini, dakle, integralni deo naše prirovi. Ne treba ni napominjati da ovi audiozapisi takođe obuhvataju i reči koje je gospodin Blenk na različite načine promrmljao, izgovorio ili uzviknuo, a isti je slučaj i s telefonskim pozivom, maločas zabeleženim, koga je uputio Džejms P. Flad. Razgovor se okončao time što je gospodin Blenk nevoljno popustio zahtevu bivšeg policajca da mu dođe u posetu tog prepodneva. Pošto spusti slušalicu, gospodin Blenk sedne na ivicu uskog kreveta, zauzima identičan položaj onome iz prve rečenice s početka izveštaja: dlanova opruženih na kolenima, pognute glave, zuri u pod. Pita se da li da ustane i potraži plakar koji je Flad pominjao, i, ako taj plakar postoji, da li da svuče pidžamu i uzme neku odeću, pod uslovom da u plakaru ima odeće, ako i taj plakar uopšte postoji. Ali gospodinu Blenku se ne žuri da obavlja tako trivijalne poslove. Želi da se vrati tekstu kucanom na mašini koji je čitao pre nego što ga je telefon prekinuo. Zato ustaje s kreveta i pruža prvi nesiguran korak prema suprotnom kraju sobe, i dok to čini oseća iznenadni nalet vrtoglavice. Shvata da će pasti ako i dalje bude stajao, ali umesto da se vrati do kreveta da sedne i sačeka da kriza prođe, desnom se rukom oslanja na zid, na nju prebacuje čitavu težinu tela, i postepeno se spusti na pod. Kada se nađe u klečećem položaju, gospodin Blenk se nagine napred pa spušta i dlanove na pod. S nesvesnicom ili bez nje, njegova rešenost da dođe do stola toliko je snažna da puzi na sve četiri.

Čim mu pođe za rukom da se smesti u kožnu stolicu, nekoliko trenutaka ljuđa se napred-nazad da smiri živce. Uprkos fizičkim pokušajima, shvata da ga je strah da nastavi da čita rukopis. I taj strah koji ga je obuzeo nešto je s čim ne izlazi na kraj. To su samo reči, govori sebi, a od kada to reči imaju moć da skoro na smrt

uplaše čoveka. Ne ide to tako, mrmlja dubokim, jedva čujnim glasom. A zatim da bi sebe uverio u ono što je rekao, ponavlja istu rečenicu vičući koliko ga grlo nosi: NE IDE TO TAKO!

Neobjašnjivo, ovaj nalet zvuka daje mu snage da nastavi. Duboko udahne, prikuje pogled za reči ispred sebe i čita dva pasusa koji slede:

Još od tada me drže u ovoj sobi. Koliko sam uspeo da vidim, nije ovo tipična ćelija, niti zatvor u kasarni, a ni improvizovani pritvor teritorijalaca. Ovo je mali, ogoljen prostor, otprilike tri i po sa četiri i po metra, a zbog jednostavnosti s kojom je građen (zemljani pod, debeli kameni zidovi) pretpostavljam da je nekada služio kao skladište za namirnice, možda za džakove brašna ili pšenice. Ima samo jedan prozor s rešetkama pri vrhu zapadnog zida, no suviše je visoko da bih ga mogao dohvatiti. Spavam na slamnatom madracu u uglu, i svakodnevno dobijam dva obroka: hladnu ovsenu kašu ujutro, mlaku supu i tvrd hleb uveče. Prema mojim proračunima, ovde sam već četrdeset i sedam noći. Ova računica bi, naravno, mogla biti i pogrešna. Moji prvi dani u ćeliji bili su isprekidani brojnim batinama, a pošto ne mogu da se setim koliko sam puta izgubio svest, niti koliko dugo su ti prekidi trajali, moguće je da sam u nekom trenutku izgubio račun i da nisam primetio da određenog dana sunce izlazi, ili da nekog drugog zalazi.

Odmah ispod mog prozora počinje prerija. Svaki put kada dune zapadni vetar, osetim miris kadulje i kleke, jedinog rastinja tih sušnih daljina. Živeo sam tamo sam gotovo četiri meseca, lutao sam slobodno od mesta do mesta, provodio noći napolju po svakakvom vremenu, pa mi povratak iz tog prostranstva u skučenost ove prostorije ne pada lako. Mogu da podnesem prinudnu samoću, odsustvo razgovora i ljudskog kontakta, ali čeznem da budem na vazduhu i svetlosti, a dane provodim željan da ugledam još nešto pored ovih hrapavih kamenih zidova. Vojnici vrlo često prolaze ispod mog prozora. Čujem kako zemlja krčka pod njihovim cokulama, spletove glasova, lupnjavu konjske zaprege u vrelini nedostižnog dana. Ovo je garnizon u Ultimi: najzapadnijoj tački Konfederacije, mestu koje se nalazi na samom rubu poznatog sveta. Udaljeni smo dve hiljade milja od prestonice, okrenuti ka prostranstvima Tuđinskih teritorija kojih nema u kartama. Po zakonu, tamo niko ne sme da

krene. Ja sam išao jer mi je tako bilo naređeno, i sada sam se vratio da podnesem izveštaj. Možda će me saslušati, možda i neće, a zatim će me izvesti napolje i streljati. Čini mi se da je to prilično izvesno. Važno je da se ne zavaravam, da se oduprem iskušenju nade. Kada me konačno prislone uza zid i upere oružje u moje telo, jedino što ću tražiti biće da mi s očiju skinu povez. Ne zanima mene da vidim ljude koji će me ubiti, samo želim da ponovo vidim nebo. Eto, to je sada domet mojih želja. Da budem napolju i da pogledam gore u ogromno plavo nebo, da poslednji put osmotrim tu urlajuću beskonačnost.

Gospodin Blenk prestaje da čita. Strah ustupa mesto zbunjenosti, i mada je upio svaku reč onoga što je pročitao, nema predstavu šta to znači. Da li je to zaista nekakav izveštaj, pita se, i šta je to Konfederacija, sa svojim garnizonom u Ultimi, i sa tim tajanstvenim Tuđinskim teritorijama, i zbog čega ova proza podseća na nešto napisano u devetnaestom veku? Gospodin Blenk je veoma svestan činjenice da mu mozak ne funkcioniše baš najbolje, da ne zna ništa o tome gde se nalazi i zbog čega je tu gde je, ali donekle mu je jasno da sadašnji trenutak može da odredi kao početak dvadeset prvog veka, kao i to da živi u zemlji koja se zove Sjedinjene Američke Države. Ova poslednja misao podseća ga na prozor, tačnije na zastor od prozora na kome stoji bela nalepnica na kojoj piše ZASTOR. Oslonivši se petama o pod i prislonivši ruke na rukohvat, okreće se za devedeset do sto stepeni da bi pogledao pomenuti prozorski zastor, jer u stolici ne samo da ima mogućnost da se ljulja napred-nazad, već može i da se vrti ukруг. Ovo poslednje otkriće toliko razgaljuje gospodina Blenka da istog trenutka zaboravlja da je želeo da pogleda prozor, i umesto toga počinje da uživa u do tada za njega nepoznatom svojstvu stolice. Okrene se jednom, dvaput, treći put, i dok to čini seća se kako je kao dečak sedeo u stolici u frizerskoj radnji i kako ga je berberin Roko na isti ovakav način vrteo pre i posle šišanja. Na sreću, kada se gospodin Blenk zaustavi, stolica je okrenuta na istu stranu kao kada je počeo da se okreće, što znači da on ponovo gleda na zastore prozora, i da ponovo, posle pauze u kojoj je uživao, počinje da se pita da li bi trebalo da ustane, ode do prozora, podigne zastor, i pogleda napolje da vidi gde se

nalazi. Možda više i nije u Americi, kaže sebi, već u nekoj drugoj zemlji, jer su ga u gluvo doba noći oteli tajni agenti neke strane sile.

Zbog trostrukog okreta u stolici malo mu se vrti u glavi, i ipak okleva da se pomeri s mesta, u strahu da se ne ponovi epizoda od pre nekoliko minuta kada je s kraja na kraj sobe išao četvoronoške. Ono čega gospodin Blenk još uvek nije svestan jeste da, pored toga što se njiše i okreće, kožna stolica ima i četiri točkića pomoću kojih bi mogao da se prebaci do prozora bez ustajanja. Kako ne zna da, pored sopstvenih nogu, na raspolaganju ima i druga sredstva kretanja, gospodin Blenk ostaje gde jeste, sedeći u stolici, leđima okrenut stolu, i posmatra nekada beo, a sada već požuteo zastor, i seća se svog razgovora s bivšim policajcem Džejmsonom P. Fladom. U mislima traga za nekakvom slikom, za nagoveštajem izgleda ovog čoveka, ali umesto da mu prosledi neke jasne predstave, njegov um ponovo preplavljuje parališuće osećanje krivice. Pre nego što se ovaj novi napad mučenja i straha pretvori u pravu paniku, gospodin Blenk čuje kako neko kuca na vrata, a zatim čuje zvuk ključa koji ulazi u bravu. Da li to znači da je gospodin Blenk zatočen u ovoj sobi, da ne može da izađe izuzev ako mu to nečijom milošću i dobrom voljom ne bude dopušteno? Ne nužno. Može biti da je gospodin Blenk iznutra zaključao vrata i da osoba koja sada pokušava da uđe mora da ih otključa da bi ih otvorila, čime će gospodina Blenka poštediti toga da sam ustane i otvori ih.

Kako god bilo, vrata se sada otvaraju, i u sobu ulazi sitna žena neodređenih godina, između četrdeset i šezdeset pet sve dolazi u obzir, misli gospodin Blenk, ali teško je sa izvesnošću reći. Seda kosa joj je kratko podšišana, odevena je u tamnoplave pantalone i svetlo-plavu pamučnu bluzu i, prvo što uradi kad uđe u sobu, osmehne se gospodinu Blenku. Taj osmeh, koji u sebi ima i nežnosti i naklonosti, otklanja njegove strahove i dovodi ga u stanje mira i ravnoteže. Nema predstavu o tome ko je ova žena, ali je ipak srećan što je vidi.

Jeste li dobro spavali? Pita žena.

Nisam siguran, odgovara gospodin Blenk. Iskren da budem, ne mogu da se setim da li sam uopšte spavao.

To je dobro. Znači da tretman daje rezultate.

Umesto da prokomentariše ovu zagonetnu izjavu, gospodin Blenk nekoliko trenutaka u tišini proučava ženu, a zatim pita: Izvinite što sam tako glup, ali da li je vaše ime kojim slučajem Ana?

Žena mu ponovo uputi osmeh nežnosti i naklonosti. Drago mi je što ste to upamtili, kaže. Juče nikako niste mogli da ga se setite.

Zbunjen i uznemiren, gospodin Blenk se odjednom okrene u stolici prema stolu, i sa gomile crno-belih fotografija uzme portret neke mlade žene. Pre nego što se opet okrene prema ženi, čije je ime, kako se ispostavilo, Ana, ona stoji kraj njega s rukom nežno položenom na njegovo desno rame, i sama gleda fotografiju.

Ako je vaše ime Ana, kaže gospodin Blenk glasom drhtavim od emocija, ko je onda ovo? I njeno je ime Ana, zar ne?

Da, kaže žena, pažljivo posmatrajući portret, kao da se priseća nečega što izaziva podjednako snažna ali oprečna osećanja odbojnosti i nostalgije. To je Ana. Ja sam, takođe, Ana. To je moja slika.

Ali, zamuca gospodin Blenk, ali devojka na slici je mlada. A vi imate sedu kosu.

Vreme, gospodine Blenk, kaže Ana. Shvatate smisao vremena, zar ne? Ovo sam ja pre trideset i pet godina.

Pre nego što gospodin Blenk dobije priliku da progovori, Ana vraća svoj portret iz mladih dana na gomilu fotografija.

Hladi vam se doručak, kaže ona, bez reči izlazi iz sobe, i trenutak kasnije vraća se gurajući kolica na kojima je poslužavnik sa hranom, koja smešta pored kreveta.

Obrok se sastoji od čaše soka od narandže, parčeta tosta s buterom, dva poširana jajeta u beloј činijici, i čajnika eri grej čaja. Kada dođe trenutak, Ana će pomoći gospodinu Blenku da ustane sa stolice, povešće ga do kreveta, ali mu najpre dodaje čašu vode i tri pilule, jednu zelenu, jednu belu i jednu ljubičastu.

Šta mi je? Pita gospodin Blenk. Jesam li bolestan?

Ne, daleko od toga, kaže Ana. Lekovi spadaju u tretman.

Ne osećam se bolesnim. Malo sam umoran, imam vrtoglavicu, ali nije to ništa strašno. S obzirom na moje godine, to stvarno nije strašno.

Uzmite lekove, gospodine Blenk. Onda možete da doručkujete. Mora da ste veoma gladni.

Ali ja ne želim da uzmem lekove, odgovara gospodin Blenk, tvrdoglavo ostajući pri svome. Ako nisam bolestan, neću da uzmem te proklete pilule.

Umesto da se obrecne na gospodina Blenka posle ove drske i agresivne izjave, Ana se saginje i ljubi ga u čelo. Dragi gospodine Blenk, kaže. Znam kako se osećate, ali obećali ste da ćete piti pilule svakoga dana. Takav je dogovor. Ukoliko ih ne pijete, tretman neće uspeti.

Obećao sam? kaže gospodin Blenk. Kako da znam da mi govorite istinu?

Jer sam to ja, Ana. Ja vas nikada ne bih lagala. Suviše vas volim da bih to uradila.

Pominjanje reći *volim* smekšava njegovu rešenost i gospodin Blenk namah odluči da popusti. U redu, kaže, uzeću pilule. Ali samo ako me ponovo poljubite. Dogovoreno? Samo, to sada mora da bude pravi poljubac. U usta.

Ana se smeši, ponovo se saginje i ljubi gospodina Blenka pravo u usta. S obzirom na to da poljubac traje dobre tri sekunde, ne bi se mogao okarakteristati kao čisto prijateljski, no i pored toga što nije bilo dodira jezicima, ovaj bliski kontakt u telu gospodina Blenka izaziva nagoveštaj seksualne nadraženosti. Ana se još nije ni sasvim uspravila a on već počinje da guta pilule.

Sada sede jedno pored drugog na ivici kreveta. Ispred njih su kolica s hranom, i dok gospodin Blenk ispija svoj sok od narandže, uzima zalogaj tosta i prvi gutljaj čaja, Ana mu levom rukom nežno masira leđa i pevuši melodiju koju on nije u stanju da prepozna ali koju zna odranije, ili ju je nekada znao. Potom se obrušava na poširana jaja, buši žumance vrhom kašike pa zahvata njome malo mešavine žumanca i belanca, ali kada pokuša da podigne kašiku i prinese je ustima, zbunjen je kada otkrije da mu ruka drhti. Nije reč o blagom drhtanju, već o snažnim trzajima koje nije u stanju da kontroliše. Kada stigne na nekoliko centimetara od usta, spazam je toliko jak da najveći deo onoga što je na kašici pada na tacnu.

Da li želite da vas hranim? pita Ana.

Šta je sa mnom?

Nije to ništa zabrinjavajuće, odgovara ona, i tapka ga po leđima pokušavajući da ga u to uveri. Normalna reakcija na tablete. Proći će

za nekoliko minuta.

Lep ste mi tretman zapržili, mrmlja gospodin Blenk samosažaljivim, skrhanim glasom.

Iz najbolje namere, kaže Ana. To neće doveka trajati. Verujte mi.

I tako gospodin Blenk dopušta Ani da ga hrani, i dok ona smireno obavlja taj posao, dok kašikom zahvata zalogaje poširanog jajeta, prinosi šolju čaja njegovim usnama, briše ih papirnom salvetom, gospodin Blenk počinje da razmišlja o tome kako Ana nije žena, već anđeo, ili, ako hoćete, anđeo u liku žene.

Zbog čega ste toliko ljubazni prema meni? pita on.

Zato što vas volim, kaže Ana. Jednostavno.

Sada, pošto je obrok završen, došlo je vreme za izlučevine, pranje i oblačenje. Ana odmiče kolica dalje od kreveta i pruža ruku gospodinu Blenku da mu pomogne da ustane. Na svoje ogromno iznenađenje, shvata da stoji ispred vrata, koja ranije nije primetio, a na tim vratima, na još jednoj od belih nalepnica ispisana je reč KUPATILO. Gospodin Blenk se pita kako je moguće da to nije ranije primetio, jer je na nekoliko koraka od kreveta, ali kao što je čitalac do sada već naučio, u mislima luta negde drugde, izgubljen u maglama duholikih bića i rasparčanih sećanja, dok traga za odgovorom na pitanje koje ga progoni.

Hoćete da idete? Ana ga pita.

Da idem? Kuda da idem?

U kupatilo. Hoćete u toalet?

Ah. Toalet. Da. Kad ste već spomenuli, mislim da je to dobra ideja.

Hoćete li da vam pomognem, ili možete sami?

Nisam siguran. Dajte da pokušam, pa ćemo videti šta će se desiti.

Ana okreće belu porcelansku kuglu umesto njega i vrata se otvaraju. Kada gospodin Blenk vukući noge uđe u belu prostoriju, bez prozora, s crno-belim podnim pločicama, Ana zatvara vrata za njim, i nekoliko trenutaka gospodin Blenk samo stoji u mestu, posmatra belu klozetsku šolju na udaljenom zidu, odjednom se oseća skrhan i usamljeno, žudi da ponovo bude pored Ane. Konačno, šapće sam sebi: Saberi se, matori. Ponašaj se kao dete. Ipak, čak i kad ode do ve-ce šolje, i počne da spušta donji deo pidžame, oseća snažnu potrebu da zaplače.

Pidžama mu spada do članaka; seda na šolju; bešika i creva pripremaju se da izbace svoje nagomilane sadržaje, i tečne i čvrste. Urin teče iz njegovog penisa, prva stolica, a onda i druga, iskliznu iz analnog otvora i, toliko se dobro oseća dok se olakšava na ovaj način da zaboravlja na tugu koja ga je bila obuzela samo trenutak ranije. Naravno da može sam, kaže sebi. Radi ovo još od kad je bio mali, a što se mokrenja i pražnjenja creva tiče, sposoban je kao i bilo ko drugi. I ne samo to, ekspert je u brisanju sopstvene zadnjice.

Dozvolimo gospodinu Blenku trenutak ponosa, jer koliko god da je uspešan u obavljanju prvog dela operacije, drugi deo ne ide ni blizu tako lako. Ima poteškoća da ustane sa ve-ce šolje i povuče vodu, ali kada to uradi, shvata da mu je donji deo pidžame još uvek kod članaka, i da bi ga podigao moraće ili da se sagne ili da čučne i tako ga uhvati. Ni saginjanje ni spuštanje u čučanj ne deluju kao aktivnosti u kojima je danas naročito siguran, ali od to dvoje više ga plaši saginjanje stoga što shvata kakve su mogućnosti da izgubi ravnotežu kada sagne glavu, i oprezan je zato što bi mu se moglo desiti da padne i razbije lobanju o crno-bele pločice ako bi ravnotežu zaista izgubio. Tako dolazi do zaključka da je čučanj manje od dva zla, mada se nikako ne može reći da je siguran da njegova kolena mogu da podnesu takav napor. Nikada i nećemo saznati da li mogu ili ne. Upozorena zvukom puštanja vode, Ana je pretpostavila, nesumnjivo, da je gospodin Blenk obavio posao, pa je otvorila vrata i ušla u kupatilo.

Mogao bi neko pomisliti da je gospodinu Blenku bilo neprijatno što ga je zatekla u tako kompromitujućoj pozi (kako stoji spuštene pidžame, dok mu opušteni penis visi između golih, mršavih nogu), ali to nije slučaj. Gospodin Blenk pred Anom ne oseća lažni stid. Čak može da se kaže da mu je drago da joj omogući da vidi sve što ima da se vidi, i umesto da se žurno spusti i podigne donji deo pidžame, počinje da otkopčava dugmad na gornjem delu ne bi li se i njega rešio.

Hteo bih sada da se okupam, kaže on.

Da napunim kadu, pita ga ona, ili ćemo se samo osvežiti sunderom?

Svejedno. Vi odlučite.

Ana baci pogled na svoj sat i kaže: Možda samo sunderom. Sada je već malo kasno, a treba još i da vas obučem i spremim krevet.

Gospodin Blenk je sada već skinuo gornji deo pidžame, kao i donji, i papuče. Ravnodušna prema prizoru golog starčevog tela, Ana prilazi ve-ce šolji, spušta poklopac po kome zatim prstima lupne nekoliko puta kao znak gospodinu Blenku da tu sedne. Gospodin Blenk seda, a Ana se zatim smešta pored njega na ivicu kade, odvrće slavinu s toplom vodom i počinje da kvasi ubrus.

Onog trenutka kada Ana dodirne telo gospodina Blenka toplom, sapunjavom tkaninom, on pada u trans nemoćnog prepuštanja, uživa u osećanju koje izaziva nežni dodir tih ruku. Počinje od gore pa se postepeno spušta, perući uši i iza ušiju, vrat, napred i pozadi, on se okreće na poklopcu toaleta da bi mu istrljala leđa, pa se ponovo okreće da isto uradi i s grudima, zaustavljajući se svakih petnaestak sekundi da ispere ubrus pod slavinom, ili da doda još sapunice, u zavisnosti od toga da li se sprema na opere određeni deo Blenkovog tela ili da ga ispere. Gospodin Blenk zatvara oči, glava mu se iznenada prazni od senki i užasa koji ga proganjaju još od prve strane ovog izveštaja. Kad mu se tkanina spusti do stomaka, njegov penis počinje da menja oblik, postaje duži i deblji, i donekle počinje da se, diže, i gospodin Blenk je začuđen pred činjenicom da, uprkos poodmaklim godinama, penis nastavlja da se ponaša kao što se oduvek ponašao, ne menjajući svoje vladanje od najranije adolescencije. Toliko se toga od onda promenilo, ali to nije, ta jedna stvar ostala je ista, i sada kada je Ana ubrusom dotakla taj deo njegovog tela, osetio je kako se ukružuje do pune dužine, i dok ona nastavlja da ga trlja i kvasi toplom sapunicom, preostaje mu jedino da ne zaplače i ne počne da je preklinje da završi započeto.

Danas smo baš živahni, kaže Ana gospodinu Blenku.

Plašim se da je tako, šapuće gospodin Blenk još uvek zatvorenih očiju. Ja tu ništa ne mogu.

Da sam na vašem mestu, bila bih ponosna na sebe. Nisu svi muškarci vaših godina sposobni za tako nešto.

To nema veze sa mnom. Ta stvar živi sopstvenim životom.

Iznenada, ubrus prelazi na njegovu desnu nogu. Pre nego što gospodin Blenk uspe da registruje svoje razočaranje, oseti kako Anina šaka prelazi gore-dole po njegovom penisu u punoj erekciji.

Desnom rukom nastavlja da pere njegovo telo, ali leva je zauzeta ovim drugim poslom, i čak i dok se prepušta njenim uvežbanim pokretima, pita se čime je uopšte mogao da zasluži ovako velikodušan tretman.

Zastenje kada sperma počne da štrca, i tek tada, pošto se sve već desilo, tek tada otvara oči i okreće, se prema Ani. Ona više ne sedi na ivici kade već kleči na podu kraj njega, i briše izlučevinu ubrusom. Ana je sagnula glavu, on joj ne vidi oči, ali ipak desnom rukom dotakne njen levi obraz. Ana pogleda prema njemu, i kada im se pogledi susretnu, uputi mu još jedan od svojih nežnih i blagonaklonih osmeha.

Tako si dobra prema meni, kaže on.

Želim da budete srećni, odgovara mu. Ovo je težak period za vas, i ako u svemu ovome uspete da nađete neki trenutak zadovoljstva, rado ću vam se naći na usluzi.

Ja sam tebi učinio nešto užasno. Ne znam šta je to, ali nešto neizrecivo i nepojmljivo užasno. A ti se o meni brineš kao svetica.

Niste vi za to krivi. Uradili ste ono što ste morali, i ja vam ne zameram zbog toga.

Ali, patila si. Patila si zbog mene, zar ne?

Da, veoma. To me je gotovo dokrajčilo.

Šta sam ti učinio?

Poslali ste me na jedno veoma opasno mesto, jezivo mesto, mesto razaranja i smrti.

Zbog čega? Je li to bila nekakva misija?

Mogli biste to i tako da nazovete.

Tada si bila mlada, je 1' tako? Devojka s fotografije.

Jeste.

Bila si veoma lepa, Ana. Sada si starija, ali meni si i sada lepa. Gotovo savršena, ako shvataš šta hoću da kažem.

Ne morate preterivati, gospodine Blenk.

Ne preterujem. Da mi neko kaže da do kraja života dvadeset i četiri sata dnevno moram da gledam tvoje lice, ne bih imao ništa protiv.

Ana se ponovo osmehuje, a gospodin Blenk ponovo dodiruje njen levi obraz desnom rukom.

Koliko vremena si provela na tom mestu? pita.

Nekoliko godina. Mnogo duže nego što je trebalo.

Ali uspela si da se izvučeš.

Jesam, na kraju.

Toliko me je sramota.

Ne treba da vas bude. Činjenica je, gospodine Blenk, bez vas bih bila niko.

Ipak.

Nema *ipak*. Vi niste kao ostali ljudi. Žrtvovali ste život za nešto veće, i što god da ste uradili, ili da niste uradili, to nikada nije bilo iz sebičnih razloga.

Jesi li ikada bila zaljubljena, Ana?

Nekoliko puta.

Jesi li udata?

Bila sam.

Bila?

Muž mi je umro pre tri godine.

Kako se zvao?

Dejvid. Dejvid Zimer.

Šta mu se dogodilo?

Imao je bolesno srce.

I za to sam odgovoran, je li tako?

Zapravo, niste. Samo indirektno.

Žao mi je.

Ne treba da vam bude. Bez vas ja uopšte ne bih ni upoznala Dejvida. Verujte mi, gospodine Blenk, to nije vaša krivica. Radite ono što morate, stvari se događaju. I dobre i loše. To je, prosto, tako. Desi nam se da budemo oni koji pate, ali za sve postoji razlog, dobar razlog, i ko god da se na to požali, ne shvata šta znači biti živ.

Treba napomenuti da se drugi fotoaparati i drugi uređaji za snimanje zvuka nalaze na tavanici u kupatilu, i da beleže sve aktivnosti koje se odvijaju u tom prostoru, a kako je reč sve apsolutan pojam, transkript dijaloga između Ane i gospodine Blenka moguće je dokumentovati u svim detaljima.

Ovakvo kupanje gospodina Blenka traje još nekoliko minuta, i kada Ana završi pranje i ispiranje preostalih delova tela gospodina Blenka (nogu, spreda i pozadi; članaka, stopala i prstiju; ruku, šaka i prstiju; prepona, zadnjice i anusa), uzima crni frotirski ogrtač s vešalice na

vratima i pomaže gospodinu Blenku da ga obuče. Potom uzima prugastu plavo-belu pidžamu i odlazi u drugu prostoriju vodeći pri tom računa da vrata ostanu otvorena. Dok se gospodin Blenk brije pred ogledalom iznad lavaboja pomoću električnog aparata na baterijski pogon (iz očiglednih razloga, tradicionalni brijači su zabranjeni), Ana savija pidžamu, sprema krevet, i otvara plakar da odabere odeću gospodinu Blenku za taj dan. Kreće se hitro i spretno, kao da pokušava da nadoknadi izgubljeno vreme. Toliko brzo obavlja ove poslove da, kada gospodin Blenk završi brijanje električnim aparatom i uđe u sobu, na krevetu, sasvim zbunjen, pronalazi svoju odeću. Prisećajući se razgovora s Džejsom P. Fladom i pominjanja reči plakar, nadao se da će zateći Anu kako otvara plakar, ako plakar uopšte i postoji, da bi mogao da odredi gde se on tačno nalazi. Sada, dok pogledom skenira sobu, ne vidi ga, i tako još jedna misterija ostaje nerazrešena.

Mogao bi, naravno, upitati Anu gde je on to, ali čim je ugleda kako sedi na krevetu i smeši mu se, toliko je ganut zbog toga što je u njenom društvu da mu pitanje jednostavno iščili.

Počinjem da te se sećam, kaže on. Ne svega, tek ponečega, detalja, tu i tamo. Bio sam vrlo mlad kad sam te upoznao, je li tako?

Mislim da ste imali otprilike dvadeset i jednu, kaže Ana.

Ali stalno si mi se gubila. Bila si tu nekoliko dana pa bi nestala. Prošla bi i godina, dve godine, četiri godine, pa bi se opet odnekud pojavila.

Niste znali šta biste sa mnom, zbog toga. Bilo vam je potrebno dosta vremena da to shvatite.

I tada sam te poslao na taj zadatak. Sećam se da sam strahovao za tebe. Ali bila si pravi borac, zar ne?

Čvrsta i žestoka devojka, gospodine Blenk.

Tako je. I to mi je dalo nadu. Da nisi umela da se snalaziš, nikada ne bi uspela.

Dozvolite mi da vam pomognem oko oblačenja, kaže Ana i baca pogled na sat. Vreme brzo ide.

Reč *ide* navodi gospodina Blenka da misli o napadima vrtoglavice i teškoćama koje je imao pri hodanju, ali sada, dok prelazi tu kratku razdaljinu od praga kupatila do kreveta, ohrabruje ga to što je primetio da mu je um bistar i što se ne plaši da će pasti. Kako ovu

hipotezu nema čime da potkrepi, napredak pripisuje Aninom blagotvornom delovanju, pukoj činjenici da je provela s njim proteklih tridesetak minuta zračeci privrženošću koja mu je očajnički bila potrebna.

Ispostavilo se da je odeća koju mu je ostavila sva u beloј boji: bele pamučne pantalone, bela košulja, bele bokserice, bele čarape od sintetike, i par belih platnenih patika.

Čudan izbor, kaže gospodin Blenk. Izgledaću kao ulični prodavač sladoleda.

Reč je o posebnom zahtevu, odgovara Ana. Pitera Stilmana. Ne oca, sina. Pitera Stilmana Juniora.

Ko je on?

Ne sećate se?

Plašim se da je tako.

On je još jedan od vaših štićenika. Kada ste njega poslali na zadatak, morao je da se oblači u belo od glave do pete.

Koliko sam ja to ljudi poslao?

Stotine, gospodine Blenk. Više nego što možete izbrojati.

Dobro. Hajde da i to obavimo. To ionako ništa ne menja.

Bez daljeg odlaganja, odvezuje pojas na bademantilu i ovaj pada na pod. Još jednom stoji nag pred Anom ne osećajući ni trag stida ili neprijatnosti. Spuštajući pogled i pokazujući na svoj penis kaže: Vidi ga kako je mali. Badža sada nije onako velik, zar ne?

Ana se smeši i potapše dlanom krevet, pozivajući ga da sedne pored nje. Dok to čini, gospodin Blenk se ponovo vraća u rano detinjstvo, u dane Vajtija, drvenog konjića i njihovih dugih putovanja kroz prerije i planine dalekog Divljeg zapada. Misli na svoju majku, na to kako ga je isto ovako oblačila u sobi, na spratu, dok su se kosi zraci sunca probijali kroz proreze na venecijanerima, a onda odjednom, shvativši da mu je majka mrtva, verovatno odavno, zapita se nije li Ana postala njegova druga majka, čak i u ovako poznim godinama, jer zbog čega bi se inače osećao tako sigurno uz nju, kada je obično tako stidljiv i nesiguran pred drugima?

Ana silazi s kreveta i čučne ispred gospodina Blenka. Počinje s čarapama, navlači jednu na levo, drugu na desno stopalo, prelazi na donji veš, koji mu povlači nagore, i kada gospodin Blenk ustane da joj olakša posao, podiže ga sve do struka zaklanjajući tako

negdanjeg Badžu koji će, u to nema sumnje, ponovo dostići svoju punu veličinu ne bi li potvrdio dominaciju nad gospodinom Blenkom koji na to neće predugo čekati.

Gospodin Blenk ponovo seda na krevet i postupak se ponavlja pri oblačenju pantalona. Kada gospodin Blenk sedne i treći put, Ana mu obuva patike, prvo levu, pa desnu, i odmah zatim mu vezuje pertle, prvo na levoj, pa na desnoj nozi. Posle toga, ustaje iz čučnja i seda na krevet kraj gospodina Blenka da mu pomogne oko košulje, uvlačeći najpre njegovu levu ruku u levi rukav, potom desnu u desni, i na kraju zakopčava svu dugmad odozdo nagore, i tokom čitave te spore radnje, gospodin Blenk je u mislima negde drugde, vraća se u detinjstvo, u svoju sobu, s Vajtijem i majkom, sećajući se kako je ona sve ovo isto radila, s istom ljubavlju i strpljenjem, pre mnogo godina, na davnom početku njegovog života.

Ane sada nema. Nestala su kolica za posluživanje od nerđajućeg čelika, vrata su zatvorena, i gospodin Blenk je ponovo sam u sobi. Pitanja u vezi s plakarom, rukopisom koji se odnosi na takozvanu Konfederaciju, na to da li su vrata zaključana spolja, koja je želeo da joj postavi, ostala su nepostavljena, i zbog toga gospodin Blenk ne zna ništa više o tome gde se nalazi nego što je znao pre Aninog dolaska. Sada, sedi na uskom krevetu, s dlanovima okrenutim nagore na kolenima, glave pognute, zuri u pod, ali uskoro, čim bude osetio snagu volje da to učini, ustaće i ponovo prevaliti put do pisaćeg stola da pregleda gomilu s fotografijama (ako bude smogao hrabrosti da se ponovo suoči s tim slikama) i nastavi da čita rukopis o čoveku zatočenom u jednoj prostoriji u Ultimi. U međuvremenu, ipak, ne čini ništa već sedi na krevetu i pati za Anom, želi da ona i dalje bude kraj njega, želi da je uzme u naručje i da je tako drži.

Sada je ponovo na nogama. Pokušava da vukući noge ode do stola, ali zaboravlja da nije više obuven u papuče, pa gumeni đon njegove leve tenis patike ostaje prilepljen za pod, i to tako iznenada i neočekivano, da gospodin Blenk gubi ravnotežu i gotovo padne. Prokletstvo, kaže on, glupe, jebene patike. Želja mu je da izuje patike i ponovo obuče papuče, ali papuče su crne, i ako ih bude obuo više neće sav biti u belom, a to je Ana otvoreno tražila na zahtev izvesnog Pitera Stilmana, Juniora, ko god, pobogu, da je on.

Gospodin Blenk stoga odustaje od one vrste hoda kojim ide kada je u papučama, i hoda prema stolu korakom koji podseća na normalan hod. Korakom koji se ne može opisati kao odsečan, peta-prsti korak, kakav se viđa u mladih i čilih, već sporim i teškim hodom kod koga gospodin Blenk podiže jedno stopalo na nekoliko centimetara iznad tla, zbog čega se noga naginje nekih dvanaest centimetara napred, a zatim se celom dužinom đona spušta na pod, petu i prste istovremeno. Usledi kratka pauza, pa čitav proces ponovi drugom nogom. Možda nije ugodno za posmatranje ali služi svrsi, i posle određenog vremena on stiže do pisaćeg stola.

Stolica je podvučena pod sto, što znači da, ako gospodin Blenk želi da sedne, mora najpre da je izvuče odatle. Dok to čini, najzad vidi da na njoj postoje točkići, jer umesto da dere pod, što on očekuje da će se desiti, stolica se bez muke pomera, gotovo bez ikakvog napora s njegove strane. Gospodin Blenk sedne zapanjen činjenicom da je prilikom ranijeg dolaska do pisaćeg stola prevideo ovu odliku stolice. Nogama se odupre o pod, blago se odgurne i krene unazad, te na taj način pređe razdaljinu od neka četiri metra. Smatra ovo važnim otkrićem, jer koliko god ugodno bilo njihanje napred-nazad, i okretanje ukруг, činjenica da stolica može da se kreće po sobi ima potencijalno veliku terapeutsku vrednost, recimo, kada su mu noge naročito umorne, ili kada mu se ponovo javi napad vrtoglavice. Umesto da tada ustane i hoda, moći će pomoću stolice, sedeći, da pređe s jednog mesta na drugo, i tako sačuva snagu za važnije stvari. Ta misao ga teši, no ipak, dok se u stolici pomera nazad do stola, onaj slamajući osećaj krivice koji je najvećim delom nestao dok je bio s Anom, ponovo se vraća, i kada stigne do stola, shvata da je upravo sto odgovoran za te poražavajuće misli, ne sto kao sto, već fotografije i listovi papira naslagani na njegovoj površini, koji, u to nema sumnje, sadrže odgovor na pitanje koje ga proganja. Oni su izvor njegove tuge, i mada bi najjednostavnije bilo otići nazad do kreveta i pretvarati se da ih nema, on oseća potrebu da nastavi s istraživanjem, koliko god da je ono mučno i bolno.

Spušta pogled i vidi notes i hemijsku olovku za koje se ne seća da ih je video kada je prethodnog puta bio kod pisaćeg stola. Nije važno, kaže sebi, i bez razmišljanja uzima olovku u desnu ruku i otvara notes na prvoj strani levom. Da ne bi zaboravio sve ono što

se do tog trenutka desilo ovoga dana, jer za gospodina Blenka se slobodno može reći da je zaboravan, ispisuje sledeći spisak imena:

Džejms P. Flad

Ana

Dejvid Zimer

Piter Stilman, Jr.

Piter Stilman, Sr.

Pošto obavi ovaj mali zadatak, zatvara notes, spušta olovku i sklanja i jedno i drugo u stranu. Potom, posežući za prvih nekoliko listova s vrha gomile koja stoji sasvim u levom uglu, otkrije da su oni spojeni spajalicom, možda nekih dvadeset, dvadeset pet strana, i kada ih stavlja pred sebe, otkrije da je to rukopis kucan na mašini koji je čitao pre Aninog dolaska. Pretpostavlja da ih je ona spojila spajalicom, da bi mu olakšala snalaženje, a tada, pošto shvata da rukopis i nije toliko dug, pita se da li će stići da ga završi pre nego što Džejms P. Flad zakuca na vrata.

Počinje od četvrtog pasusa na drugoj strani i kreće da čita:

U poslednjih četrdeset dana nisam dobijao batine, a ni pukovnik, niti bilo ko od njegovih posilnih nisu se pojavljivali preda mnom. Jedina osoba koju viđam jeste narednik koji mi donosi hranu i izbacuje kibli. Pokušao sam da budem ljubazan s njim, uvek bih kazao nešto kad uđe, ali čini se da on ima naređenje da ne progovara, i ja nijednom nisam uspeo da iščupam iz tog smešnog vojnika ni jednu jedinu reč. A onda se, pre manje od sata, odigrao jedan neobičan događaj. Narednik je otključao vrata, i unutra uđoše dvojica mladih redova noseći mali drveni sto i stolicu uspravnog naslona. Smestili su ih nasred prostorije, zatim uđe narednik i na sto stavi hrpu praznih listova zajedno s bočicom mastila i perom.

- Dozvoljeno vam je da pišete, kaže on.

- Da li vi to započinjete razgovor sa mnom, pitam ja, ili mi izdajete naređenje?

- Pukovnik kaže da smete da pišete. Možete to da shvatite kako god želite.

- Šta ako ne želim da pišem?

- Slobodni ste da uradite kako vam je volja, ali pukovnik kaže da je malo verovatno da čovek u vašem položaju odbije priliku da se brani pismenim putem.

- Pretpostavljam da ima nameru da pročita ono što budem napisao.
- Da, to bi bilo logično pomisliti.
- Hoće li to posle slati u prestonicu?
- Nije spominjao koje su mu namere. Samo je rekao da vam je dozvoljeno da pišete.
- Koliko vremena imam?
- O tom pitanju nije se izjašnjavao.
- I šta ako mi nestane papira?
- Dobićete i papira i mastila koliko vam bude potrebno. Pukovnik mi je rekao da vam to kažem.
- Zahvalite pukovniku u moje ime, i recite mu da shvatam šta hoće. Daje mi šansu da lažem da bih sačuvao živu glavu. To je vrlo fer s njegove strane. Molim vas, recite mu da cenim njegov gest.
- Preneću pukovniku vašu poruku.
- Dobro. A sada me ostavite na miru. Ako hoće da pišem, pisaću, ali da bih to mogao da radim, moram biti sam.

Naravno, samo sam nagađao. Pojma nisam imao zbog čega je pukovnik uradio to što je uradio. Hteo sam da mislim da je počeo da me sažaljeva, ali sumnjam da je stvar toliko jednostavna. Pukovnik De Vega svakako nije saosećajan čovek, i ako je baš hteo da mi život učini manje neugodnim, nalivpero teško da je pravi način za to. Rukopis pun laži bi mu koristio, ali nije valjda pomislio da sam, posle svega, spreman da promenim priču. Već je probao da me privoli na tako nešto, pa ako to nisam učinio kad su me skoro na smrt prebili, zbog čega bih sada? Čini mi se da se sve ipak svodi na oprez, na to da se pripremi na ono što bi moglo da usledi. Previše ljudi zna da sam tu da bi me on bez suđenja pogubio. S druge strane, suđenje je nešto što se po svaku cenu mora izbeći, jer čim slučaj dospe na sud, za moju priču će svi saznati. Time što mi dopušta da priču napišem, on prikuplja dokaze, neoborive dokaze koji će opravdati sve ono što ima nameru da preduzme protiv mene. Pretpostavimo, na primer, da reši da me strelja bez suđenja. Čim se vojna komanda u glavnom gradu bude dočepala vesti o mojoj smrti, po zakonu će biti obavezni da otvore zvaničnu istragu, i u tom trenutku on samo treba da im da ono što sam napisao, i biće oslobođen svih optužbi. Nema nikakve sumnje u to da će ga nagraditi zbog tako elegantnog razrešenja ove dileme. Možda im je on u stvari već pisao o meni, i ja u svojoj ruci

držim ovo pero zbog toga što mu je naloženo da mi ga da. U normalnim okolnostima, pismo iz Ultime do prestonice putuje tri nedelje. Ako sam ovde mesec i po dana, moguće je da je odgovor dobio danas. Neka izdajnik iznese svoju priču napismeno, verovatno su tako rekli, pa ćemo moći da ga se rešimo kako nam je volja.

To je jedna mogućnost. Možda ja pak preterujem, pripisujem sebi preveliku važnost, možda se pukovnik samo poigrava sa mnom. Kako da znam da nije rešio da se zabavlja uz spektakl moje patnje? U gradu poput Ultime retke su stvari koje skreću pažnju, i ako niste dovoljno dovitljivi, moglo bi vam se desiti da poludite od dosade. Mogu da zamislim kako pukovnik naglas čita moje reči ljubavnici, kako njih dvoje sede u krevetu i smeju se mojim patetičnim frazicama. To bi moglo da bude zabavno, zar ne? Dugo čekano odstupanje od svakodnevice, grešno veselje. Ako mu ono što pišem bude zabavno, možda će me pustiti da zauvek to radim, i tako ću se malo-pomalo pretvoriti u njegovog ličnog klovna, ludu-pisara koji na papir izliva svoje gluposti beskrajnim potocima mastila. Pa čak i kad se zasiti mojih priča i naredi da me ubiju, rukopis će ostati, zar ne? Biće to njegov trofej, još jedan skalp u njegovoj kolekciji.

Ipak, veoma mi je teško da potisnem radost koju u ovom trenutku osećam. Kakvi god da su motivi pukovnika De Vege, kakve god da mi je zamke i poniženja smislio, iskreno mogu reći da sam srećniji sada nego u bilo kom trenutku koji je usledio nakon mog hapšenja. Sedim za stolom, slušam kako pero proizvodi škripav zvuk po površini hartije. Stajem. Umačem pero u mastilo, zatim posmatram crne oblike koji se formiraju dok polako pomeram ruku sleva nadesno. Stižemo do ruba pa se vratim na početak, i dok se linije tanje, zastajem da bih ponovo umočio pero. Tako to ide dok ispisujem stranice, i svaki skup znakova čini reč, a svaka reč je zvuk u mojoj glavi, i svaki put kada napišem neku reč čujem zvuk sopstvenog glasa i pored toga što mi se usne ne miču.

Odmah pošto je narednik zaključao vrata, podižem sto, nosim ga do zapadnog zida i postavljam ga tačno ispod prozora. Potom odlazim po stolicu, stavljam je na sto, i penjem se, prvo na sto, pa na stolicu. Hteo sam da vidim da li mogu prstima da obuhvatim rešetke na prozoru, u nadi da ću tako moći da se podignem i bacim pogled na ono što je napolju. Međutim, koliko god da sam se trudio vrhovi

mojih prstiju ne dosežu cilj. Kako nisam želeo da odustanem od ovih pokušaja, skinuo sam košulju i pokušao da je dobacim do rešetki misleći da će se ona nekako provući kroz njih pa ću se uhvatiti za rukav koji visi i tako uspeti da se podignem. No, košulja nije bila dovoljno dugačka, a kako nisam imao alatku kojom bih tkaninu provukao kroz metalne šipke (štap, dršku metle, čak ni grančicu), nisam mogao ništa drugo do da zamahujem košuljom napred-nazad, kao belom zastavom predaje.

Konačno, možda je i bolje da te snove ostavim za sobom. Ako već dane ne mogu da provodim gledajući kroz prozor, onda ću morati da se usredsredim na zadatak koji sam dobio. Osnovno je da prestanem da mislim o pukovniku, da sve misli o njemu izbacim iz glave, i da iznesem činjenice onako kako su meni poznate. Šta on namerava da uradi s ovim izveštajem njegova je stvar, i ja ni na koji način ne mogu uticati na njegovu odluku. Jedino što mogu jeste da ispričam priču. A to će biti ionako teško, kada se uzme u obzir kakvu priču treba da ispričam.

Gospodin Blenk za trenutak zastaje da odmori oči, da prođe prstima kroz kosu, da prodre u značenje reči koje je upravo pročitao. Kada pomisli na neuspeo pokušaj pripovedača da se popne i pogleda kroz prozor, odjednom se seti svog sopstvenog prozora, ili, tačnije, zastora koji ga prekriva, i sada, kada ima prevozno sredstvo koje mu omogućuje da do njega dođe bez ustajanja, odluči da je došao trenutak da podigne platno i baci pogled napolje. Ako osmotri okruženje, možda će mu se vratiti sećanje na nešto što će mu pomoći da sebi objasni šta on to traži u ovoj sobi; možda će mu samo jedan pogled na neko drvo ili na fasadu zgrade ili na parče neba pružiti uvid u njegovu sudbinu. Stoga privremeno prekida čitanje da bi otišao do zida na kome se nalazi prozor. Kada stigne na odredište, pruža desnu ruku, hvata kraj zastora i brzo ga povuče prema sebi nadajući se da će trzaj aktivirati oprugu koja će zastor povući naviše. Međutim, zastor je star i opruga ne radi kako treba, pa umesto da poleti naviše i otkrije prozor, on se spusti nekoliko centimetara ispod prozorske daske. Uznemiren zbog ovog neuspelog pokušaja, gospodin Blenk u drugom pokušaju cima jače i duže, i iz čista mira, zastor reši da postupi kao pravi zastor i podiže se do vrha prozora.

Zamislite iznenađenje gospodina Blenka kada provirivši kroz prozor vidi da su kapci zatvoreni i da mu onemogućuju pogled napolje da vidi gde se to nalazi. I pored toga, nije reč o klasičnim drvenim kopcima koji imaju pomične proreze, već su to metalni paneli bez bilo kakvih otvora, obojeni u mat sivu nijansu, s rđom na površini na onim mestima koje je zahvatila korozija. Čim se gospodin Blenk povraća od šoka, shvata da situacija nije toliko strašna. Kapci se zatvaraju s unutrašnje strane, i sve što treba da uradi da bi savladao bravu, jeste da ustane i da ručicu na njima okrene naviše da bi ih otvorio. Kada to uradi, moći će da ih raskrili i pogleda svet oko sebe. Zna da će morati da ustane iz stolice da bi za takvu operaciju postigao neophodnu snagu, no ta cena nije visoka, i on ustaje sa sedišta, proverava da li je kvaka na prozoru u slobodnom položaju (jeste), snažno oslanja dlanove na prečku prozorskog okvira, zastaje za trenutak da bi se pripremio za napor koji mu predstoji, i zatim gura koliko god može jako. Neočekivano, prozor se ne pomera. Gospodin Blenk se zaustavlja da bi došao do daha, potom pokušava još jednom, opet bez rezultata. Pretpostavlja da se prozor zaglavio zbog suviše vlage u vazduhu ili zbog boje koja je zalepila njegovu gornju i donju polovinu, ali onda, kada pažljivije osmotri ram, otkriva nešto što mu je prethodno promaklo. Dva velika eksera, gotovo nevidljiva jer su im glave prefarbane istom bojom kao i ram, zakucana su na spoju, jedan veliki ekser s leve strane, drugi veliki ekser sa desne. I pošto gospodin Blenk zna da on nikako neće moći da ih iščupa iz drveta, prozor neće moći da se otvori ni sada, shvata on, ni kasnije, niti ikada pod bilo kojim okolnostima.

Najzad ima dokaz. Neko, ili njih nekoliko, zatvorili su gospodina Blenka u ovu prostoriju i drže ga zatvorenog protiv njegove volje. Bar je to zaključak do koga dolazi na osnovu dva eksera ukucana u prozorski okvir, ali koliko god da je taj dokaz jasan, još uvek je tu pitanje vrata, i sve dok gospodin Blenk ne ustanovi da li su vrata zaključana spolja, i da li su uopšte zaključana, zaključak do koga će doći mogao bi da bude pogrešan. Da mu je pamet zdrava, sledeće što bi uradio bilo bi da se odgura do vrata i sve odmah proveriti. Ali gospodin Blenk se ne miče sa svog mesta kraj prozora, iz prostog razloga jer je uplašen, toliko je uplašen zbog onoga šta bi na osnovu vrata saznao, da ne sme da rizikuje suočavanje s istinom. Umesto

toga, ponovo sedne na stolicu i odluči da razbije prozor. Jer bilo da je zaključan ili ne, on iznad svega želi da zna gde se nalazi. Razmišlja o čoveku koji se pominje u rukopisu kucanom pisaćom mašinom, i pita se da li će i sam na kraju biti izveden i streljan. Ili, ono što mu je dok zamišlja još užasnije, da li će ga usmrtiti baš tu, u sobi, tako što će ga zadaviti snažne ruke nekog ubice.

U blizini nema nekakvih težih predmeta. Nema čekića, recimo, ili drške od metle ili lopate, nema krampova ni balvana s gvozdеном оvновском glavom za razbijanje zidova, i tako pre nego što i počne, gospodin Blenk zna da je njegov pokušaj osuđen na propast. Ipak pokušava, jer ne samo da je uplašen nego je i ljut, pa u svom gnevu izuva levu patiku, čvrsto je steže u desnoj ruci i počinje njome da lupa po staklu. Možda bi običan prozor i popustio pod takvim napadom, ali ovo je dvostruko staklo najboljeg kvaliteta tako da se gotovo i ne zatrese dok ga starac udara svojim slabašnim oružjem od gume i platna. Posle dvadeset i jednog uzastopnog udarca, gospodin Blenk odustaje i spušta patiku na pod. Tako ljut i uznemiren golom pesnicom lupa po staklu nekoliko puta, ne želeći da prozor ima poslednju reč, ali meso i kosti nisu ništa efikasniji od obuće kada je o razbijanju reč. Pita se da li bi udarac glavom u prozor možda dao neki rezultat, ali iako mu mozak baš ne funkcioniše kako treba, gospodin Blenk je i dalje dovoljno lucidan da shvati kakva bi glupost bila kada bi sebi naneo tešku telesnu povredu zbog nečega što je bez ikakve sumnje beznadežna stvar. Stoga se teška srca vraća u stolicu i zatvara oči, sada ne samo uplašen i ljut, već i iscrpljen.

Onog trenutka kada sklopi oči vidi senovita bića kako mu prolaze kroz glavu. Reč je o dugačkoj, slabo osvetljenoj procesiji koja se sastoji od desetina, čak stotina likova, među njima su i muškarci i žene, i deca i stari, i dok su neki niski, drugi su visoki, dok su neki punački, drugi su vitki, i dok se gospodin Blenk napreže da bi ih čuo, ne čuje samo zvuk njihovih koraka, već i nešto što podseća na krik, jedva čujan združeni krik koji se izdiže iznad njih. Gde se nalaze i kuda idu, to ne zna, ali kao da tumaraju nekim zaboravljenim pašnjakom, po ničijoj teritoriji sasušenih korova i popucale zemlje, i zato što je toliko mračno, i zato što se svi oni kreću pognutih glava, gospodin Blenk nikome ne razaznaje lice. Jedino što zna jeste da ga

sam prizor tih tvorevina uma ispunjava stravom, i još jednom ga obuzima neumoljivo osećanje krivice. Nagada da je reč o ljudima koje je godinama slao na različite zadatke, i možda su, kao što je bio slučaj s Anom, neki od njih, ili mnogi od njih, ili svi, prošli loše, čak toliko da su bili podvrgnuti nepodnošljivim patnjama i/ili ih je sustigla smrt.

Gospodin Blenk ni u šta ne može da bude siguran, ali čini mu se da ima neke veze između ovih ljudi-senki i fotografija na pisaćem stolu. Šta ako su na njima upravo ljudi čija lica nije u stanju da prepozna u sceni koja se odvija u njegovoj glavi? Ako je to slučaj, onda fantomi koje opaža nisu nekakve izmišljotine već sećanja, sećanja na stvarne ljude, jer kada je to poslednji put neko fotografisao ljude koji ne postoje? Gospodin Blenk zna da svoju teoriju ničim ne može da potkrepi, da je to jedna sasvim sumanuta konstrukcija, ali mora postojati neki razlog, govori sebi, neki uzrok, neki princip na osnovu koga će razjasniti ovo što mu se dešava, koji će poslužiti kao objašnjenje za činjenicu da se nalazi u sobi s ovim fotografijama i ove četiri hrpe rukopisa, i zbog čega ne bi istraživao još malo, da vidi ima li kakve istine za to tumaranje po mraku?

Pošto je zaboravio za ona dva eksera zakucana u prozorski ram, i pošto je zaboravio na pitanje zaključanih vrata, gospodin Blenk se odgura na stolici do pisaćeg stola, uzima fotografije, i stavlja ih pravo pred sebe. Anina je, naravno, na vrhu, i pogled mu se opet na nekoliko trenutaka zadržava na njoj, ispituje njeno nesrećno ali lepo, mlado lice, pomno posmatra pogled njenih tamnih, vatrenih očiju. Ne, kaže sebi, mi nikada nismo bili u braku. Bila je udata za muškarca koji se zvao Dejvid Zimer, i Zimer je sada mrtav.

Odlaze Aninu fotografiju na stranu i uzima sledeću. Na njoj je još jedna žena, oko dvadeset pet godina stara, svetlosmeđe kose i postojanog, opreznog pogleda. Donja polovina tela joj je zaklonjena jer stoji u dovratku nečega što liči na neki njujorški stan, a vrata su samo napola otvorena, recimo kao da je tek počela da ih otvara, da bi se pozdravila s nekim ko je došao u posetu, i uprkos pogledu punom opreza, u uglovima usana nazire se osmeh. Gospodin Blenk istog trenutka oseti nagoveštaj prepoznavanja, ali dok se bori da se seti njenog imena, na um mu ne pada ništa ni posle dvadeset sekundi, ni posle četrdeset sekundi, ni posle minuta. S obzirom na to

da se Aninog imena setio toliko brzo, pretpostavio je da će biti u stanju da isto učini i s ostalima. Ali, to, izgleda, neće biti slučaj.

I preostalih deset fotografija posmatra s razočaravajućim ishodom. Nekakav starac u invalidskim kolicima, s tamnim naočarima za slepe. Raskežena žena s pićem u jednoj i cigaretom u drugoj ruci, obučena u pripijenu haljinu kakve su se nosile dvadesetih godina, sa smešnim šeširićem. Zastrašujuće gojazan čovek ogromne gole glave i s cigarom u ustima. Još jedna devojka, ovoga puta Kineskinja, odevena u baletski triko. Tamnokosi muškarac, zašiljenih uvoštenih brčića, odeven u frak i cilindar. Mladić koji spava na travi u nekakvom javnom parku. Stariji čovek, verovatno tu oko pedesete, na sofi, s nogama uzdignutim na gomilu jastuka. Neobrijani, koščati beskućnik koji sedi na trotoaru i grli velikog psa mešanca. Punački crnac šezdesetih godina koji u rukama drži telefonski imenik Varšave iz 1937/38. Mršavi mladić koji sedi za stolom s pet karata u ruci i hrpom žetona za poker pred sobom.

Sa svakim sledećim neuspehom, gospodin Blenk postaje malo više obeshrabren, malo više sumnjičav prema svojim izgledima da prepozna lice koje se nalazi na narednoj fotografiji, i mrmrlja nešto sebi u bradu u po glasa tako da traka ne može da zabeleži te reči, odustaje od svega i gura fotografije u stranu.

Ljulja se u stolici napred-nazad, čineći sve što je u njegovoj moći da povрати mentalnu ravnotežu i ovaj poraz ostavi iza sebe. A onda, bez daljeg razmišljanja, uzima rukopis i počinje ponovo da čita:

Zovem se Sigmund Graf. Rodio sam se pre četrdeset i jedne godine u gradu Luzu, centru tekstilne industrije, u severozapadnom delu oblasti Fo Lije, i sve dok me pukovnik De Vega nije uhapsio radio sam u odeljenju za demografiju Biroa za unutrašnje poslove. Kao mladić diplomirao sam klasičnu književnost na Univerzitetu Ol Soulz a zatim sam bio obaveštajni oficir u vojsci tokom ratova na jugoistočnoj granici i učestvovao sam u bitkama koje su dovele do ujedinjenja oblasti Pti Lje i Mervej. Iz vojske sam otpušten uz počasti, s činom kapetana i s medaljom za zasluge tokom rada na presretanju i dekodiranju neprijateljskih poruka. Posle demobilizacije vratio sam se u prestonicu i pristupio Birou kao koordinator i istraživač. U vreme kada sam otišao u Tuđinske teritorije, bio sam

član tima već dvanaest godina. Moj zvanični položaj glasio je Zamenik pomoćnika direktora.

Kao i svaki građanin Konfederacije, upoznao sam se s patnjama, proživeo sam duge periode nasilja i pobuna, i na duši sam nosio ožiljke od pretrpljenih gubitaka. Nisam imao ni četrnaest godina kada su u akademiji Sanktus u Bošanu počeli nemiri koji su doveli do jezičkih ratova Fo Lje, a dva meseca posle invazije video sam kako plamen guta moju majku i mlađeg brata tokom opsade Luza. Otac i ja smo bili među sedam hiljada ljudi koji su izbegli u susednu provinciju Noj Velt. Put od devetsto pedeset kilometara trajao je dva meseca, i kada smo stigli na cilj, bilo nas je trećina manje. Poslednjih stotinu kilometara, moj otac je zbog bolesti bio toliko slab da sam morao da ga nosim na leđima dok sam poluslep bauljao po blatu i zimskim kišama sve dok nismo stigli do predgrađa Nahburga. Šest meseci smo prosili po ulicama tog sivog grada da bismo preživeli, a kada nas je konačno spasao zajam koji smo dobili od rođaka sa severa, bili smo na rubu gladi. Posle toga se situacija popravlja, ali bez obzira na to koliko je otac napredovao u godinama koje su usledile, on se zapravo nikada u potpunosti nije oporavio od tog teškog perioda. Kada je pre deset leta umro u pedeset šestoj godini, ono što je prošao uzelo je takav danak da je izgledao kao da mu je sedamdeset.

Bilo je i drugih muka. Pre godinu i po dana, Biro me je poslao na ekspediciju u Nezavisne zajednice oblasti Tjera Blanka. Manje od mesec dana po mom odlasku, prestonicu je desetkovala epidemija kolere. Mnogi danas o ovoj pošasti govore kao o prokletstvu istorije, a kako je počela da hara uoči samog početka dugo i temeljno planiranih svečanosti ujedinjenja, nije teško razumeti da je tumačena kao loš znak, kao sud o karakteru i smislu same Konfederacije. Ja lično nisam delio to mišljenje, ali je epidemija ipak trajno promenila moj život. Odsečen od svih vesti iz grada, bavio sam se svojim poslom naredna četiri i po meseca, putovao sam na jug od jedne do druge udaljene planinske zajednice, nastavljao sam da istražujem razne verske sekte koje su se pojavile u toj oblasti. Kad sam se vratio u avgustu, kriza je bila okončana, ali moja žena i petnaestogodišnja ćerka su nestale. Najveći broj ljudi iz našeg susedstva u oblasti Klosterham ili su pobjegli iz grada, ili ih je bolest

pokosila, ali među onima koji su ostali, niko se nije sećao da ih je video. Kuća je bila netaknuta, a ja nigde u njoj nisam pronašao dokaz o tome da je bolest ušla među njene zidove. Detaljno sam pregledao svaku sobu, no nisam uspeo da razrešim nijednu tajnu koja bi mi ukazala na to kada ili kako su otišle. Sva odeća i sav nakit su bili tu, po podu nije bilo stvari razbacanih u žurbi. Kuća je bila ista kakvu sam pet meseci pre toga ostavio, jedino što u njoj više nije bilo moje žene i ćerke.

Nekoliko nedelja proveo sam pročešljavajući grad ne bih li pronašao tragove koji bi me odveli do njih, a sa svakim propalim pokušajem da dođem do informacije koja bi me odvela do traga bivao sam sve očajniji. Počeo sam raspitujući se kod prijatelja i kolega, a kada sam iscrpeo krug poznatih (u koji sam uključio prijateljice svoje supruge, roditelje razrednih drugova moje kćeri, kao i piljare i prodavce iz prodavnica u kraju), okrenuo sam se nepoznatima. Naoružan portretima žene i kćeri, raspitivao sam se kod bezbroj lekara, medicinskih sestara i dobrovoljaca koji su radili u improvizovanim bolnicama i školama u kojima su negovani bolesni i oni na samrti, ali od stotinu ljudi koji su pogledali slike, ni jedna jedina osoba nije prepoznala lica koja sam nosio u mislima. Na kraju, nametao se samo jedan zaključak. Moje voljene odnela je kazna božija. Zajedno s hiljadama žrtava ležale su u nekoj od masovnih grobnica na Vijatikum Blafu, groblju za neidentifikovana lica.

Ne pominjem to da bih izazvao sažaljenje. Niko mene ne mora da žali, i niko ne treba da se izvinjava u moje ime zbog grešaka koje sam počinio posle tih događaja. Živ sam čovek, nisam svetac, i ako je bol koji me je obuzeo ponekad umeo da mi pomuti razum i dovede do povremenih ispada, to ni u kom slučaju ne treba da izazove sumnju u ovo što imam da ispričam. Pre nego što bilo ko pokuša da me diskredituje ukazivanjem na te mrlje u mojoj biografiji, otvoreno i po svojoj slobodnoj volji priznajem svetu da sam kriv. Ovo su zla vremena i znam koliko lako jedna reč izgovorena u pogrešno uvo može da izmeni ugao posmatranja. Dovedite u pitanje nečiji karakter, i sve što taj čovek uradi delovaće podmuklo, sumnjivo, obojeno zadnjim namerama. U mom slučaju, ta greška je nastala iz bola koji sam osećao, ne iz podlosti; iz zbunjenosti, ne iz lukavstva. Pogubio sam se i nekoliko meseci za mene je izlaz bio alkohol pomoću koga

sam sve prepuštao zaboravu. Najčešće bih pio sam, noću, sedeći u tami svoje prazne kuće, ali neke od tih noći nisam bio u stanju da podnesem. Kad god bih se suočio s lošim periodom, misli bi me sabotirale, i ubrzo bih počeo da se davim sopstvenim dahom. U glavu su mi neprekidno nadirale slike žene i kćeri, prizori njihovih blatnjavih tela koja spuštaju u zemlju, njihovih golih udova prepletenih s udovima drugih leševa u jami, i iznenada bi mi tama kuće postajala preveliki teret. Odlazio bih na javna mesta u nadi da ću u žagoru i komešanju gomile razbiti čini tih slika. Posećivao sam krčme i pivnice, i upravo sam u jednom od tih lokala naneo sebi i svojoj reputaciji najveću štetu. Najgori incident dogodio se jednog petka uveče, u novembru, kada je čovek po imenu Džajls Meknoton zapodenuo sa mnom svađu u Oberž de Vanu. Meknoton je tvrdio da sam ga prvi napao, ali jedanaest je očevidaca na sudu dalo suprotan iskaz, i ja sam oslobođen svih optužbi. Ipak, to je bila tek mala pobeda, jer ostaje činjenica da sam čoveku slomio ruku i razbio nos, i da nikada ne bih reagovao tako žestoko da nisam otišao do đavola zbog alkohola. Porota me je proglasila nevinim procenivši da sam reagovao u nužnoj odbrani, ali to nije otklonilo stigmatu samog suđenja, kao ni skandal kada je otkriveno da je visoki službenik Biroa za unutrašnje poslove učestvovao u krvavoj kafanskoj tuči. Nekoliko sati po donošenju presude počele su da kruže glasine kako su zvaničnici Biroa potplatili neke od porotnika da glasaju u moju korist, ali te bih optužbe ipak odbacio kao neistinite. Ono što pouzdano znam jeste da sam Meknotona te večeri video prvi put. On je, s druge strane, o meni znao dovoljno da bi mi se obratio po imenu, i kada je došao do mog stola i počeo da govori o mojoj supruzi, nagoveštavajući mi kako poseduje tajnu informaciju koja će mi pomoći da rešim tajnu njenog nestanka, rekao sam mu da se udalji. Čovek je jurio za novcem, i samo jedan pogled na njegovo podbulo, nezdravo lice uverio me je u to da je prevarant, oportunist koji je nekako saznao za moju tragediju i odlučio da na njoj zaradi. Meknotonu se nije dopalo to što sam ga tako otvoreno odbio. Umesto da se izvini, seo je na stolicu do moje i ljutito me uhvatio za prsluk. A onda je, dovukavši me do sebe sve dok nam se lica nisu gotovo dotakla, rekao, Šta je, građanine? Plašiš se istine? Pogled mu je bio pun gneva i prezira, a kako smo bili toliko blizu jedan

drugoga, taj pogled bio je jedino što je postojalo u mom vidnom polju. Mogao sam da osetim kako netrpeljivost struji njegovim telom, i trenutak kasnije osetio sam kako je prešla pravo na mene. Tada sam ga napao. Da, on mene jeste prvi dotakao, ali kada sam počeo da se branim, imao sam želju da ga povredim, da ga povredim koliko god jače mogu.

U tome je moj zločin. Shvatite kako hoćete, ali neću dozvoliti da utiče na čitanje ovog rukopisa. Nevolja sustigne svakog čoveka, i svako pronade svoj način da se izmiri sa svetom. Ako je sila koju sam te noći upotrebio protiv Meknotona bila neprimerena, mnogo je veći greh što sam uživao u njoj. Ne opravdavam svoje postupke, ali s obzirom na moje stanje svesti u tom periodu, neverovatno je da je incident u Oberž de Vanu bio jedini u kome sam nekoga povredio. Svaku drugu štetu naneo sam isključivo sebi, i sve dok nisam naučio da savladam svoju žudnju za pićem (koja je zapravo bila žudnja za smrću), pretio mi je rizik od potpunog nestanka. Kako je vreme prolazilo, uspeo sam nekako da se saberem, ali priznajem da nisam ono što sam nekada bio. I nastavio sam da živim, samo zbog toga što mi je posao u Birou pružao razlog za to. Takva je ironija moje sudbine. Optužen sam kao neprijatelj Konfederacije, a opet, u poslednjih devetnaest godina nije bilo službenika odanijeg Konfederaciji od mene. To se vidi i u mom dosijeu, a i ponosan sam što živim u vremenu koje mi je omogućilo da učestvujem u tako monumentalnom ljudskom poduhvatu. Zahvaljujući radu na terenu naučio sam da iznad svega cenim istinu, i stoga sam, ukazujući na svoje grehe i prestupe, ponudio neka objašnjenja, ali to ne znači da mogu da prihvatim krivicu za zločin koji nisam počinio. Verujem u Konfederaciju, i strastveno sam je branio rečima, delima i krvlju. Ako se Konfederacija okrenula protiv mene, to bi jedino moglo da znači da se okrenula protiv sebe same. Životu se više ne nadam, ali ako ovi listovi dođu u ruke nekoga ko ima dovoljno snage i srčanosti da ih pročita u duhu u kom su napisani, moje ubistvo, možda i neće biti zaludan čin.

Negde u daljini, izvan sobe, izvan zgrade u kojoj se soba nalazi, gospodin Blenk ponovo čuje prigušeni krik ptice. Uznemiren tim zvukom, podiže pogled sa stranice pred sobom i privremeno prekida

čitanje tužne ispovesti Sigmunda Grafa. Iznenada oseti snažan pritisak u stomaku i, pre nego što gospodin Blenk odluči da li će to što je osetio nazvati bolom ili nelagodnošću, njegova creva ispuste moćan, rezonantan prdež. Ho, ho, kaže on glasno, stenjući od zadovoljstva. Mladi kauboj ponovo jaše! Potom se zavali u stolicu, zatvori oči i počinje da se ljuljuška, i uskoro zapada u jedno od onih tupih stanja nalik na trans u kojima se um oslobađa svih misli, svih emocija, svake veze sa samim sobom. Zatečen tako u tom reptilskom stuporu, gospodin Blenk postaje odsutan, ili barem trenutno izdvojen iz svog okruženja, što znači da ne čuje kako neko rukom lupa na vrata. Što je još gore, ne čuje ni kada se vrata otvore, i samim tim, čak i pored toga što je neko ušao u sobu, on i dalje nema saznanja o tome da li su vrata zaključana spolja ili nisu. Ili, barem uskoro, čim izađe iz svog transa, to i dalje neće znati.

Neko ga potapše po ramenu, ali pre nego što gospodin Blenk otvori oči i okrene se u stolici da vidi ko je, ta osoba je već počela da govori. Na osnovu karakteristične boje i intonacije glasa, gospodin Blenk odmah prepoznaje da pripada muškarcu, ali zbunjuje ga to što mu se čini da čovek s njim razgovara kokni naglaskom.

Izvinite, gospodine Blenk, kaže mu taj čovek. Kucao sam i kucao, a kada niste otvarali, pomislio sam da treba da uđem da proverim da li je sve u redu.

Gospodin Blenk se sada okreće u stolici, i pažljivo osmotri posetioca. Čini se da mu je oko pedeset godina, uredno začešljane kose i malih, smeđih brkova prošaranih pokojom sedom. Ni visok ni nizak, kaže sebi gospodin Blenk, ali pre nizak nego visok, i na osnovu pravog, gotovo ukočenog držanja dok stoji tu u svom odelu od tvida, više podseća na neko vojno lice, ili na vladinog službenika nižeg ranga.

A vi ste? pita gospodin Blenk.

Flad, gospodine. Kršteno ime Džejms. Srednje ime Patrik. Džejms P. Flad. Zar me se ne sećate?

Slabo, vrlo slabo.

Bivši policajac.

A, Flad, bivši policajac. Trebalo je da mi dođete u posetu, je li tako?

Da, gospodine. Upravo tako. Zbog toga sam ovde. Sada sam vam došao u posetu.

Gospodin Blenk se osvrće po sobi, pogledom tražeći stolicu da bi Flada ponudio da sedne, ali ispostavlja se da je jedina stolica u toj sobi ona na kojoj on sedi.

Nešto nije u redu? pita Flad.

Ne, ne, odgovara gospodin Blenk. Samo, tražim još jednu stolicu.

Uvek mogu da sednem na krevet, odgovara Flad i pokazuje rukom preko puta. Ili ako ste raspoloženi, možemo da pređemo u park preko puta. Tamo svakako nema manjka klupa.

Gospodin Blenk pokazuje svoju desnu nogu i govori: Nema mi patike. Ne mogu da izađem napolje samo u jednoj.

Flad se osvrne po sobi i istog trena ugleda belu tenis patiku na podu kraj prozora. Evo druge, gospodine. Obućemo vas dok dlanom o dlan.

O dlan? O čemu pričate?

To se samo tako kaže. Ništa loše nisam mislio. Flad zastaje na trenutak, pogleda patiku na podu, a onda kaže: Pa, šta ćemo? Da je obujemo, ili ne?

Gospodin Blenk uzdahne, dugo, umorno. Ne, kaže on s prizvukom sarkazma u glasu. Neću da je obujem. Muka mi je od tih prokletih patika. Radije bih izuo i ovu koja mi je na nozi.

U času kada izgovori ove reči, gospodin Blenk oseti olakšanje jer shvata da to što je poželeo spada u domen mogućeg, da je u ovom, sasvim beznačajnom slučaju, u stanju da uzme stvari u svoje ruke. Bez trenutka oklevanja, on se saginje i izuva levu patiku.

Ah, tako je već bolje, kaže, i podiže levu nogu mrdajući prstima u vazduhu. Mnogo bolje. I još uvek sam u belom, zar ne?

Svakako, kaže Flad. Zašto je to toliko bitno?

Nema veze, kaže gospodin Blenk odbacujući Fladovo pitanje kao nevažno. Sedite samo tu na krevet i kažite mi šta želite, gospodine Flad.

Bivši inspektor Skotland jarda spušta se na uznožje kreveta s leve strane da bi licem bio okrenut starcu koji sedi na stolici leđima okrenut pisaćem stolu, na otprilike metar i po udaljenosti. Flad pročisti grlo kao da traga za pravim rečima kojima bi počeo, a onda, glasom drhtavim od zebnje, kaže: Reč je o jednom snu, gospodine.

Snu? Pita gospodin Blenk, zbunjen Fladovim rečima. Kakvom snu?

Mom snu, gospodine Blenk. Onome koji pominjete u izveštaju o Fenšou.

Ko je Fenšo?

Ne sećate se?

Ne, izjavljuje gospodin Blenk glasom jasnim, punim nestrpljenja. Ne, ne sećam se Fenšoa. Jedva da bilo čega mogu da se setim. Kljukaju me pilulama, i gotovo da ništa više ne pamtim. Dobar deo vremena ne znam čak ni ko sam. Pa ako to zaboravljam, kako očekujete da se sećam ovoga ili onoga.

Fenšoa.

Fenšoa. I ko je on, moliću lepo?

Jedan od vaših operativaca, gospodine.

Mislite, neko koga sam poslao na zadatak?

Na izuzetno opasan zadatak.

Je li preživeo?

Niko ne zna. Ali preovladava mišljenje da više nije sa nama.

Prigušeno stenjući za sebe, gospodin Blenk prekriva lice rukama i šapuće: Još jedan od ukletih.

Izvinite, ubacuje se Flad, nisam čuo šta ste rekli.

Ništa, odgovara glasno gospodin Blenk. Ništa nisam rekao.

Tu se razgovor na nekoliko trenutaka prekida. Zavlada tišina, i u toj tišini gospodin Blenk zamišlja kako čuje vetar, snažan vetar koji duva kroz drvored negde u blizini, sasvim blizu, ali da li je taj vetar stvaran ili ne, on ne zna. Čitavo to vreme Flad netremice posmatra starčevo lice. Kada tišina postane nepodnošljiva, on se najzad nekako osmeli da nastavi razgovor. Pa?

Šta pa? Odgovara gospodin Blenk.

San. Je li možemo sada da porazgovaramo o snu?

Kako mogu da razgovaram o tuđem snu ako ne znam kakav je?

Upravo u tome je problem, gospodine Blenk. Ja ga se ni sam ne sećam.

U tom slučaju, ja vam ne mogu pomoći, zar ne? Ako nijedan od nas dvojice ne zna šta se to dogodilo u vašem snu, nemamo o čemu da razgovaramo.

Stvar je složenija nego što mislite.

Teško, gospodine Flad. Sasvim je jednostavna.

To je samo zato što se ne sećate da ste napisali izveštaj. Ako biste se sada skoncentrisali, mislim, ako biste se zaista usredsredili na to, možda biste ga se setili.

Sumnjam.

Slušajte. U tom izveštaju o Fenšou pomenuli ste da je on autor nekoliko neobjavljenih knjiga. Jedna od njih nosila je naslov *Neverland*. Nažalost, izuzev toga što ste zaključili da su neki događaji iz knjige inspirisani sličnim događajima iz Fenšoovog života, ne govorite ništa o temi kojom se bavi, o zapletu, ništa o samoj knjizi. Osim jednog uzgrednog komentara napisanog u zagradi, u kome je stajalo sledeće. Citiram napamet: (Montagova kuća u sedmom poglavlju; Fladov san u tridesetom). Reč je o tome, gospodine Blenk, da ste vi najverovatnije pročitali *Neverland*, i kako ste jedini čovek koji je to učinio, izuzetno bih cenio, cenio iz dubine svog napaćenog srca, ako biste učinili toliki napor i pokušali da se setite sadržaja tog sna.

Na osnovu ovoga što ste rekli o *Neverlandu*, mora da je u pitanju roman.

Tako je, gospodine. Delo umetničke proze.

I Fenšo vas je upotrebio kao lik?

Izgleda da jeste. U tome nema ničeg čudnog. Koliko ja shvatam, pisci sve vreme to rade.

Može biti, ali ne shvatam zašto biste se vi toliko uzbuđivali s tim u vezi. Snovi se ionako nikada ne događaju. Nisu ništa drugo do reči na stranici, čista izmišljotina. Ostavite se toga, gospodine Flad. Nema nikakvog značaja.

Meni jeste značajno, gospodine Blenk. Čitav moj život zavisi od toga. Bez toga sna, ja sam ništa, doslovno ništa.

Strast s kojom je, inače suzdržani bivši policajac, izneo svoju poslednju primedbu, strast prouzrokovana osećanjem iskrenog, dubokog očajanja, gospodinu Blenku čini se ni manje ni više nego smešna, i prvi put od uvodnih reči ovog izveštaja, on prsne u smeh. Kao što se i moglo očekivati, Flad se uvredi jer niko ne uživa da mu osećanja budu pregažena na tako surov način, a kamoli neko toliko osetljiv kao što je u ovom trenutku Flad.

Uvredili ste me, gospodine Blenk, kaže on. Nemate prava da me ismevate.

Možda i nemam, kaže gospodin Blenk kada ga je prošao grč od smeha, ali nisam mogao da se suzdržim. Preozbiljno shvatate sebe, Flad. Zbog toga ispadate smešni.

Možda sam smešan, kaže Flad dok mu se u glasu oseća bes, ali vi gospodine Blenk, vi ste okrutni, okrutni i ravnodušni prema patnjama drugih. Poigravate se ljudskim životima i ne prihvatate odgovornost za ono što činite. Nemam nameru da sedim i dosađujem vam svojim problemima, ali krivim vas za ono što mi se dogodilo. Najiskrenije vas krivim, i prezirem vas zbog toga.

Problemima? Kaže gospodin Blenk koji je iznenada ublažio svoj ton i svojski se trudi da pokaže malo saosećanja. Kakvim problemima?

Glavobolje, recimo. Zato što su me oterali u prevremenu penziju. Bankrotstvo. A tu je i ovo s mojom ženom, tačnije mojom bivšom ženom, o deci da i ne govorim, oni neće da znaju za mene. Život mi se raspada, gospodine Blenk. Hodam po svetu kao duh, i ponekad se pitam da li uopšte postojim. Jesam li ikada i postojao?

I mislite da će vam taj san sve rešiti? Znae, to je malo verovatno.

San je moja jedina šansa. On je kao neki deo mene koji nedostaje, i sve dok ga ne pronađem, ne mogu opet da budem zaista svoj.

Ne sećam se Fenšoa. Ne sećam se da sam čitao njegov roman. Ne sećam se da sam pisao izveštaj. Voleo bih da mogu da vam pomognem, Flad, ali od ove terapije koju primam, mozak mi se pretvorio u gomilu zardalog gvožđa.

Pokušajte da se setite. To je sve što tražim od vas. Pokušajte.

Dok gospodin Blenk gleda u oči skrhanog bivšeg policajac, primećuje da suze počinju da mu klize niz obraze. Jadna budala, gospodin Blenk kaže onako za sebe. Za trenutak-dva razmišlja da li da zamoli Flada da mu pomogne da pronađe plakar, jer se sada setio da je upravo Flad bio taj koji ga je spomenuo u telefonskom razgovoru tog jutra, ali je na kraju, pošto je odmerio argumente za i protiv u vezi s tim zahtevom, odlučio da ga ne zamoli. Umesto toga kaže: Molim vas, oprostite mi gospodine Flad. Žao mi je što sam vam se smejavao.

Flad je sada otišao i gospodin Blenk je ponovo sam u sobi. Posle njihovog uznemirujućeg susreta starac je mrzovoljan i rastresen, povređen zbog nepravednih i zlonamernih optužbi. Ipak, ne želeći da protraći priliku da proširi uvid u okolnosti u kojima se nalazi, zavrti se

u stolici tako da se nađe licem prema stolu, a zatim uzima notes i hemijsku olovku. Sada je već dovoljno svestan da zna da ako odmah ne zapiše imena, ona će mu izleteti iz glave, i ne želi da se izlaže nikakvom riziku da ih zaboravi. Stoga otvara prvu stranu notesa, uzima olovku i dodaje još imena svom spisku:

Džejms P. Flad

Ana

Dejvid Zimer

Piter Stilman Junior

Piter Stilman Senior

Fenšo

Dok ispisuje Fenšoovo ime, priseća se kako se još jedno ime takođe pojavilo tokom Fladove posete, ime koje je imalo veze sa Fladovim snom u tridesetom poglavlju knjige, ali uz sav napor da ga se seti, ne nalazi odgovor. Nešto što ima veze sa sedmim poglavljem, kaže sebi, i sa kućom, ali sve ostalo su praznine u glavi gospodina Blenka. Ogorčen zbog svoje nesposobnosti, ipak reši nešto da zapiše u nadi da će se imena setiti u nekom trenutku u budućnosti. Spisak sada glasi ovako:

Džejms P. Flad

Ana

Dejvid Zimer

Piter Stilman Junior

Piter Stilman Senior

Fenšo

Čovek s kućom

Dok gospodin Blenk spušta olovku, u glavi čuje jednu reč, i nekoliko trenutaka posle toga, dok ona odzvanja, oseća da je nadomak ozbiljnog saznanja, na prelomnoj tački koja će mu pomoći da razjasni nešto u vezi sa svojom budućnošću. Ta reč je *park*. Sada se seća da mu je Flad predložio, ubrzo pošto je ušao u sobu, da porazgovaraju *u parku preko puta*. Ako ništa drugo, to je u suprotnosti s prethodnom tvrdnjom gospodina Blenka da ga drže zatočenog, zatvorenog u prostoru ograđenom sa četiri zida, zauvek sprečenog da izjuri u svet. Ta misao ga donekle hrabri, ali isto tako zna da čak ako bi mu i bilo dozvoljeno da ode u park, to nije dokaz da je slobodan. Možda su takvi izlasci dopušteni jedino uz strogi

nadzor, i čim gospodin Blenk primi odgovarajuću dozu sunčevih zraka i svežeg vazduha, užurbano ga vode nazad u sobu u kojoj ga opet drže protiv njegove volje. Žao mu je što nije bio priseban da upita Flada za park, da bi ustanovio da li je u pitanju javni park, recimo, ili tek neka travnata površina koja pripada zgradi ili instituciji ili azilu u kome sada živi. Što je još važnije, po stoti put toga dana shvata da se sve svodi na pitanje vrata, i to da li se zaključavaju spolja ili iznutra. Zatvara oči i napreže se ne bi li se prisetio zvuka koji je čuo pošto je Flad izašao iz sobe. Da li je to bio zvuk reze koja se spušta, zvuk ključa koji se okreće u cilindričnoj bravi, ili samo klik brave prilikom zatvaranja. Gospodin Blenk se ne seća. Kada se razgovor s Fladom približio kraju, on je bio toliko uzrujan zbog ovog čovečuljka i njegovih plačljivih optužbi da nije bio dovoljno koncentrisan da obrati pažnju na takve sitnice kao što su kvake, brave i vrata.

Gospodin Blenk se zapitao nije li došao trenutak da najzad sam ispita ovu stvar. Koliko god da se plašio, zar nije bolje saznati istinu jednom za svagda, nego živeti u stanju neprekidne neizvesnosti. Možda jeste, kaže on sebi. A opet, možda i nije. Pre nego što gospodin Blenk odluči da li ima hrabrosti da najzad ode do vrata, javlja se jedan novi i mnogo urgentniji problem, koji bi se najtačnije mogao opisati kao urgentna potreba. U telu gospodina Blenka ponovo se pojavio pritisak. Za razliku od ranije epizode, koja se odvijala u predelu stomaka, ova se pojavljuje na mestu koje je nekoliko centimetara niže, u najjužnijoj tački stomaka gospodina Blenka. Na osnovu dugog iskustva s ovim stvarima, starac shvata da mu se mokri. Razmatra prelazak razdaljine do kupatila u stolici, ali kako zna da ona ne može da prođe kroz vrata kupatila, kao i to da ne može da se pomokri sedeći na stolici, moraće neizbežno da ustane (ako ni zbog čega drugog, onda zato da sedne na dasku veće šolje kada ponovo dobije napad vrtoglavice), te odluči da do njega dođe pešice. Stoga ustaje sa stolice, zadovoljan kada uvidi da mu je s ravnotežom sve u redu, da nema znakova vrtoglavice koja ga je ranije mučila. Ono što gospodin Blenk ipak zaboravlja jeste da na nogama više nema bele platnene patike, o crnim papučama da i ne govorimo, i da na nogama ima samo bele sintetičke čarape. Kada se uzme u obzir da je materijal od kojih su čarape napravljene

izuzetno tanak, i to da je drveni pod izuzetno gladak, gospodin Blenk otkriva posle prvog koraka da može da se kliže, ne uz zvuk škripe papuča, već kao da se kreće na klizaljkama.

Sada mu je dostupno novo zadovoljstvo, i posle dva-tri probna klizeća koraka, između stola i kreveta, zaključuje da u tome ništa manje ne uživa nego u ljuljanju napred-nazad u stolici ili okretanju u njoj, možda čak i više. Pritisak u njegovoj bešici raste, ali gospodin Blenk odlaže odlazak u kupatilo da bi produžio krug na imaginarnom ledu, i dok se kliže po sobi, odižući jednu pa drugu nogu, ili klizeći s obe po podu, ponovo se vraća u daleku prošlost, ne toliko daleku kao doba s Vajtijem, drvenim konjićem, ili kada je sedeo u majčinom krilu dok ga je oblačila na krevetu, ali svejedno vrlo daleku: gospodin Blenk je usred poznog dečaštva, desetak mu je godina, možda i jedanaest, u svakom slučaju nema više od dvanaest. Hladno je subotnje jutro u januaru ili februaru. Jezerce u malom gradu u kome je odrastao zaledilo se, i tu je mladi gospodin Blenk, koga oslovljavaju sa gospodaru Blenk, koji se, s rukom u ruci, kliže sa svojom prvom ljubavlju, devojčicom zelenih očiju i duge crvenosmeđe kose koju nosi vetar, i kojoj su obrazi crveni od hladnoće, ime joj je sada zaboravio, ali počinje na S, gospodin Blenk kaže sebi, u to je siguran, možda Suzi, razmišlja, ili Samanta, ili Seli, ili Serena, ali ne, ipak nije nijedno od ovih, i nije važno, jer tada je prvi put držao devojčicu za ruku, i ono čega se najjasnije seća jeste osećanje da je kročio u novi svet, svet u kome je držanje devojčice za ruku blago za kojim se najviše čezne, i tolika je bila njegova čežnja za ovim mladim stvorenjem čije je ime počinjalo na S da je, kada su prestali da se kližu, i kada su seli na neki panj ukraj jezerceta, gospodar Blenk bio dovoljno smeo da se nagne i poljubi je u usta. Iz razloga koji su ga tada i zbunili i povredili, gospođica S. je prsnula u smeh, okrenula glavu i prekorila ga rečenicom koje se i dan-danas seća, u ovim ponižavajućim okolnostima, kada s njegovom glavom nije baš sve kako treba, a i mnogo čega više nema: Ne budi blesav. Jer ona kao objekat njegove naklonosti ništa o tim stvarima nije znala, imala je deset-jedanaest godina i još uvek nije dovoljno sazrela da bi joj udvaranje pripadnika suprotnog pola nešto značilo. I tako, umesto da gospodaru Blenku uzvрати poljupcem, ona mu se narugala.

To odbijanje danima ga je proganjalo i izazivalo takav bol u duši da je jednog jutra, kada je primetila neraspoloženje svog sina, majka pitala šta nije u redu. Gospodin Blenk je još uvek bio dovoljno mlad da bi se stideo da se poveri majci, i tako joj je ispričao celu priču. Na šta je ona odgovorila: Ne brini, nije ona jedina, ima još mnogo kamenčića na obali. Gospodin Blenk je tada prvi put čuo tu izreku, i bilo mu je čudno što se devojčice porede s kamenčićima iako na njih nimalo ne liče, barem koliko je on znao.

Ipak, usvojio je tu metaforu, ali i pored toga što je shvatio ono što je njegova majka želela da mu kaže, nije se slagao s njom jer strast jeste i uvek će biti slepa za sve izuzev za jedno, i za gospodina Blenka postojao je samo jedan kamenčić na obali koji je bio važan, i ako nije taj mogao da ima, ostali ga nisu zanimali. Vreme je, naravno, sve to promenilo, i kako su godine prolazile počeo je da uviđa mudrost majčinih reči. Sada, dok nastavlja da se kliže po sobi u belim čarapama, pitao se koliko je kamenčića bilo od tada. Gospodin Blenk nije siguran zato što mu je pamćenje loše, ali zna da ih ima na desetine, možda i više, u njegovoj prošlosti ima toliko kamenčića da nije u stanju da ih prebroji, sve do Ane, uključujući i nju, davno izgubljenu devojku od pre mnogo godina, upravo na današnji dan ponovo pronađenu na beskrajnoj obali ljubavi.

Ove misli petnaestak sekundi lete kroz glavu gospodina Blenka, i sve to vreme, dok ga prošlost preplavljuje, on se bori da održi koncentraciju i ne izgubi ravnotežu dok se kliže po sobi. Koliko god da te sekunde brzo prolaze, stiže trenutak kada prošli dani odnesu prevagu nad sadašnjošću, pa umesto da razmišlja i kreće se u isto vreme, gospodin Blenk zaboravlja na to da se kreće i usredsređuje se isključivo na misli, i ubrzo, možda sekund-dva kasnije, noge mu polete u vazduh i on pada na pod.

Ne sreću, ne pada na glavu, ali u svakom drugom pogledu pad je prilično gadan. Dok leti unazad u prazno, jer obuvena stopala pokušavaju da se dokopaju klizavog drvenog poda, savija ruke iza sebe u zaludnoj nadi da će ublažiti udar, ali ipak pada na donji deo kičme od čega mu talasi vulkanske vatre bola šibaju kroz noge i torzo, a s obzirom na to da je pao i na šake, laktovi i zglobovi mu takođe gore. Gospodin Blenk se previja na podu, zbunjen je toliko da ne oseća ni samosažaljenje, i dok se bori da savlada bol koji ga

obuzima zaboravlja da stegne mišiće oko penisa što je činio dok se klizao u prošlost. Jer, bešika gospodina Blenka je puna, samo što ne prsne, a bez svesnog napora da se suzdrži, on je na pragu sramotne i neprijatne nezgode. Međutim, bol je prejak. Izagnao je sve ostale misli iz njegove glave, i čim je počeo da opušta pomenute mišiće, oseća kako uretra popušta, i to neminovno dovodi do toga da se trenutak kasnije pomokri u gaće. Kao neko dete, govori sebi dok mu topao urin teče niz nogu. Potom dodaje: balavi i bljucka u dadiljinim rukama. A onda, pošto bujica prestaje, više iz sve snage: Idiote! Idiotski starče! Šta je to s tobom, kog vruga?

Gospodin Blenk je sada u kupatilu, svlači pantalone, gaće i čarape natopljene i žućkaste zahvaljujući nevoljnom gubitku kontrole. Još uvek potresen ispadom, s kostima koje bole od udarca o pod, jednu po jednu stvar ljutito baca u kadu, uzima beli ubrus kojim ga je Ana prala i briše noge i prepone toplom vodom. Dok to radi, njegov penis počinje da se diže iz stanja mlitavosti dostižući do ugla od četrdeset pet stepeni. Uprkos brojnim poniženjima koja je doživeo u poslednjih nekoliko minuta, ovo ga ipak teši, kao da je to nekakav dokaz da mu je čast ostala netaknuta. Posle još nekoliko pokreta ubrusom, njegov stari kompanjon štrči u odnosu na telo pod uglom od devedeset stepeni, i gospodin Blenk, s drugom erekcijom tog jutra, izlazi iz kupatila, odlazi do kreveta i navlači donji deo pidžame koji je Ana sklonila pod jastuk. Dok starac nazuva kožne papuče Badža vać počinje da se smanjuje, no to se i moglo očekivati u odsustvu daljeg trenja ili mentalne stimulacije određene vrste. Gospodinu Blenku je udobnije u donjem delu pidžame i papučama nego u belim pantalonama i patikama, ali istovremeno ne može a da ne zažali zbog ovih izmena u odevanju jer činjenica je da više nije odeven u belo, što znači da je prekršio obećanje koje je dao Ani, a po nalogu Pitera Stilmana Juniora, i to ga duboko pogađa, čak i više nego fizički bol koji trpi njegovo telo. Dok vuče noge do stola da bi nastavio s čitanjem rukopisa, odlučuje da sve ispriča Ani kada je sledeći put bude video, nadajući se da će mu ona oprostiti.

Nekoliko trenutaka kasnije ponovo sedi na stolici, donji deo leđa pulsira mu od bola dok se meškolji pokušavajući da pronađe koliko-toliko udoban položaj. Zatim počinje da čita:

Za probleme na Tuđinskim teritorijama čuo sam pre šest meseci. Bilo je kasno popodne sredinom leta. Sedeo sam u svojoj kancelariji i dovršavao poslednju stranicu polugodišnjeg izveštaja. Već smo bili dobroano zašli u sezonu belih pamučnih odela, no vazduh je toga dana bio naročito vreo i tako zagušljiv i težak, da je i najlakši komad odeće bio suvišan. U deset sati sam ljudima odeljenja naložio da skinu kravate i sakoe, ali kako ni to nije imalo nekog efekta, pustio sam ih kući u podne. Pošto su se čitavo prepodne samo hladili i brisali znoj s lica, bilo mi je besmisleno da ih dalje držim kao taoce.

Sećam se da sam ručao u Bruderhofu, malom restoranu iza ugla zgrade Ministarstva spoljnih poslova. Posle toga prošetao sam bulevarom Santa Viktorija sve do reke ne bih li nekako osetio bar dašak vetra na licu. Video sam decu koja puštaju svoje brodiće u vodu, žene koje šetaju u grupama od po tri ili četiri, sa žutim suncobranima i sramežljivim osmesima, mladiće koji se izležavaju na travi. Oduvek sam voleo prestonicu leti. Oseća se nekakva umirenost koja nas u ovo doba godine sve obavija, stanje nalik transu koje kao da zamagljuje granicu između živog i neživog, a kako su gužve na avenijama mnogo manje i tiše, užurbanost ostalih godišnjih doba deluje gotovo nestvarno. Možda zbog toga što Protektor i njegova porodica tada nisu u gradu, palata je prazna, zatvorene su plave žaluzine na poznatim prozorima, stvarnost Konfederacija tada deluje manje opipljiva. Čovek postaje svestan velikih razdaljina, beskrajnih teritorija i ljudi, haosa i žamora života koji teku ali koji su svi nekako odmaknuti, kao da je Konfederacija nešto unutrašnje, san koji svako nosi u sebi.

Pošto sam se vratio u kancelariju, radio sam neprekidno sve do četiri. Samo što sam spustio pero da porazmislim o završnim pasusima, prekinuo me je dolazak ministrovog sekretara, mladića po imenu Džensen ili Džonson, ne sećam se tačno. Predao mi je poruku, a zatim, dok sam je čitao, diskretno skrenuo pogled u stranu i sačekao da mu dam odgovor koji će odneti ministru. Poruka je bila vrlo kratka. *Da li biste mogli da svratite do moje kuće večeras? Izvinjavam se zbog poziva u poslednji čas, ali treba da razgovaramo o veoma važnoj stvari. Žuber.*

Odgovor sam napisao na memorandumu odeljenja, zahvalio sam se ministru na pozivu i rekao da me može očekivati u osam.

Crvenokosi sekretar odneo je pismo, i ja sam sledećih nekoliko minuta ostao da sedim za stolom, zbunjen nad onim što se upravo desilo. Žuber je postavljen za ministra pre tri meseca, i ja sam ga do sada video samo jednom, na zvaničnom prijemu koji je Biro upriličio u čast njegovog naimenovanja. Pod uobičajenim okolnostima, čovek mog položaja retko ima neposredan kontakt s ministrom, i bilo mi je čudno što me poziva u svoju kuću, tako iznenada. Na osnovu svega što sam o njemu do sada čuo, nije bio ni naprasit ni razmetljiv u svom poslu, i nije proizvoljno niti nerazumno rasipao moć koju ima. Nisam mislio da me na ovaj privatni sastanak zove da bi kritikovao moj rad, ali takođe, na osnovu hitnosti poruke, bilo je jasno da nije reč o pozivu za druženje.

Za osobu koja je na tako visokom položaju, Žuber i nije bio impresivnog stasa. Na pragu šezdesete, nabijen i onizak, lošeg vida i povelikog nosa na kome je, tokom razgovora, neprekidno nameštao cvikere. Sluga me je poveo niz glavni hodnik do male biblioteke u prizemlju ministrove rezidencije, i kada je Žuber ustao da me pozdravi, odeven u starinski kućni ogrtač, s naboranom belom kravatom, imao sam osećaj da se rukujem s advokatskim pomoćnikom a ne s jednim od najvažnijih ljudi Konfederacije. Međutim, kad smo počeli da razgovaramo, ta iluzija brzo je bila raspršena. Imao je bistar i oštar um, i sve njegove primedbe iznete su ubedljivo i autoritativno. Nakon što mi se izvinio zbog poziva u tako nezgodnom trenutku, rukom je pokazao na kožnu fotelju na drugom kraju pisaćeg stola, i ja sam seo.

- Verujem da ste čuli za Ernesta Landa, kazao je, ne trošeći vreme na prazne formalnosti.

- On je bio jedan od mojih najbližijih prijatelja, odgovorio sam. Borili smo se zajedno u ratovima na Jugoistočnoj granici, a zatim smo radili kao kolege u istom obaveštajnom odeljenju. Posle Ugovora o konsolidaciji četvrtog marta, upoznao me je sa ženom koja će kasnije postati moja supruga, Beatris. Čovek izuzetne hrabrosti i sposobnosti. Njegova smrt za vreme epidemije kolere za mene je veliki gubitak.

- To je zvanična verzija priče. Umrlica je u Opštinskom matičnom uredu ali Landovo ime se nedavno pojavilo, i to u nekoliko navrata. Ako su ti izveštaji tačni, čini se da je još uvek živ.

- To su odlične vesti, gospodine. Veoma mi je drago zbog toga.
- Tokom nekoliko proteklih meseci, do nas su stizale glasine iz garnizona u Ultimi. Ništa nije potvrđeno, ali sudeći prema tim pričama, Land je prešao granicu s Tuđinskim teritorijama neko vreme nakon što je epidemija kolere jenjala. Putovanje od prestonice do Ultime traje tri nedelje. To znači da je Land pošao ubrzo po izbijanju bolesti. Tada nije bio mrtav, već jednostavno nestao.
- Tuđinske teritorije su zabranjeno područje. To svi znaju. Dekret o zabrani ulaska na snazi je već deset godina.
- Ipak, Land je tamo. Ako su izveštaji obaveštajaca tačni, putovao je s vojskom od stotinu ljudi i više.
- Ne shvatam.
- Mislimo da podstiče na nezadovoljstvo Primitivnih, priprema se da ih digne na bunu protiv zapadnih provincija.
- Nemoguće.
- Ništa nije nemoguće, Graf. Barem vi to treba da znate.
- Nema osobe koja snažnije od njega veruje u principe Konfederacije. Ernesto Land je patriota.
- Ljudi ponekad menjaju stavove.
- Mora da je neka greška. Ustanak je nemoguć. Za vojnu akciju potrebno je jedinstvo među Primitivnima, a to se još nikada nije desilo, niti će se ikada desiti. Oni su različiti i izdvojeni isto koliko i mi. Njihovi društveni običaji, jezici, verska ubeđenja vekovima su ih razdvajali. Takameni na istoku sahranjuju svoje mrtve. Gandži na zapadu stavljaju svoje na visoke platforme i ostavljaju ih da trunu na suncu. Ljudi vrane na jugu spaljuju svoje mrtve. Vantui na severu kuvaju tela i jedu ih. Mi to smatramo huljenjem na Boga, ali za njih je to sveti ritual. Svaki narod podeljen je na plemena, koja se dalje dele na manje klanove, i ne samo da su u različitim periodima u prošlosti svi ratovali sa svima, već su se sukobljavala i plemena unutar istih naroda. Ja, gospodine, jednostavno ne vidim da oni mogu da se ujedine. Da su za to bili sposobni, nikada ne bi ni bili pokoreni.
- Čuo sam da vrlo dobro poznajete Teritorije.
- Proveo sam više od godinu dana među Primitivnima na početku rada za Biro. Bilo je to pre Dekreta o zabrani ulaska, naravno. Išao sam od jednog klana do drugog, izučavao funkcionisanje svakog društva pojedinačno, istraživao sve, od načina ishrane do rituala

prilikom parenja. Bilo je to izuzetno iskustvo. I poslovi koje sam obavljao posle ovoga bili su interesantni, ali ovaj zadatak smatram najvećim izazovom u svojoj karijeri.

- Nekada je sve bilo njihovo. Onda su došli brodovi donoseći naseljenike iz Iberije i Galije, iz Albiona, Germanije, i Tatarskih kraljevina, i malo-pomalo, Primitivni su proterani sa svoje zemlje. Ubijali smo ih i porobljavali, a onda smo ih sve zajedno zbili na jalovu i sprženu zemlju iza zapadnih provincija. Sigurno ste naišli na puno gorčine i prezira na svojim putovanjima.

- Manje nego što biste pomislili. Posle četiri stotine godina sukoba većini naroda je drago što su ih najzad ostavili na miru.

- Tome ima više od deset godina. Možda su sada promenili mišljenje o svom položaju. Da sam ja na njihovom mestu, bio bih pred velikim izazovom da povratim zapadne provincije. Tamo ima plodne zemlje. Šume su pune divljači. Život bi im bio lakši i bolji tamo.

- Zaboravljate da su svi Primitivni narodi pristali na Dekret o zabrani ulaska. Sada kada su borbe okončane, radije bi živeli odvojeno u sopstvenom svetu, bez uplitanja Konfederacije.

- Nadam se da ste u pravu, Graf, ali moja dužnost je da štitim dobrobit Konfederacije. Bez obzira na to imaju li osnova ili ne, izveštaji o Landu moraju se istražiti. Poznajete ga, bili ste zajedno na Teritorijama i, od svih članova Biroa, ne znam nikoga ko je kvalifikovaniji za taj posao. Ne naređujem vam da idete, ali bio bih duboko zahvalan ako biste ga prihvatili. Budućnost Konfederacije možda zavisi od toga.

- Počastvovan sam poverenjem koje mi ukazujete, gospodine. Ali, šta ako mi ne dozvole da pređem granicu?

- Imaćete moje lično pismo pukovniku De Vegi, komandantu garnizona. Neće mu biti drago zbog toga, ali neće imati izbora. Naređenje centralne vlasti moraće da posluša.

- Ali, ako je istina ono što kažete, da se Land zaista sa stotinu ljudi nalazi u Tuđinskim teritorijama, pitanje koje se postavlja zaista je zbunjujuće, zar ne?

- Pitanje?

- Kako je uspeo da dođe do njih? Koliko ja znam, duž čitave granice nalazi se vojska. Mogu da shvatim da se jedan čovek iskrade, ali ne i

sto ljudi. Ako je Land uspeo da pređe granicu, onda je to učinio uz De Vegino znanje.

- Možda. Možda i ne. To je jedna od tajni koju ćete morati da resite.

- Kada želite da pođem?

- Što pre možete. Kočija Ministarstva stajaće vam na raspolaganju. Snabdećemo vas zalihama i obaviti sve neophodne pripreme. Vi treba samo da ponesete pismo i svoju odeću.

- Dakle, sutra ujutro. Upravo sam završio svoj polugodišnji izveštaj, sto mi je čist.

- Dođite u devet u Ministarstvo, po pismo. Čekaću vas u svojoj kancelariji.

- Vrlo dobro, gospodine. Sutra ujutro u devet.

U trenutku kada završi s razgovorom između Grafa i Žubera, telefon počinje da zvoni, i gospodin Blenk je ponovo primoran da prekine čitanje rukopisa. Psuje u pola glasa dok se diže sa stolice, polako se gega kroz sobu prema stočiću kraj kreveta uz velike teškoće zbog nedavnih povreda, i njegovo napredovanje je toliko tegobno da slušalicu podiže tek na sedmo zvono, dok je prilikom Fladovog poziva bio dovoljno gibak da odgovori na četvrto.

Šta želite? kaže gospodin Blenk osorno dok seda na krevet, iznenada osetivši početak naleta stare vrtoglavice.

Želeo bih da znam da li ste završili priču, mirno odgovara muški glas.

Priču? Kakvu priču?

Onu koju ste čitali. Priču o Konfederaciji.

Nisam znao da je to priča. Zvuči pre kao neki izveštaj, kao nešto što se stvarno dogodilo.

Reč je o izmišljenoj priči, gospodine Blenk. O fikciji.

Ah. Sada mi je jasno zašto nikada nisam čuo za tu zemlju. Znam da mi danas mozak ne radi baš najbolje, ali mislio sam da je neko Grafov rukopis pronašao mnogo godina pošto je napisan, i da ga je onda otkucao.

Iskrena greška.

Glupa greška.

Ne brinite za to. Jedino mi je potrebno da znam jeste li završili ili niste.

Skoro da jesam. Imam još nekoliko strana. Da me niste prekinuli s ovim prokletim pozivom, do sada bih već bio pri kraju.

Dobro. Dolazim za dvadesetak minuta, pa možemo da počnemo s konsultacijama.

Konsultacijama? O čemu vi to govorite?

Ja sam vaš lekar, gospodine Blenk. Svakoga dana dolazim da vas obiđem.

Ne sećam se da imam lekara.

Naravno da se ne sećate. Zbog toga što tretaman počinje da daje rezultate.

Ima li moj lekar ime?

Far. Samjuel Far.

Far. Hmm. Da. Samjuel Far. Da ne poznajete slučajno ženu koja se zove Ana?

Kasnije ćemo o tome razgovarati. Za sada, jedino što treba da uradite jeste da pročitate priču.

U redu, pročitacu je. Ali, kada budete došli u moju sobu, kako da znam da ste to vi? Šta ako se neko pretvara da ste vi?

Na pisaćem stolu imate moju fotografiju. Dvanaesta odozgo. Dobro je pogledajte pa kada se budem pojavio, nećete imati poteškoća da me prepoznate.

Gospodin Blenk ponovo sedi na stolici, nagnut nad stolom. Umesto da potraži sliku Samjuela Fara na gomili fotografija kao što mu je rečeno, poseže za notesom i hemijskom olovkom i svom spisku dodaje još jedno ime:

Džejms P. Flad

Ana

Dejvid Zimer

Piter Stilman Junior

Piter Stilman Senior

Fenšo

Čovek s kućom

Samjuel Far

Odgurnuvši u stranu notes i olovku, odmah uzima otkucani rukopis priče pri čemu potpuno zaboravlja na svoju nameru da potraži fotografiju Samjuela Fara, isto kao što je već odavno zaboravio da

potraži plakar koji bi trebalo da je negde u sobi. Na poslednjoj stranici teksta piše:

Tokom dugog putovanja u Ultimu imao sam dovoljno vremena da razmislim o prirodi svoje misije. Kočijaši su se smenjivali svakih trista kilometara i, kako sam samo sedeo i posmatrao pejzaž, osetio sam da s približavanjem odredištu rastu moji strahovi. Ernesto Land bio je moj drug i blizak prijatelj, i zaista mi je bilo teško da prihvatim Žuberovu presudu po kojoj je postao izdajica ideje koju je čitavog života branio. Ostao je u vojsci posle Konsolidacije godine 31, nastavio je da radi kao obaveštajni oficir pod pokroviteljstvom Ministarstva rata, i kad god bi večerao s nama u nekoj od taverni u blizini Esplanade ministarstava, oduševljeno je govorio o neminovnoj pobedi Konfederacije, uveren da se ostvaruje sve ono o čemu smo sanjali i za šta smo se borili od najranije mladosti. Prema tvrdnjama Žuberovih agenata u Ultimi, Land ne samo da je izbegao smrt tokom epidemije kolere, već je i falsifikovao svoju smrt da bi mogao da nestane u divljini s omanjom vojskom antikonfederacionista s kojima je krenuo da podstiče pobunu među Primitivnima. Na osnovu svega što o njemu znam, ovo deluje kao besmislena i neverovatna optužba.

Land je odrastao u farmerskoj oblasti na severozapadu provincije Tjera Vieha, u istom delu sveta u kom je rođena i moja supruga Beatris. Kao deca igrali su se zajedno, i godinama su njihove dve porodice prihvatale zdravo za gotovo da će se oni na kraju venčati. Beatris mi se jednom prilikom poverila da je Ernesto bio njena prva ljubav, i kada joj je kasnije okrenuo leđa i verio se sa Hortens Četeron, devojkom iz bogate brodograditeljske porodice iz Mont Sablajma, mislila je da je njenom životu došao kraj. Ali Beatris je bila snažna devojka, suviše ponosna da pokaže bilo kome koliko pati, i demonstrirajući neverovatnu hrabrost i ponos, pošla je sa svojim roditeljima i dvojicom braće na raskošno svadbeno veselje na imanju Četeronovih. Tamo smo se i upoznali. Te prve večeri osvojila mi je srce, ali tek nakon osamnaest meseci udvaranja pristala je da se uda za mene. Znao sam da, u njenim očima, ne mogu da se merim s Landom. Nisam bio ni toliko lep ni briljantan kao on, i trebalo je da prođe izvesno vreme da ona shvati kako moja postojanost i bespogovorna odanost prema njoj nisu ništa manje važne osobine

na osnovu kojih se može izgraditi doživotno zajedništvo. Koliko god da sam se divio Landu, bio sam svestan i njegovih mana. U njemu je uvek postojalo nešto divlje i nemirno, nepokolebljivo uverenje da je superiorniji u odnosu na druge, i uprkos šarmu i ubedljivosti, toj urođenoj moći da privlači pažnju gde god da se nađe, ispod same površine nazirala se nepopravljiva taština. Brak s Hortens Četeron, ispostaviće se, nije bio srećan. Gotovo od samog početka on joj nije bio veran, i kada je, četiri godine kasnije, ona umrla na porođaju, vrlo brzo se oporavio od gubitka. Prošao je sve rituale žalosti i javnog izražavanja tuge, ali u dubini duše, znao sam, pre mu je laknulo, nego što je bio skrhan. Posle toga smo ga viđali veoma često, mnogo češće nego u prvim godinama našeg bračnog života. Moram reći da se Land veoma vezao za našu kćerkicu, Martu, kada bi dolazio uvek joj je donosio poklone, i obasipao ju je tolikom pažnjom da je za nju postao nešto poput junaka, najveći čovek na svetu. Kad god je bio kod nas ponašao se besprekorno, međutim ko može da me krivi ako sam se ponekad zapitao da li je plamen ljubavi prema njemu, koji je jednom goreo u srcu moje žene, sasvim ugašen? Nikada se nije dogodilo ništa nedolično, između njih nije bilo ni pogleda ni reči koji bi kod mene izazvali ljubomoru, ali kada je prošla epidemija kolere u kojoj su navodno oboje stradali, šta sam mogao da mislim posle vesti da je Land živ, i da, i pored mojih upornih pokušaja da nešto saznam o Beatrisinoj sudbini, nisam uspeo da pronađem ni jednog jedinog svedoka koji ju je video u prestonici u to vreme? Da nije bilo mog katastrofalnog obračuna s Džajlsom Meknotonom podstaknutog ružnim insinuacijama na račun moje žene, teško da bih ikada sebe mučio tako mračnim sumnjama kao tada, na putu za Ultimu. Ali šta ako su Beatris i Marta pobegle sa Landom dok sam ja prolazio kroz Nezavisne zajednice provincije Tjera Blanka? To se činilo nemogućim, ali, kako mi je Žuber rekao one večeri uoči mog odlaska, ništa nije nemoguće, i ako je neko to trebalo da zna, bio sam taj.

Točkovi kočije su se okretali, i kada sam stigao do predgrađa Volingama, središnje tačke mog putovanja, shvatio sam da hrlim u susret dvostrukom užasu. Ako je Land izdao Konfederaciju, po ministrovom naređenju, trebalo je da ga uhapsim i da ga u lancima sprovedem do prestonice. Pomisao na to bila je dovoljno grozna, ali

ako je moj prijatelj izdao mene tako što mi je preoteo ženu i ćerku, u tom slučaju namera mi je bila da ga ubijem. Toliko je bilo izvesno, bez obzira na posledice. Neka budem proklet što sam na to pomislio, ali zbog Ernesta i zbog mene, molio sam se da je Beatris već mrtva.

Gospodin Blenk baci rukopis na pisaći sto, pa hrkne s prezirom i negodovanjem, ljut zbog toga što su ga primorali da čita priču koja nema završetak, nedovršeni rad koji tek što je započeo, glupi fragment. Kakvo đubre, kaže glasno, a onda, okrenuvši se u stolici za sto osamdeset stepeni, odgurne se do vrata kupatila. Žedan je. Kako pri ruci nema nijedan drugi napitak, jedino rešenje vidi u tome da sebi naspe čašu vode iz česme iznad lavaboa. Ustaje, otvara vrata, vukući noge odlazi da uradi ono što je namerio, ne prestaje da žali zbog toga što je protraćio toliko vremena na ovaj bedni pokušaj priče. Popije jednu čašu vode, pa još jednu, i dok gleda odsutno na prljavu odeću u kadi, levom rukom se oslanja na lavabo da bi učvrstio ravnotežu. Sada kada se već zatekao u kupatilu, gospodin Blenk se pita da li da pokuša ponovo da se olakša, čisto da opet ne pogreši. Zabrinut da ponovo ne padne ako bude predugo stajao, spušta donji deo pidžame i seda na ve-ce šolju. Kao žena, kaže sebi, i iznenada ga zabavi pomisao na to koliko bi mu život bio drugačiji da nije rođen kao muškarac. Posle nezgode koju je nedavno imao, bešika mu i nije naročito puna, ali na kraju ipak uspe da iscedi nekoliko mršavih mlazova. Navlači pidžamu dok ustaje, pušta vodu, pere ruke iznad lavaboa, iste te ruke briše peškirom, potom se okreće i otvara vrata i tada ugleda čoveka koji stoji u sobi. Još jedna propuštena prilika, govori sebi, i shvata da je buka vodokotlića prigušila zvuk neznančevog ulaska, te pitanje da li su vrata zaključana sa spoljne strane ili ne, ostaje bez odgovora.

Gospodin Blenk seda na stolicu i pravi jedan nagli polukrug da bi osmotrio pridošlicu, visokog muškarca od oko trideset pet godina, odevenog u plave džins pantalone i crvenu košulju raskopčane kragne. Tamna kosa, tamne oči, i sumorno lice koje deluje kao da se godinama nije osmehnulo. No, odmah pošto gospodin Blenk pomisli ovo, čovek mu se nasmeši i kaže: Zdravo, gospodine Blenk. Kako se danas osećate?

Znam li ja vas? pita gospodin Blenk.

Zar niste pogledali fotografiju? uzvraća čovek.

Koju fotografiju?

Fotografiju na vašem pisaćem stolu. Dvanaestu s vrha gomile. Sećate se?

A, tu. Da. Čini mi se. Trebalo je da je pogledam, zar ne?

I?

Zaboravio sam. Bio sam previše zauzet čitanjem glupe priče.

Nema problema, kaže čovek, okreće se i odlazi do stola odakle uzima fotografije i pregleda ih sve dok ne dođe do one koju traži. Potom, vrativši ostale na sto, odlazi do gospodina Blenka i pruža mu sliku. Vidite, gospodine Blenk? kaže čovek. To sam ja.

Znači, vi ste lekar, kaže gospodin Blenk. Samjuel, Samjuel nekako. Far.

Tako je. Samjuel Far. Sada se sećam. Vi ste nekako povezani s Anom, je li tako?

Bio sam. Ali to je bilo vrlo davno.

Čvrsto držeći sliku obema rukama, gospodin Blenk je podiže pravo ispred svog lica, a zatim je proučava dobrih dvadeset sekundi. Na njoj Far, koji izgleda vrlo slično kao sada, sedi u nekakvoj bašti u belom lekarskom mantilu dok mu među kažiprstom i srednjim prstom leve ruke gori cigareta.

Ne shvatam, kaže gospodin Blenk, iznenada obuzet osećanjem nelagodnosti koje poput vrelog ugljena gori u njegovim grudima i grči mu stomak do veličine pesnice.

Šta vam je? pita ga Far. Liči, zar vam se ne čini?

Savršeno liči. Možda ste tek godinu ili dve mlađi, ali čovek na slici ste svakako vi.

I u tome je problem?

Toliko ste mladi, kaže gospodin Blenk drhtavim glasom, i svim silama pokušava da zaustavi suze koje su počele da mu se skupljaju u očima. I Ana je na svojoj slici takođe mlada. Ali rekla mi je da je ta fotografija snimljena pre više od trideset godina. Ona više nije devojka. Kosa joj je seda, muž joj je umro, i vreme će je pretvoriti u staricu. Ali ne i tebe, Far. Bio si s njom. Bio si u toj užasnoj zemlji u koju sam je poslao, ali to je bilo pre više od trideset godina, a ti izgledaš isto kao tada.

Far okleva, sasvim je jasno da nije siguran kako da odgovori na ovo pitanje gospodina Blenka. Seda na rub kreveta, stavlja dlanove na kolena, i gleda u pod, nenamerno zauzima isti položaj u kom je bio i starac na početku ovog izveštaja. Usledi dug trenutak tišine. Najzad, dubokim glasom, on mu kaŕem: Nije mi dozvoljeno da o tome govorim.

Gospodin Blenk ga užasnut pogleda. Hoćeš da kaŕeš da si mrtav, viče. U tome je stvar, zar ne? Nisi preŕiveo. Ana jeste, ali ti nisi.

Far diŕe glavu i osmehuje se. Da li vam izgledam kao da sam mrtav, gospodine Blenk? pita ga. Svi prolazimo kroz teške periode, naravno, ali ŕiv sam isto koliko i vi, verujte mi.

A ko moŕe da kaŕe da li ja jesam ili nisam ŕiv? pita gospodin Blenk sumorno posmatrajući Fara. Moŕda sam i ja mrtav. Kako mi je od jutros krenulo, ne bih se nimalo iznenadio. Pominjete *tretman*. To je verovatno drugi izraz za smrt.

Vi se sada ne sećate, kaŕe Far, dok ustaje s kreveta i uzima fotografiju od gospodina Blenka, ali čitava stvar je bila vaša ideja. Radili smo ono što ste nam rekli da radimo.

Budalaština. Hoću da razgovaram sa svojim advokatom. On će me izvući odavde. Znaete, imam ja svoja prava.

To ćemo srediti, odgovara Far, i odnosi fotografiju do stola i vraća je među ostale na gomili. Ako ŕelite, reći ću nekome da svrati do vas popodne.

Dobro, mrmlija gospodin Blenk iznenađen donekle Farovim pomirljivim i popustljivim tonom. To je već bolje.

Bacivši pogled na sat, Far ponovo odlazi do kreveta i seda okrenut prema gospodinu Blenku koji još uvek sedi na stolici kraj vrata od kupatila. Kasnimo, kaŕe mladić. Moraćemo da započnemo naš razgovor.

Razgovor? Kakav razgovor?

Konsultacije.

Znam šta to znači ali pojma nemam šta hoćete.

Trebalo bi da diskutujemo o priči.

Čemu? To je samo početak priče, a koliko ja znam, priče treba da imaju početak, sredinu i kraj.

Sasvim se slaŕem s vama.

Uzgred, ko je autor te škrabotine? Kopile bi trebalo izvesti pred streljački stroj.

Čovek po imenu Džon Traus. Jeste li čuli nekad za njega?

Traus? Hmmm. Možda. On je pisao romane, zar ne? Sada mi je sve mutno, ali mislim da sam nekad pročitao nešto od njega.

Jeste. U to budite sigurni.

Pa zašto mi onda ne date da pročitam roman umesto tako neke tupave, nedovršene priče?

Traus je nije završio. Rukopis ima ukupno sto deset strana, napisao ga je početkom pedesetih, još dok je počinjao kao romanopisac. Možda i nemate visoko mišljenje o njemu, ali za mladića od dvadeset tri, dvadeset četiri godine, to i nije toliko loše.

Ne shvatam. Zbog čega mi ne date da vidim ostatak?

Jer je to deo tretmana, gospodine Blenk. Nismo stavili sve te papire na sto samo radi vaše zabave. Tu su s razlogom.

A kakvim?

Da bismo ispitali vaše reflekse, recimo.

Moje reflekse? Kakve pa oni veze imaju?

Mentalne reflekse. Emocionalne reflekse.

I?

Želeo bih da mi ispričate ostatak priče. Od onog mesta gde ste prestali s čitanjem. Recite mi šta mislite da bi sada trebalo da se dogodi, sve do poslednjeg pasusa, poslednje reči. Imate početak. Sada želim da mi ispričate sredinu i kraj.

Šta je sad ovo? Nekakva društvena igra?

Možete to i tako da shvatite. Meni se više sviđa da o tome mislim kao o vežbi iz imaginativnog rezonovanja.

Fini izraz, doktore. *Imaginativno rezonovanje*. A od kada to imaginacija ima bilo kakve veze s rezonom?

Od sada, gospodine Blenk. Od trenutka kada počnete da mi pričate ostatak priče.

U redu. Ionako nemam ništa pametnije da radim.

To je već bolje.

Gospodin Blenk zatvara oči da bi se usredsredio na zadatak koji mu je postavljen, ali kada se na taj način isključi iz sobe i neposredne okoline, javljaju se uznemirujuće posledice: kreće procesija bića koja su plod njegove mašte. Ona marširaju kroz

njegov um kao što je to već bio slučaj u ovoj priповesti. Gospodin Blenk zadržati od te jezive vizije, i trenutak kasnije otvara oči da bi ih naterao da nestanu.

Nešto nije u redu? pita ga Far zabrinutog izraza lica.

Prokleti duhovi, kaže gospodin Blenk. Opet su se vratili.

Duhovi?

Moje žrtve. Svi ljudi koji su godinama patili zbog mene. Proganjaju me da bi mi se osvetili.

Nemojte zatvarati oči pa vas neće pohoditi. Moramo da nastavimo s pričom.

U redu, u redu, kaže gospodin Blenk, i ispušta dug uzdah samosažaljenja. Dajte mi malo vremena.

Zašto mi ne biste rekli šta mislite o Konfederaciji? Možda bi vam to pomoglo da počnete.

Konfederacija? Kon - fe - de - ra - ci - ja. Sasvim je prosto, zar ne? Drugo ime za Ameriku. Ne Sjedinjene Države kakve poznajemo, već za zemlju koja se razvila na drugačiji način, koja ima drugačiju istoriju. Ali drveće, reke, planine i prerije te zemlje nalaze se tačno tamo gde i naše. Reke i okeani su identični. Ljudi hodaju na dve noge, gledaju sa dva oka, dodiruju dvema rukama. Imaju dvostruke misli i govore pomoću oba kraja usana istovremeno.

Dobro. Šta biva sa Grafom kada stigne u Ultimu?

Odlazi do pukovnika sa Žuberovim pismom, ali De Vega se ponaša kao da mu je preneo poruku nekog deteta, jer je i on u zaveri s Landom. Graf ga podseća da mora poštovati naređenje službenika centralne vlasti, ali pukovnik mu kaže kako on radi za Ministarstvo rata i da od njih ima strogo naređenje da sprovodi Dekret o zabrani prelaska granice. Graf mu pominje glasine o Landu i stotini vojnika koji su ušli u Tuđinske teritorije, ali De Vega se pretvara da o tome ništa ne zna. Graf potom kaže kako nema drugog izbora do da napiše pismo Ministarstvu rata i zamoli ih da mu dozvole da prekrši Dekret. U redu, kaže De Vega, ali pismo do prestonice i nazad putuje šest nedelja, a šta ćete vi da radite za to vreme? Upijaću pejzaže Ultime, kaže Graf, i čekaću da odgovor stigne, iako i sam dobro zna da pukovnik nikada ne bi dozvolio da pismo stigne, da će ga presresti onog trenutka kad bude pokušao da ga pošalje.

Zbog čega je De Vega na strani zaverenika? Koliko ja shvatam, on deluje kao odan oficir.

Odan jeste. Kao i Ernesto Land sa svojih sto vojnika na Tuđinskim teritorijama.

Ne shvatam.

Konfederacija je nestabilna, novoosnovana država sačinjena od kolonija i provincija koje su prethodno bile nezavisne, i da bi se to slabašno ujedinjenje održalo, nema ničeg boljeg od izmišljanja zajedničkog neprijatelja s kojim će stupiti u rat. U ovom slučaju, izbor je pao na Primitivne. Land je dvostruki agent koji je na Teritorije poslat da bi podsticao pobunu među tamošnjim plemenima. Ne razlikuje se mnogo od onoga što smo mi radili Indijancima posle građanskog rata. Prvo podbuniš domoroce, pa ih onda masakriraš.

Ali kako Graf zna da je i sam De Vega u tome?

Jer De Vega ne postavlja dovoljno pitanja. Barem bi trebalo da se pretvara da je znatiželjan. A tu je i činjenica da i on i Land rade za Ministarstvo rata. Naravno, Žuber i njegovi ljudi u Ministarstvu spoljnih poslova o ovome ništa ne znaju, ali to je sasvim normalno. Vladine agencije neprestano taje nešto jedna od druge.

A onda?

Žuber je Grafu dao imena trojice ljudi koji su radili za Biro kao špijuni u Ultimi. Nijedan ne zna za drugu dvojicu, ali svi zajedno čine Žuberov izvor informacija o Landu. Posle razgovora s pukovnikom, Graf odlazi da ih potraži. Ali otkriva da su sva trojica dobila nove zadatke. Hajde da im nadenemo imena. Uvek je zanimljivije kada lik ima ime. Kapetan, hmmm, poručnik major Žak Dipen dobio je premeštaj u planinsku oblast dva meseca pre toga. Doktor Karlos Voburn napustio je grad u junu i dobrovoljno se javio da pomaže u saniranju epidemije boginja na severu. A Deklan Brej, najuspešniji berberin u Ultimi, početkom avgusta umro je od posledica trovanja. Da li je trovanje bilo slučajno ili namerno, nemoguće je znati, ali siroti Graf je sada potpuno odsečen od Biroa, nema nijednog saveznika ili poverljivu osobu, sam-samcit u ovom sumornom, zabačenom kutku zemljine kugle.

Vrlo lepo. Imena su baš dobar detalj, gospodine Blenk.

Mozak mi radi sto na sat. Čitavog dana nisam se osećao ovako živahno.

Najteže se rešavamo starih navika.

Šta bi to trebalo da znači?

Ništa. Samo da ste u dobroj formi, da ste se zahuktali. Šta se dalje dešava?

Graf u Ultimi ostaje duže od mesec dana i pokušava da pronađe način da pređe granicu i uđe na Teritorije. Ipak, to ne može učiniti pešice. Potreban mu je konj, puška, zalihe, verovatno i magarac. U međuvremenu, kako ništa drugo ne radi, počinje da ulazi u društvo Ultime smatrajući ga tek bezveznim garnizonskim gradom usred nedođije. Od svih ljudi upravo je licemerni De Vega taj koji pravi paradu od prijateljstva s njim. Poziva Grafa na večere, duga, dosadna okupljanja oficira, gradskih zvaničnika, članova trgovačkog esnafa, zajedno s njihovim suprugama, prijateljicama, i ostalima; vodi ga u najbolje bordele, čak nekoliko puta i u lov. A tu je i pukovnikova ljubavnica Karlota.

Karlota Hauptman, moralno iskvarena, čulna, stereotip uspaljene udovice, kojoj su glavna zabava u životu seks i karte. Pukovnik je, naravno, oženjen, ima dvoje male dece, i pošto Karlotu može da posećuje samo jednom do dvaput nedeljno, ona na raspolaganju ima i druge muškarce. I Graf se, posle nekog vremena, upušta s njom u vezu. Jedne noći, dok leže u krevetu, on je pita za Landa, i Karlota mu potvrđuje glasine. Da, kaže ona, Land i njegovi ljudi su prešli granicu pre nešto više od godinu dana. Zbog čega mu to govori? Njeni motivi nisu sasvim jasni. Možda se zaljubila u Grafa i želi da mu pomogne, ili joj je možda pukovnik to naložio iz sebi znanih razloga. Taj deo bi trebalo vrlo pažljivo obraditi. Čitalac ni u jednom trenutku ne sme sa sigurnošću da zna da li Karlota vodi Grafa pravo u zamku, ili previše priča sama od sebe. Ne zaboravite da je to Ultima, najzabačenija ispostava u Konfederaciji, i da su seks, kocka i tračevi jedini vid zabave.

Kako Graf uspe da pređe granicu?

Nisam siguran. Verovatno je nekoga podmitio. To nije ni važno. Bitno je da mu jedne noći to pođe za rukom, i tu počinje drugi deo priče. Sada smo u pustinji. Nigde ničega, neumoljivo nebesko plavetnilo iznad, razarajuće bleštavilo, a kada zađe sunce, hladnoća koja ledi krv u žilama. Graf nekoliko dana jaše prema zapadu na konju smeđe dlake po imenu Vajti, tako nazvanom jer ima belu pegu

između očiju, i kako mu je teren poznat od pre dvanaest godina kada je bio tu, ide u pravcu Gandžija, plemena s kojim se najbolje slagao tokom svojih ranijih putovanja, i koje je smatrao najmiroljubivijim od svih Primitivnih nacija. Kasno jednog jutra, najzad nailazi na logor Gandžija, na malo selo od dvadesetak koliba, što bi značilo da je reč o populaciji između sedamdeset i sto ljudi. Kada stigne na nekih dvesta metara od ulaska u naselje, svoj dolazak najavljuje pokličem na lokalnom gandži dijalektu, ali niko mu ne odgovara. Sada već zabrinut, Graf potera konja kasom i uđe u selo u kome nema žive duše. Sjaše, odlazi do jedne od koliba, i sklanja kožu bufala koja služi umesto vrata. U trenutku kada uđe zapahne ga snažan vonj smrti, užasan smrad tela koja se raspadaju. U polumraku kolibe nalazi mrtve muškarce, žene i decu plemena Gandži, njih desetak, hladnokrvno ubijene iz vatrenog oružja. Istetura na svež vazduh, nosa pokrivenog maramicom, i tada, jednu po jednu, pregleda ostale kolibe. Mrtvi su, svi do poslednjeg, i Graf prepoznaje među njima i ljude s kojima se sprijateljio pre dvanaest godina. Devojčice koje su od tog vremena postale mlade žene, dečake koji su postali mladići, roditelje koji su od tada postali babe i dede, i niko od njih više ne diše, i niko od njih nikada više neće biti ni dan stariji.

Ko je odgovoran za to? Land i njegovi ljudi?

Strpljenja, doktore. S ovakvim stvarima ne treba žuriti. Govorimo o okrutnosti i smrti, o ubistvu nevinih, i Graf se još uvek oporavlja od šoka koji je doživeo prilikom svog otkrića. Nije u stanju da apsorbuje ono što se dogodilo, ali čak i da jeste, zbog čega bi pomislio da je to Landovo delo? On razrađuje pretpostavku o tome kako njegov stari prijatelj pokušava da podstakne pobunu, da oformi vojsku Primitivnih koja će napasti zapadne provincije Konfederacije. Ne bi se baš reklo da je vojska sastavljena od mrtvacu dorasla bilo kakvoj borbi, zar ne? Poslednje što bi Graf zaključio jeste da je Land pobio svoje potencijalne vojnike.

Izvinjavam se. Neću vas više prekidati.

Prekidajte me koliko vam je volja. Upleteni smo u komplikovanu priču u kojoj nije sve onako kako se čini da jeste. Uzmite samo, na primer, Landove vojnike. Oni predstave nemaju o tome koja im je stvarna misija, niti da je Land dvostruki agent koji radi za Ministarstvo rata. Oni su gomila dobro obrazovanih sanjalica,

političkih radikala koji se protive Konfederaciji, i kada ih je Land regrutovao da ga slede prilikom pohoda na Tuđinske teritorije, poverovali su mu na reč i pomislili kako idu da pomognu Primitivnima u pripajanju zapadnih teritorija.

Da li Graf uopšte pronalazi Landa?

Moraće. Inače ne bi bilo nikakve priče. Ali to se dešava tek kasnije, pošto prođe nekoliko nedelja, ili nekoliko meseci. Dva dana nakon što Graf ode iz sela Gandžija u kojem se dogodio masakr, nailazi na jednog od Landovih ljudi, vojnika koji u delirijumu tetura kroz pustinju bez vode i hrane, bez konja. Graf pokuša da mu pomogne, ali već je kasno, i momak ostaje u životu još svega nekoliko sati. Pre nego što ispusti dušu, u bujici nerazumljivih rečenica bunca o tome kako su svi mrtvi, kako nisu ni imali šansu, kako je čitava stvar od samog početka bila prevara. Grafu je teško da ga prati. Na koga misli kada kaže svi? Land i njegovi vojnici? Gandži? Ostala plemena Primitivnih? Momak ne odgovara, i umire pre zalaska sunca. Graf sahranjuje njegovo telo i nastavlja dalje da bi, dan-dva kasnije, naišao na još jedno naselje Gandžija prepuno leševa. Više ne zna šta da misli. Šta ako je Land ipak odgovoran za ovo? Šta ako su glasine o pobuni tek paravan za mnogo mračniji poduhvat: tiho istrebljivanje Primitivnih koje će omogućiti vladi da otvori teritoriju za naseljavanje belaca, da proširi Konfederaciju sve do obala okeana na zapadu? Ali, kako bi tako nešto moglo da se sprovede s tako malo vojske? Stotinu ljudi koji će s lica zemlje zbrisati hiljade? Čini se da to nije moguće, no ako Land s tim nema ništa, onda je jedino drugo objašnjenje da je Gandžije pobilo drugo pleme, da Primitivni vode rat između sebe.

Gospodin Blenk se sprema da nastavi, ali pre nego što uspe da izusti još jednu reč, neko kuca na vrata i prekida njega i lekara. Koliko god da je u žaru razrade priče, koliko god da je zadovoljan zbog toga što iznosi svoju verziju ovih neverovatnih, izmišljenih događaja, gospodin Blenk istog trenutka shvata da je kucnuo čak koji je čekao: konačno će se razrešiti misterija u vezi s vratima. Čim se začuje kucanje, Far se okreće u pravcu zvuka. Udite, kaže, i vrata se kao od šale otvaraju, i ulazi žena koja gura kolica za posluživanje, možda ista ona koja je i Ana koristila pre toga, a možda i neka koja su njima slična. Gospodin Blenk konačno obraća pažnju, i koliko mu

se čini, nije čuo zvuk otključavanja, niti podizanja reze, ili vađenja katanca, što bi, za početak, značilo da su vrata bila otključana, i to sve vreme. Tako bar misli gospodin Blenk i počinje da se raduje svojoj slobodi da može da izlazi i ulazi kad mu je volja, ali odmah potom shvata da stvari nisu baš toliko jednostavne. Možda je doktor Far zaboravio da ih zaključa kada je ušao. Ili, što je još verovatnije, da se nije ni potrudio to da uradi jer zna da ne bi imao nikakvih teškoća da savlada gospodina Blenka ako bi ovaj pokušao da pobjegne. Da, starac kaže sebi, verovatno je to u pitanju. I tako, on koji je potpuni pesimista u pogledu svoje budućnosti, nastavlja da živi u stanju potpune neizvesnosti.

Zdravo Sem, kaže žena. Izvini što ovako upadam, ali vreme je za ručak gospodina Blenka.

Ćao Sofi, kaže Far i istovremeno baca pogled na svoj sat dok ustaje s kreveta. Nisam shvatio da je već toliko.

Šta se događa? pita gospodin Blenk nervoznim glasom dok lupka po rukohvatu stolice. Hoću da nastavim priču.

Nemamo više vremena, kaže Far. Konsultacije su za danas završene.

Ali ja nisam završio, viče starac. Nisam stigao do kraja!

Znam, odgovara Far, ali naš raspored ovde je veoma gust, i ja tu ništa ne mogu. Sutra ćemo nastaviti.

Sutra? urla gospodin Blenk, u neverici i zbunjen. O čemu ti to govoriš? Sutra se neću sećati ni jedne jedine reči koju sam danas rekao. To dobro znaš. Čak i ja to znam, iako ne znam ništa drugo pod milim bogom.

Far priđe gospodinu Blenku i potapše ga po ramenu, klasičan gest za umirenje za osobu vičnu suptilnom umeću ophođenja kraj postelje. U redu, kaže, videću šta mogu da učinim. Prvo moram da dobijem dozvolu, ali ako hoćete da se vratim večeras, verovatno bih u tome uspeo. U redu?

U redu, promrmlja gospodin Blenk donekle umiren blagošću i brigom u Farovom glasu.

Dobro, idem ja onda, doktor ga obaveštava. Videćemo se kasnije.

Bez reči mahne gospodinu Blenku u znak pozdrava i žena po imenu Sofi odlazi do vrata, otvori ih, prekorači prag, i zatvori ih pošto on izađe. Gospodin Blenk začuje zvuk zatvaranja vrata, ali ništa

drugo. Ni navlačenje reze, ni zaključavanje katanca, pa se pita nije li to jedna od onih naprava što se automatski zaključavaju pri zatvaranju.

Sve to vreme, žena po imenu Sofi zauzeta je guranjem kolica do kreveta i stavljanjem različitih posuda u kojima je ručak za gospodina Blenka s donje police na gornju površinu. Gospodin Blenk primećuje da ima ukupno četiri posude i da je svaki tanjir prekriven okruglim metalnim poklopcem s rupom u sredini. Kada ugleda te poklopce odjednom se seti obroka u hotelima i posluženja u sobi, što ga dalje podstiče da razmišlja o tome koliko je noći do sada u svom životu proveo po hotelima. Previše da bi mogao da izbrojiš, čuje kako glas u njemu govori, glas koji nije njegov, barem ga ne prepoznaje kao svoj, ali zbog toga što zvuči tako uverljivo i autoritativno, priznaje mu da verovatno govori istinu. Ako je to slučaj, razmišlja dalje, onda je verovatno nekada mnogo putovao, išao od mesta do mesta automobilima, vozovima, avionima, i da, govori sebi dalje, avionima je odlazio u razne delove sveta, u mnoge zemlje na različitim kontinentima, i ta putovanja nesumnjivo imaju neke veze sa zadacima na koje je slao sve te ljude, jadne ljude koji su zbog njega toliko propatili, i on je sigurno zbog toga sada zatvoren u ovoj sobi, zabranjeno mu je da igde otputuje, zatočen je između ova četiri zida jer je kažnjen zbog zla koje je naneo drugima.

Tok ovog kratkog prisećanja prekida ženin glas. Jeste li spremni za ručak? pita ga, i dok diže glavu da je pogleda, gospodin Blenk shvata da ne može da se seti njenog imena. Mogla bi biti na pragu pedesetih, i mada ima lepo lice finih crta, punačka je i previše zdepasta da bi se mogla svrstati u idealne žene. Neka bude zabeleženo da je odeća koju nosi ista onakva kakvu je nosila i Ana ranije tog dana.

Gde je moja Ana? pita je gospodin Blenk. Mislio sam da je ona zadužena da brine o meni.

I jeste, kaže mu žena. Ali imala je neka hitna posla, pa me je zamolila da je zamenim.

Pa to je užasno, kaže gospodin Blenk žalosnim glasom. Naravno, nemam ništa protiv vas, ko god da ste, ali satima čekam da je ponovo vidim. Ta žena mi je sve na svetu. Ne mogu da živim bez nje.

Znam, kaže ona. Svi to znamo. Ali - i tu mu se prijateljski nasmeši - šta ja tu mogu? Plašim se da ste spali na mene.

Avaj, uzdiše gospodin Blenk. Siguran sam da mislite najbolje, ali ne mogu se pretvarati da nisam razočaran.

Ne morate da se pretvarate. Imate prava da se osećate tako kako se osećate, gospodine Blenk. Niste vi krivi.

Pošto smo već spali jedno na drugo, kako ste rekli, bolje bi bilo da mi kažete ko ste.

Sofi.

Ah. Tako je. Sofi - veoma lepo ime. I počinje slovom S, je li tako?

Izgleda da jeste.

Razmislite, Sofi. Jeste li vi devojčica koju sam poljubio na jezeru kada mi je bilo deset godina? Bili smo upravo završili s klizanjem i seli smo na panj, i ja sam vas poljubio. Na nesreću, vi mene niste. Smejali ste mi se.

To nikako nisam mogla biti ja. Kad je vama bilo deset godina, ja se još nisam ni rodila.

Jesam li ja toliko star?

Niste toliko stari. Ali jeste puno stariji od mene.

Dobro. Ako niste ta Sofi, koja Sofi ste vi?

Umesto da mu odgovori, Sofi koja nije bila devojčica koju je gospodin Blenk poljubio kada je imao deset godina, odlazi do stola, uzima iz gomile jednu fotografiju, i podiže je u vazduh. Ovo sam ja, kaže. Ja, kada mi je bilo dvadeset pet otprilike.

Priđite, kaže gospodin Blenk. Predaleko ste.

Nekoliko sekundi kasnije, gospodin Blenk u rukama drži sliku. Ispostavlja se da je reč o fotografiji koju je već toga dana vrlo pomno posmatrao - o onoj na kojoj je mlada žena što je odškrinula vrata stana koji liči na jedan od njujorških stanova.

Tada ste bili mnogo mršaviji, kaže joj.

Srednje godine, gospodine Blenk. Čudne stvari učine figuri jedne devojke.

Recite mi, kaže gospodin Blenk lupkajući kažiprstom po slici. Šta se tu dešava? Ko je osoba koja stoji u predvorju, i zašto imate takav izraz na licu? Nekako pun iščekivanja, ali istovremeno zadovoljan. Da nije takav, osmehivali biste se.

Sofi čučne pored gospodina Blenka koji i dalje sedi na stolici, i u tišini nekoliko trenutaka izučava fotografiju.

To je moj drugi muž, kaže ona, i mislim da je ovo bilo kada je drugi put došao kod mene. Prvi put kada je došao kod mene držala sam bebu u naručju, toga se sasvim jasno sećam, tako da je ovo verovatno drugi put.

Zbog čega taj zabrinuti izraz?

Jer nisam bila sigurna šta oseća prema meni.

A osmeh?

Smešim se jer mi je bilo drago što ga vidim.

Tvoj drugi muž, kažeš. A šta je s prvim? Kako se on zvao?

Zvao se Fenšo.

Fenšo, Fenšo, mrmlija gospodin Blenk za sebe. Mislim da se konačno nazire neko razjašnjenje.

Dok Sofi i dalje čuči kraj njega, i dok mu je njena fotografija iz mladih dana i dalje na krilu, gospodin Blenk iznenada počinje da se miče u stolici da bi je što pre pokrenuo prema stolu. Čim do njega dođe, baca fotografiju na gomilu preko Anine, uzima mali notes i otvara ga na prvoj strani. Prelazi prstom preko spiska imena i zaustavlja se na mestu gde piše Fenšo, a onda se zajedno sa stolicom okrene licem prema Sofi, koja se sada digla na noge i polako pošla prema njemu.

Aha, kaže gospodin Blenk, kuckajući prstom po listu, znao sam. Fenšo je umešan u sve ovo, zar ne?

Ne znam na šta mislite, kaže Sofi, dolazi do kreveta te seda otprilike na isto mesto gde je ranije sedeo Džejms P. Flad. Naravno da je umešan. Svi smo mi umešani, gospodine Blenk. Mislila sam da ste to shvatili.

Zbunjen njenim odgovorom, starac se ipak drži svog toka misli. Jeste li čuli za nekoga po imenu Flad. Englez. Bivši policajac. Govori kokni narečjem.

Zar ne biste sada radije ručali? pita ga Sofi. Hladi vam se hrana.

Za minut, brečne se gospodin Blenk, ljut zbog toga što je promenila temu. Dajte mi samo minut. Pre nego što porazgovaramo o jelu, recite mi sve što znate o Fladu.

Ne znam ništa. Čula sam da je dolazio jutros, ali ja ga nisam srela.

Ali vaš muž - vaš prvi muž - hoću reći, taj Fenšo. On je pisao knjige, je li tako? U jednoj od njih, ne mogu da se setim naslova, *Never*, nešto sa *Never...*

Neverland.

Tako je. *Neverland.* U njoj je Flad bio jedan od likova, i u tridesetom poglavlju, čini mi se, ili možda u sedmom, Flad sanja jedan san.

Ne sećam se, gospodine Blenk.

Hoćeš da kažeš da nisi čitala romane svoga muža?

Ne, pročitala sam ih. Ali to je bilo tako davno, nisam im se kasnije vraćala. Verovatno nećete ovo shvatiti, ali zbog svog duševnog mira svesno sam odlučila da ne mislim na Fenšoa i njegova dela.

Kako se završio vaš brak? Je li on umro? Ili ste se razveli?

Udala sam se za njega veoma mlada. Nekoliko godina smo živeli zajedno, ostala sam u drugom stanju, i on je onda nestao.

Da li se nešto dogodilo, ili te je namerno ostavio?

Namerno.

Taj čovek mora da je bio lud. Da napusti tako lepu, mladu ženu kao što si ti.

Fenšo je bio veoma komplikovana osoba. Imao je toliko dobrih osobina, toliko lepog u sebi, ali je negde duboko želeo da se uništi, i na kraju je u tome i uspeo. Okrenuo se protiv mene, protiv svog rada, a zatim je ostavio život kojim je živeo, i nestao.

Protiv svog rada? Hoćeš da kažeš da je prestao da piše?

Da. Digao je ruke od svega. Bio je veoma talentovan, gospodine Blenk, ali počeo je da prezire to što ima u sebi, i jednoga dana jednostavno je prestao da piše, odustao je.

Ja sam za to kriv, zar ne?

Ne bih išla baš toliko daleko. Imali ste svoju ulogu u tome, naravno, ali radili ste samo ono što ste morali.

Sigurno me mrziš.

Ne, ne mrzim vas. Jedno vreme mi je bilo zaista teško, ali posle se sve lepo sredilo. Ponovo sam se udala, sećate se, i imala sam dobar brak, dug i dobar brak. A tu su i moja dva sina, Ben i Pol. Sada su već odrasli. Ben je lekar, a Pol studira antropologiju. I nije tako loše, kad vam kažem. Nadam se da ćete ih upoznati jednog dana. Mislim da ćete biti ponosni na njih.

Sada Sofi i gospodin Blenk sede jedno kraj drugog na krevetu, okrenuti prema kolicima za posluživanje na čijoj se površini nalaze različita jela za ručak gospodina Blenka, svaki pladanj prekriva metalni poklopac s rupom na sredini. Gospodin Blenk je ogladneo i nestrpljiv je da počne da jede, ali pre nego što bude smeo da uzme i jedan jedini zalogaj, Sofi mu kaže da mora da popije svoje popodnevene lekove. Uprkos razumevanju koje se razvilo između njih dvoje tokom proteklih nekoliko minuta, i pored zadovoljstva koje gospodin Blenk oseća dok sedi kraj Sofinog toplog i krupnog tela, opire se ovom zahtevu i odbija da proguta pilule. I dok su one koje je popio tog jutra bile zelene, ljubičaste i bele, ove koje se sada nalaze na kolicima za posluživanje su ružičaste, crvene i narandžaste. Sofi mu objašnjava da one zaista i jesu različite, da izazivaju drugačije posledice od onih prethodnih, i da tretman neće uspeti ako ih ne bude uzimao ovim redom. Gospodin Blenk shvata njeno objašnjenje, ali to ga i dalje ne uverava da promeni svoje mišljenje, i dok Sofi uzima prvu tabletu između palca i srednjeg prsta da bi mu je dodala, gospodin Blenk tvrdoglavo odmahuje glavom.

Molim vas, preklinje ga Sofi. Znam da ste gladni, ali ovako ili onako, te pilule će se naći u vašem telu pre prvog zalogaja koji uzmete.

Jebeš hranu, kaže ogorčeno gospodin Blenk.

Sofi uzdahne iz očajanja. Slušaj, matorac, kaže ona, ja samo hoću da ti pomognem. Ovde spadam u retke koji su na tvojoj strani, ali ako nećeš da saraduješ, znam bar desetero koji bi vrlo rado došli da ti saspu pilule u grlo.

U redu, kaže gospodin Blenk i počinje da popušta. Ali samo pod jednim uslovom.

Uslovom? O čemu vi to govorite?

Progutaću tablete. Ali, prvo ćeš morati da skineš odeću i dozvoliš mi da dodirujem tvoje telo.

Sofi ovaj predlog smatra toliko smešnim da dobija napad smeha, i pri tome ne može imati predstavu da je upravo na takav način reagovala ona druga Sofi, pod sličnim okolnostima, pre mnogo godina na obali zaleđenog jezera iz Blenkovog detinjstva. A potom, dodajući još malo soli na ranu, izgovara fatalne reči: *Ne budite blesavi.*

Ah, kaže gospodin Blenk i zavaljuje se unazad kao da mu je neko prilepio šamar. Ah, zaječi. Ženo, reci što god hoćeš, samo nemoj to. Molim te. To nemoj. Sve drugo može sem toga.

Za nekoliko sekundi oči mu se pune suzama, i pre nego što postane svestan onoga što se dešava, suze mu se slivaju niz lice i starac uistinu počinje plače.

Žao mi je, kaže Sofi. Nisam htela da vas povredim.

Šta ima loše u tome što hoću da te gledam? pita gospodin Blenk gušeći se u suzama. Imaš tako divne grudi. Samo sam hteo da ih pogledam i dodirnem. Želim da stavim ruke na tvoju kožu, da ti prstima pređem kroz stidne dlačice. Šta tu ima toliko strašno? Neću te povrediti. Samo sam hteo malo nežnosti, to je sve. Posle svega što mi ovde rade, zar je to što tražim mnogo?

Pa, kaže Sofi obazrivo, jer nesumnjivo saoseća s onim što je gospodin Blenk rekao, možda bismo mogli da pronađemo kompromis.

A to bi bilo? pita gospodin Blenk dok nadlanicom briše suze.

A to bi bilo sledeće - vi popijete lekove, i svaki put kada progutate tabletu dozvoliću vam da mi dodirnete grudi.

Gole grudi?

Ne. Radije bih da ostanem u bluzi.

To nije dovoljno.

Dobro. Skinuću bluzu. Ali brushalter ostaje. Jasno?

Pa, nije baš idealno, no, moraću da prihvatim.

I tako razrešavaju tu stvar. Sofi skida bluzu, i dok to čini gospodinu Blenku lakne kada vidi da je njen brushalter sačinjen od mekog, čipkastog materijala, i da nije reč o nekakvom krutom delu opreme koji nose postarije gospođe i one za koje je fizička ljubav stvar prošlosti. Gornji deo Sofinih okruglih, bujnih grudi je otkriven, a čak i nešto niže, materijal je toliko tanak da sasvim jasno kroz tkaninu vidi otisak njenih bradavica. Nije idealno, govori sebi gospodin Blenk dok s gutljajem vode guta prvu pilulu, ali ipak je sasvim zadovoljavajuće. Zatim stavlja ruke na njih, levu ruku na desnu dojku, desnu na levu, i dok upija punoću i mekoću Sofinih pomalo opuštenih ali dostojanstvenih mlečnih žlezda, primećuje da se ona osmehuje zbog čega mu je još draže. Možda to ne čini iz zadovoljstva, već zato što

joj je zabavno, čime pokazuje da mu ne zamera i da dogovor prihvata sportski.

Vi ste jedan pokvareni starac, gospodine Blenk, kaže ona.

Znam, odgovara on. Ali bio sam isto tako pokvaren i kao mladić.

Sve to se ponovi još dva puta - gutanje tablete posle čega opet sledi uživanje u dodiru grudi - a zatim Sofi navlači bluzu i dolazi vreme za ručak.

Nažalost, ponovljeno maženje poželjnog ženskog tela izaziva i očekivanu promenu na telu onoga koji mazi. Stari prijatelj gospodina Blenka ponovo postaje živahan, a kako naš junak više ne nosi pamučne pantalone i gaće, i ispod pidžame nema ništa, za Badžu nema prepreka koje bi ga sprečile da se kroz prorez promoli na svetlost dana. Ovo se događa upravo u onom trenutku kada se Sofi nagne da skloni metalne poklopce sa tanjira, i kada se sagne da ih spusti na nižu policu na kolicima, krivac se nalazi na svega desetak centimetara od njenog lica.

Vidi, vidi, kaže Sofi, obraćajući se Blenkovom penisu u erekciji. Tvoj gospodar me par puta štipne za sise, a ti već krećeš u akciju. Nema ništa od toga, drugar. Zabava je završena.

Žao mi je, kaže gospodin Blenk, prvi put zaista postiđen svojim ponašanjem. On tako krene sam od sebe. Nisam očekivao da se to desi.

Nema potrebe da se izvinjavate, odgovori mu Sofi. Samo ga vratite u gaće, pa ćemo da nastavimo gde smo stali.

A stali su kod ručka gospodina Blenka, koji se sastoji od činijice mlake supe od povrća, sendviča s tostom od belog hleba, paradajz salate, i šolje crvenog želea. Nećemo dati iscrpan izveštaj o toku ovog obroka, ali jednu stvar treba spomenuti. Kao što se dogodilo posle jutarnjeg uzimanja terapije, ruke gospodina Blenka počinju nekontrolisano da se tresu u trenutku kada pokuša da jede. Možda ovo i jesu druge pilule, sačinjene u druge svrhe i drugačijih boja, ali kada je o drhtanju ruku reč, imaju identičan efekat. Gospodin Blenk obed započinje napadom na supu. Kao što se moglo i zamisliti, putovanje prve kašike koja kreće od činije ka njegovim ustima, izuzetno je teško, i do željene destinacije ne stiže ni jedna jedina kap. Bez njegove krivice, čitav sadržaj završava na beloj košulji gospodina Blenka.

Blagi bože, kaže on. Opet mi se to dešava.

Pre nego što nastavi s obedom, ili tačnije, pre nego što s njim počne, gospodin Blenk mora da presvuče košulju i da je zameni gornjim delom pidžame, i tako se ponovo vraća u odeću u kojoj smo ga sreli na početku izveštaja. Za njega je to tužan trenutak zbog toga što sada nije ostalo baš ništa od Aninih brižljivih, nežnih pokušaja da ga obuče i pripremi za taj dan. I što je još gore, u potpunosti je pogazio reč da će nositi belo.

Kao što je Ana ranije učinila, sada Sofi preuzima na sebe obavezu da nahrani gospodina Blenka. Iako nije ništa manje ljubazna i strpljiva od Ane, gospodin Blenk ne voli Sofi onako kako voli Anu, i zato zuri preko njenog levog ramena u tačku na zidu dok mu ona prinosi različite kašike i viljuške ustima, i pretvara se da je Ana ta koja sedi kraj njega, a ne Sofi.

Da li dobro znaš Anu? pita je.

Upoznale smo se tek pre nekoliko dana, odgovara Sofi, ali već smo imale tri-četiri poduža razgovora. Veoma se razlikujemo u svakom smislu, ali isto gledamo na stvari koje su zaista važne.

Kao na primer?

Vi, recimo, gospodine Blenk.

Je li te zato zamolila da je zameniš danas popodne?

Mislím da jeste.

Dan mi je ionako prilično loš, ali to što sam je ponovo sreo čini mi mnogo dobra. Ne znam šta bih radio bez nje.

I ona isto to oseća prema vama.

Ana - ali Ana oseća šta? Pa ja sam sate proveo pokušavajući da se setim njenog prezimena. Čini mi se da počinje na *B*, ali dalje ničega ne mogu da se setim.

Blum. Njeno ime je Ana Blum.

Naravno! Uzvikuje gospodin Blenk lupajući se po čelu dlanom leve ruke. Šta je to, do vraga, sa mnom? Znam to ime čitav svoj život. Ana Blum. Ana Blum. Ana Blum...

Sada Sofi više nije tu. Nisu tu ni kolica od nerđajućeg čelika, nema ni bele košulje umrljane supom, ni vlažne i prljave odeće iz kade više nema, i pošto je, još jednom, uz Sofinu pomoć, gospodin Blenk otišao u kupatilo da se, bez drugih propratnih pojava, propisno pomokri, ostaje sam, sedi na ivici uskog kreveta, s dlanovima

ispruženim na kolenima, zuri u pod. Razmišlja o detaljima vezanim za Sofinu nedavnu posetu, prekoreva sebe zato što je nije pitao ništa od onoga što ga zanima. Da li mu je dozvoljeno da bez nadzora ide u park. Gde se nalazi plakar, ako ga uopšte ima, i zbog čega nije u stanju da ga pronađe. A da i ne pominjemo većitu enigmu koja se tiče vrata, i toga da li su zaključana spolja ili ne. Zbog čega je oklevao da pred njom otvori dušu, pita se, pred njom koja je osećajna osoba i nema šta da mu zameri? Da li je tu jednostavno reč o strahu, pita se, ili to ima neke veze s terapijom, užasnom, sputavajućom terapijom koja ga postepeno lišava snage da ustane i bije svoje bitke?

Ne znajući šta da misli, gospodin Blenk slegne ramenima, pljesne dlanovima po kolenima, i ustaje s kreveta. Nekoliko sekundi kasnije, sedi za pisaćim stolom, u desnoj ruci mu je hemijska olovka, ispred njega notešćić otvoren na prvoj strani. Pretražuje spisak da pronađe Anino ime, nalazi ga u drugom redu, odmah ispod imena Džejmsa P. Flada, i štampanim slovima ispisuje B - L - U - M, i time menja ono što je uneto iz *Ana* u *Ana Blum*. I tada, pošto su sve linije na prvoj strani popunjene, okreće drugu i spisku dodaje još dva imena:

Džon Traus

Sofi

Dok zatvara notes, gospodin Blenk zbunjen shvata da se Trausovog imena setio bez ikakvog napora. Posle toliko borbe, toliko bezuspešnih pokušaja da se seti imena i lica i događaja, ovo doživljava kao trijumf prvorazrednog značaja. Da bi proslavio ovo postignuće, ljulja se napred-nazad u stolici pitajući se nisu li popodnevene pilule odgovorne za savladavanje gubitka pamćenja iz prethodnih sati, ili je reč tek o srećnoj slučajnosti, jednoj od onih neočekivanih stvari koje nam se dese bez nekog posebnog razloga. Kakav god bio uzrok, on sada odlučuje da nastavi da razmišlja o priči, očekujući posetu koju je lekar najavio za večer s obzirom na to da mu je kazao kako će učiniti sve da mu omogući da je ispriča do kraja, i to ne sutra, kada će gospodin Blenk nesumnjivo zaboraviti najveći deo onoga što je već ispričao, već danas. Ipak, dok nastavlja da se ljuljuška u stolici, pogled mu pada na belu nalepnicu koja se nalazi na površini stola. Tokom dana je barem pedeset ili sto puta pogledao u to parče papira, i svaki put kada bi to učinio na njemu je

stajala reč STO. Sada, potpuno zapanjen, gospodin Blenk vidi da na nalepnici piše LAMPA. Najpre pomisli kako ga oči varaju, pa prestaje da se ljulja da bi pažljivije pogledao. Naginje se, spušta glavu sve dok nosom gotovo ne dotakne nalepnicu, i počne pomno da proučava reč koja je na njoj. Na njegovo ogromno zaprepašćenje, shvati da na njoj i dalje piše LAMPA.

S osećanjem narastajuće panike, gospodin Blenk se nekako izvuče iz stolice i počinje da hoda po sobi, zaustavljajući se kod svake nalepnice koja se nalazi na nekom predmetu da bi proverio da li su i druge reči promenjene. Posle detaljne istrage, sa užasom zaključuje kako više nijedna nalepnica nije ostala na svom pređašnjem mestu. Na zidu piše STOLICA. Na lampi stoji KUPATILLO. Na stolici piše STO. Nekoliko mogućih objašnjenja prolete kroz glavu gospodinu Blenku u istom trenutku. Doživeo je moždani udar ili nekakvu provredu mozga; ne ume više da čita; neko se s njim drsko poigrava. Ali ako jeste žrtva neslane šale, pita se, ko bi mogao biti odgovoran za tako nešto? Poslednjih sati kroz njegovu sobu prošlo je nekoliko ljudi: Ana, Flad, Far i Sofi. Nezamislivo mu je da je bilo ko od njih mogao to da uradi. Istina je, međutim, da je bio vrlo rastrojen kada je Flad došao, a istina je i da je bio u kupatilu i povlačio vodu kada je Far ušao, ali nije mogao da zamisli da bi bilo koji od ove dvojice izveo zahtevnu operaciju zamene naziva za to kratko vreme koliko mu nisu bili u vidokrugu. Imali su svega nekoliko sekundi, gotovo ništa. Gospodin Blenk zna da nije u vrhunskoj formi, da mu mozak ne radi baš kao što bi trebalo, ali isto tako zna da mu sada nije ništa gore u odnosu na početak dana, zbog čega teorija o moždanom udaru otpada, a ako je izgubio sposobnost da čita, kako je onda bio u stanju da upravo doda dva nova imena svom spisku? Sada na ivicu uzanog kreveta i pita se da nije na nekoliko minuta slučajno zadremao pošto je Sofi izašla iz sobe. Ne seća se da je zaspao, ali, na kraju krajeva, to je jedino objašnjenje koje ima nekog smisla. U sobu je ušla neka peta osoba koja nije ni Ana, ni Flad, ni Far, ni Sofi, i zamenila mesta nalepnicama tokom tok kratkog, sada zaboravljenog, sna gospodina Blenka.

Neprijatelj pohodi moje boravište, kaže gospodin Blenk sebi, možda ih je nekoliko, a možda i mnogo njih koji rade u dogovoru, i njihova jedina namera je da ga zaplaše, dezorijentišu, da ga nateraju da

pomisli kako gubi razum, kao da hoće da ga uvere u to da su se bića-senke iz njegove glave transformisala u žive fantome, u duše bez tela regrutovane da izvrše invaziju na njegovu sobu i izazovu što veći kaos. Ali gospodin Blenk je čovek od reda, i vređa ga taj detinjasti nestašluk njegovih tamničara. Na osnovu dugog iskustva, naučio je da ceni značaj tačnosti i urednosti u svim domenima, i tokom godina u kojima je slao svoje podređene na razne misije širom sveta, uvek se veoma trudio oko pisanja izveštaja o njihovim aktivnostima, i to jezikom koji neće izneveriti istinu o onome što su videli i pomislili i osetili na svakom koraku svog puta. Stoga nikako nije u redu da se stolica nazove stolom, a sto lampom. Onaj ko se upusti u igru koja je toliko infantilna stvara kaos u svetu, čini život nepodnošljivim za sve izuzev za ludake. Gospodin Blenk još uvek nije stigao dotle da ne raspozna predmete koji nemaju nalepnice s nazivima, ali isto tako sasvim je sigurno da su njegove moći u opadanju, i shvata da će doći dan, uskoro, možda, a možda već sutra, kada će moći njegovog mozga toliko oslabiti da će morati da ima imena nalepljena na stvari da bi mogao da ih prepozna. Stoga odlučuje da popravi štetu koju je naneo nevidljivi neprijatelj tako što će svaku nalepnicu odlepiti i vratiti na prvobitno mesto.

Za taj posao potrebno mu je više vremena nego što je mislio, jer gospodin Blenk uskoro otkriva da nalepnice odlikuje gotovo natprirodna moć prijanjanja uz površinu, i da bi odlepio samo jednu, treba mu neverovatan trud i koncentracija. Gospodin Blenk najpre počinje noktom levog palca da odvajati kraj jedne nalepnice (one na kojoj je reč ZID, i koja se našla na hrastovoj dasci od kreveta), ali čim nekako uspe da zavuče vrh nokta ispod donjeg desnog ugla nalepnice, nokat mu se polomi. Pokušava ponovo; noktom srednjeg prsta, koji je nešto kraći a time i manje lomljiv, revnosno prione na posao odvajanja tvrdoglavog desnog ugla sve dok ne odvoji dovoljno veliki komadić da može da ga stavi između palca i srednjeg prsta, a zatim, nežno ga povlačeći da je ne bi pocepao, skida celu nalepnicu sa daske od kreveta. Trenutak zadovoljstva, da, ali kome su prethodila dobra dva minuta napornih priprema. Ako uzmemo u obzir to da treba skinuti ukupno dvanaest nalepnica, i da će gospodin Blenk polomiti još tri nokta (čime smanjuje broj upotrebljivih prstiju na

šest), čitalac će shvatiti zbog čega mu je potrebno više od pola sata da okonča taj posao.

Ove naporne aktivnosti izmorile su gospodina Blenka, i umesto da zastane i osmotri sobu da bi se divio obavljenom poslu (koji je, koliko god delovao mali i beznačajan, za njega simboličan čin vraćanja harmonije u narušeni svemir), otšepesa do kupatila da bi sprao znoj s lica. Vrtoglavica se opet vratila, i dok se desnom rukom pljuska vodom po licu, levom se čvrsto drži za lavabo. Kada zavrne slavinu i posegne rukom prema peškuru, odjednom mu postane gore, mnogo gore nego u bilo kom trenutku toga dana. Izgleda da se problem nalazi negde u njegovom stomaku, ali pre nego što uspe da izgovori reč *stomak*, bol kreće prema njegovom dušniku praćen neugodnim trncima u vilici. Instinktivno se obema rukama hvata za lavabo i spušta glavu, pripremajući se za napad mučnine koji ga je neobjašnjivo obuzeo. Brani se od njega sekund-dva, moleći se za snagu da zaustavi nadolazeću eksploziju, ali stvar je beznadežna, i tren kasnije povraća u lavabo. Otrovali su me! više gospodin Blenk, kada nalet prestane. Čudovišta su me otrovala!

Kada radnja ponovo krene, gospodin Blenk leži na krevetu i posmatra belu, sveže okrečenu tavanicu. Sada kada je iz sistema izbacio veliki broj toksina, oseća se iscrpljeno, poluživ od žestokog napada povraćanja i plača koji se zbio pre nekoliko minuta u kupatilu. A ipak, ako je tako nešto uopšte moguće, oseća se i bolje, u srži svog oronulog bića on je mirniji, spremniji da se suoči sa suđenjima koja ga, bez sumnje, očekuju.

Dok gospodin Blenk nastavlja da proučava tavanicu, njena belina postepeno dobija u njegovim očima nekakav oblik, i on više ne gleda u nju već zamišlja da gleda u čist list hartije. Zbog čega je to tako, on ne zna, ali možda to ima nekakve veze s dimenzijama plafona, koji nije kvadratnog već pravougaonog oblika, što znači da i soba nije kvadratna već pravougaona, i mada je tavanica mnogo veća od lista hartije, njene proporcije otprilike odgovaraju proporcijama standardne stranice 21 sa 29,5. Dok gospodin Blenk nastavlja da razmišlja o ovome, nešto se u njemu pokrene, neko daleko sećanje koje nije u stanju da locira, i što mu je bliži ono je manje jasno, ali ipak kroz tamu koja mu ne dopušta da ga u svom umu jasnije sagleda, nazire konture muškarca, sebe samog, očigledno, kako

sedi za pisaćim stolom i uvlači list hartije u pisaću mašinu. Verovatno treba da otkuca neki od izveštaja, kaže naglas, blago, i tada se zapita koliko li je puta ponovio taj pokret, koliko puta tokom svih ovih godina, i shvata da je reč o hiljadama, hiljadama hiljada puta, da je bilo više listova papira nego što čovek može da prebroji, u jednom danu ili nedelji ili mesecu.

Razmišljanje o pisaćoj mašini vraća mu u sećanje otkucan rukopis koji je čitao ranije u toku dana, i sada, pošto se uglavnom oporavio od iscrpljujućeg posla odlepljivanja nalepnica i njihovog ponovnog lepljenja na odgovarajuća mesta po sobi, i pošto je bitka koja je besnela u njegovom stomaku okončana, gospodin Blenk se priseća kako je planirao da nastavi s pričom, da osmisli njen zaključak da bi bio spreman za dodatnu posetu lekara te večeri. Još uvek opružen na krevetu, za trenutak počne da razmišlja o tome da li da nastavi u tišini, odnosno da priču nastavi da priča u sebi, ili da, bez obzira na to što u sobi nema nikoga ko bi ga slušao, nastavi da naglas improvizuje događaje. Zbog toga što se u ovom trenutku oseća naročito usamljeno, reši da se pretvara kako je doktor s njim u sobi, i nastavlja kao i ranije, odnosno, nastavlja da priču izgovara naglas, da to ne budu tek neme misli u njegovoj glavi.

Pa, da nastavimo, može? pita gospodin Blenk. Konfederacija. Sigmund Graf. Tuđinske teritorije. Ernesto Land. Koja je godina u tom izmišljenom mestu? Negde hiljadu osamsto trideseta, čini mi se. Nema vozova, nema telegrafa. Putuje se konjskom zapregom, i na pismo se čeka pune tri nedelje. Slično kao u Americi, ali ne isto. Nema crnih robova, recimo, bar se u tekstu nijedan ne pominje. Ali za taj istorijski period, ima više etničkih grupa. Nemačka imena, francuska imena, engleska, španska. Dobro, gde smo ono stali? Graf je na Tuđinskim teritorijama, u potrazi za Landom koji možda jeste, a možda i nije dvostruki agent, i koji možda jeste a možda i nije pobegao s Grafovom ženom i ćerkom. Hajde da se vratimo malo unazad. Mislim da sam bio prebrz, da su mi mnogi zaključci bili ishitreni. Prema Žuberu, Land je izdajnik Konfederacije koji je oformio vlastitu privatnu vojsku da bi pomogao Primitivnima da krenu u invaziju na zapadne provincije. I sama reč mi je odbojna. Primitivni. Previše je obična, direktna, nema poleta. Hajde da probamo da smislimo nešto živopisnije. Hmmm - ne znam. Možda nešto kao

Duhovni ljudi. Ne. Nije dobro. Dolmeni. Olmeni. Tolmeni. Užas. Šta je sa mnom? Ćiini. Tako je. Ćiini. Malo zvuči kao Indun² ali pomešano i s drugim konotacijama. Dobro, Ćiini. Žuber misli da je Land na Tuđinskim teritorijama zato da bi poveo Ćiine u napad na zapadne provincije. Ali Graf smatra da je stvar ipak složenija. Zbog čega? Kao prvo, veruje da je Land ostao lojalan Konfederaciji. Kao drugo, kako je Land mogao da pređe granicu u pratnji stotinu ljudi bez znanja pukovnika De Vege? De Vega tvrdi da ne zna ništa o tome, ali Karlota je rekla Grafu da je Land ušao na Teritorije pre više od godinu dana i, ako ne laže, De Vega je takođe uključen u zaveru. Ili je - ovo mi ranije nije palo na pamet - Land podmitio De Vegu velikom sumom novca, i pukovnik tu ni na koji način nije uključen. Ali to nema veze s Grafom koji i ne sumnja u mogućnost podmićivanja. Prema njegovom rezonovanju, Land, De Vega i čitava vojska planira da inscenira rat sa Ćiinima da bi Konfederacija opstala. Možda im je plan da u toku te akcije zbrišu Ćiine s lica zemlje, a možda i ne. Za sada, postoje samo dve mogućnosti: Žuberov stav i Grafov stav. Ipak, da bi ova priča išta valjala, mora postojati i treća mogućnost, nešto što niko nije očekivao. Inače je sve potpuno predvidljivo.

U redu, nastavlja gospodin Blenk posle kraće pauze, da bi se usredsredio. Graf je stigao do dva naselja Gandžija, i stanovnici i jednog i drugog su pobijeni. Sahratio je vojnika koji je buncao, i sada ne zna šta da misli. Hajde da, za početak, dok se on lagano probija do Landa, razdvojimo dva glavna pitanja s kojima je suočen. Šta Land radi u Teritorijama, i gde je njegova žena i kćer? Iskren da budem, prilično me muči ovo porodično pitanje. Moglo bi da se razreši na razne načine, ali svako od tih rešenja je sramotno: previše prosto, banalno, nije o njemu vredno ni razmišljati. Prvo: Beatris i Marta su pobile s Landom. Ako ih Graf pronađe zajedno, dao je reč da će Landa ubiti. Ili će uspeti u tome, ili neće, ali u tom trenutku priča zapada u prostu melodramu o rogonji koji pokušava da odbrani svoju čast. Drugo: Beatris i Marta su pobile s Landom, ali Beatris umire, bilo od posledica kolere, bilo zbog teških uslova života na Teritorijama. Pretpostavimo da je Marta, kojoj je sada šesnaest godina, postala žena, i da putuje s Landom kao njegova ljubavnica. Šta Graf radi u tom slučaju? Da li i dalje pokušava da ubije Landa, da puca u svog starog prijatelja dok ga kći jedinica preklinje da

poštedi život čoveku koga voli? O tatice, molim te, tatice, nemoj! Ili Graf oprostí šta ima da se oprostí i zaboravlja celu stvar? I jedno i drugo rešenje ne drže vodu. Treće: Beatris i Marta beže s Landom ali obe umiru. Land ne pominje Grafu njihova imena, i taj elemenat priče postaje nešto što nepotrebno odvlači pažnju. Traus je očigledno bio veoma mlad kada je napisao ovo delo, i ne iznenađuje me što ga nikada nije objavio. Sam je sebe saterao u ćošak sa te dve žene. Ne znam kakvo je rešenje on imao, ali mogao bih da se kladim da je odabrao drugo - koje je isto toliko loše kao prvo i treće. Što se mene tiče, ja bih što pre zaboravio na Beatris i Martu. Bolje je reći da su umrle tokom epidemije kolere, i zaustaviti se kod toga. Naravno, jadni Graf, ali ako hoćete da isprićate dobru priću, ne smete da pokazujete milosrđe.

Dobro, kaže gospodin Blenk i pročišćuje grlo dok pokušava da pohvata konce naracije, gde smo stali? Kod Grafa. Graf je sam. Luta kroz pustinju na konju, vernom atu Vajtrju, i traga za neuhvatljivim Ernestom Landom.

Gospodin Blenk se zaustavlja. U glavu mu ulazi nova ideja, opaka, razarajuća i prosvetljujuća misao zbog koje poćinje da oseća talase zadovoljstva od vrhova noćnih prstiju do nervnih ćelija u mozgu. U jednom jedinom trenu, sve mu postaje jasno, i dok starac sagledava užasavajuće posledice toga što je upravo spoznao kao neizbežno rešenje, kao jedini izbor koji ima na raspolaganju od mnoštva zadovoljavajućih mogućnosti, poćinje da se busa u grudi, da lupa stopalima jednim o drugo i mrda ramenima dok ispušta krik divljeg, grćevitog smeha.

Stani malo, kaže gospodin Blenk i podiže ruku prema svom zamišljenom sagovorniku. Sve briši. Sad mi jasno. Vraćamo se na početak. Taćnije, na drugi deo. Na početak drugog dela, kada Graf tajno pređe granicu i uđe na Tućinske teritorije. Zaboravi masakr Gandžija. Zaboravi i drugi masakr Gandžija. Graf zaobilazi sva sela i naselja Ćiina. Dekret o neulasku na snazi je već deset godina, i on zna da Ćiini neće biti blagonakloni prema njegovom prisustvu. Belac koji sam putuje Teritorijama? Nemoguće. Ako ga nađu, to je isto kao da je mrtav. Dakle, drži se podalje, ide kroz prostrane puste oblasti koje razdvajaju narode jedne od drugih, traga za Landom i njegovim ljudima, da, sreće vojnika u bunilu, da, ali ćim nađe ono što traži, vidi

da je reč o nečemu potpuno drugačijem od onoga što je očekivao. Na jalovoj ravnici centralnog dela severne regije Teritorija, na potezu zemlje koji podseća na slane zaravni Jute, nailazi na brdo sačinjeno od sto petnaest leševa, od kojih su neki osakaćeni, neki celi, ali svi trule i raspadaju se na suncu. Nisu to tela Gandžija, niti bilo kog drugog naroda Ćiina, već belih ljudi, belih ljudi u vojničkim uniformama, izuzev onih s kojih su svučene da bi bili isećeni na komade, i dok Graf tumara kroz smrad i masu izmasakriranih tela u raspadanju, otkrije da je jedna od žrtava i njegov stari prijatelj Ernesto Land. On leži na leđima, s rupom od metka na čelu, i rojem muva i crvima koji mu gamižu po napola pojedenom licu. Nećemo se baviti Grafovom reakcijom na ovaj užas: povraćanje, plakanje, urlanje, kidanje odeće sa sebe. Važno je sledeće. Zbog toga što se sa vojnikom u bunilu susreo samo dve nedelje pre toga, Graf zna da se masakr odigrao relativno skoro. Ali ono što je najvažnije jeste da on ne sumnja da su Ćiini ti koji su počinili ova zverstva.

Gospodin Blenk zastaje da bi se još jednom nasmejao, ovoga puta možda nešto suzdržanije, ali njegov smeh ipak odražava istovremeno i radost i gorčinu, jer čak i ako je srećan što je uspeo da preuredi priču prema vlastitoj zamisli, zna da je ona veoma surova, i jednim delom gospodin Blenk strepi od onoga što mu je preostalo da ispriča.

Ali, Graf greši, kaže on. Graf ne zna ništa o opakom planu u koji su ga uvukli. On je samo mamac, naivac koga je vlada nasankala da bi pokrenula mašineriju. Svi su u to uključeni - Žuber, Ministarstvo rata, De Vega, celo društvo. Da, Landa su poslali u Teritorije kao dvostrukog agenta, s instrukcijama da Ćiine podstakne da napadnu zapadne provincije što bi dovelo do rata koji vlada tako očajnički priželjkuje. Ali Land ne uspe u svojoj misiji. Prolazi godina, i kada se za sve to vreme ništa ne desi, ljudi na vlasti zaključe da ih je Land izneverio, i da mu je iz ovog ili onog razloga proradila savest, pa je sklopio primirje s Ćiinima. Zato kuju drugi plan, i u Teritorije šalju drugu vojsku. Ne iz Ultime, već iz jednog garnizona udaljenog nekoliko stotina kilometara na sever, a taj kontingent je mnogo veći nego prvi, barem deset puta veći, hiljadu vojnika protiv stotinu, tako da Land i njegova grupa odrpanih idealista nemaju nikakve šanse. Da, dobro ste me čuli. Konfederacija šalje drugi kontingent vojnika

da uništi prvi. Sve u tajnosti, naravno, i ako bi u potragu za Landom krenuo neko poput Grafa, prirodno bi zaključio da su za tu gomilu raspadnutih, iskasapljenih tela odgovorni Điini. U tom trenutku, Graf postaje ključna figura cele operacije. Bez svog znanja, on je taj zbog koga će započeti rat. Kako? Tako što će mu omogućiti da napiše svoju verziju priče u maloj ćeliji u Ultimi. De Vega ga najpre dovodi u zabludu, prebijaju ga čitave nedelje samo da bi mu ulili strah u kosti i uverili ga da će ga pogubiti. I kada čovek pomisli da će uskoro umreti, zapisaće sve što mu leži na srcu istog trenutka kad mu dozvole da piše. Graf čini ono što mu kažu. Govori o svom zadatku da pronade Landa, i kada dođe do dela o masakru koji zatiče na zaravnima ništa ne propušta, opisuje čitav taj užasni prizor do poslednjeg jezivog detalja. To je ključna stvar: živopisan prikaz očevica o tome šta se dogodilo, i sva krivica se svaljuje na Điine. Kada Graf završi priču, De Vega uzima rukopis i pušta ga iz zatvora. Graf je zapanjen. Očekuje da ga streljaju, a sada mu još dodatno plaćaju za ono što je uradio, i šalju ga nazad u prestonicu luksuznom kočijom. Dok on stigne kući, rukopis je već vešto uređen i objavljen u svim novinama u zemlji. ĐIINI MASAKRIRALI VOJNIKE KONFEDERACIJE - Izveštaj očevica Sigmunda Grafa, zamenika pomoćnika direktora Biroa za unutrašnje poslove. Graf se vraća i zatiče stanovnike glavnog grada pod oružjem, kako traže invaziju na Tuđinske teritorije. Shvata koliko je surovo prevaren. Rat ovih razmera mogao bi uništiti Konfederaciju, a ispada da je niko drugi do on poslužio kao šibica kojom će se potpaliti taj smrtonosni plamen. Odlazi do Žubera i zahteva objašnjenje. Pošto se sve dobro završilo, Žuber je srećan što može da usliši njegov zahtev. Potom nudi Grafu unapređenje sa znatnim povećanjem plate, ali Graf za njega ima sopstvenu ponudu: Dajem otkaz, kaže mu, i zatim izmaršira iz prostorije i tresne vratima za sobom. Te večeri, u tami svoje prazne kuće, uzima napunjen pištolj i puca sebi u glavu. I to je to. Kraj priče. Finita, la commedia.

Gospodin Blenk je govorio neprekidno gotovo dvadeset minuta i sada je umoran, ne samo zbog naprezanja glasnih žica, jer grlo mu je već bilo prenadraženo (onom pobunom u stomaku koja se odigrala u kupatilu), pa se u završnim rečenicama već čula

promuklost u njegovom glasu. Zatvara oči zaboravljajući da bi time mogao da izazove paradu izmišljenih bića koja tumaraju divljinom, hordu ukletih, bez lica, koji će ga na kraju okružiti i rastrgnuti ga, ali ovoga puta sreća spasava gospodina Blenka od demona, i kada zatvori oči ponovo se nađe u prošlosti, sedi u nekakvoj drvenoj stolici, širokih naslona za ruke, na travnjaku, negde na selu, na nekom udaljenom, rustičnom mestu za koje ne zna gde se nalazi. Svuda oko njega je zelena trava, u daljini plavičaste planine, vreme je toplo, kao što zna da bude toplo leti, nebo je bez oblačka i sunce kupa njegovu kožu. Eto tu je gospodin Blenk, pre mnogo godina čini se, vratio se u dane svog ranog zrelog doba, sedi u toj baštenskoj stolici, u naručju drži malo dete odeveno u belu majicu i bele pelene. Gospodin Blenk gleda u oči tu malu devojčicu i obraća joj se, ne zna tačno šta joj to govori, koje reči izgovara, zbog toga što se ova ekskurzija u prošlost odvija u tišini, i dok joj priča, ona ga posmatra napregnutog i ozbiljnog pogleda, i on se sada pita, dok žmureći leži, nije li to malo biće Ana Blum, na početku svog života, i ako nije Ana, da li je to dete njegova kći možda, pita se, i ako jeste, koja kći i kako se zove, i ako je on otac, gde je onda majka, i kako se zove, pita se on, a zatim pravi mentalnu belešku da se raspita o tim stvarima kada neko sledeći put bude ušao u sobu, da bi saznao da li negde ima dom, ženu i decu, ili ih je nekada imao, ili je ova soba mesto u kome je oduvek živeo, samo, gospodin Blenk će zaboraviti ovu mentalnu belešku pa će tako zaboraviti i da postavi sva ta pitanja, jer sada je već zaista umoran, predstava u kojoj on sedi u baštenskoj stolici i u naručju drži dete, upravo je nestala i gospodin Blenk pada u san.

Zahvaljujući fotoaparatu koji nastavlja da beleži jednu sliku u sekundi, sasvim pouzdano znamo da san gospodina Blenka traje tačno dvadeset sedam minuta i dvanaest sekundi. Možda bi on spavao mnogo duže, ali u sobu je ušao jedan muškarac i on lupka gospodina Blenka po ramenu pokušavajući da ga probudi. Kada starac otvori oči, oseća da je osvežen ovih kratkim predahom u Zemlji sna, istog trenutka seda na krevet, rasanjen i spreman za susret, nimalo ošamućen.

Posetilac je u poznim pedesetim, ili na pragu šezdesetih, i kao i Far nešto ranije, i on je odeven u pantalone od džinsa, ali za razliku od Fara koji je nosio crvenu košulju, njegova je crna, i dok je Far u sobu

došao praznih ruku, ovaj čovek nosi poveću gomilu plastičnih i kartonskih fascikli. Njegovo je lice gospodinu Blenku dobro poznato, ali kao i s mnogim drugim licima koja je tog dana video, bilo na fotografijama, bilo uživo, nije u stanju da mu nadene ime.

Jeste li vi Fog? pita ga. Marko Fog?

Posetilac se osmehuje i vrti glavom. Nisam, kaže mu, plašim se da nisam. Zašto ste pomislili da sam Fog?

Ne znam, ali sada kad sam se probudio setio sam se kako je Fog svratio juče, negde u ovo vreme. Kad bolje razmislim, to se računa kao malo čudo. Mislim, to što sam se setio. Ali, Fog je svratio. U to sam siguran. Na popodnevni čaj. Malo smo igrali karte. Razgovarali smo. Ispričao mi je mnogo smešnih viceva.

Viceva? upita posetilac a potom ode do pisaćeg stola, zavrti stolicu za sto osamdeset stepeni i sedne s gomilom dosijea u krilu. Kada on to uradi, gospodin Blenk ustane, krene napred dva-tri koraka, pa sedne na ivicu madraca u donjem delu kreveta, na otprilike isto mesto na kome je nešto ranije toga dana sedeo i Flad.

Da, viceve, nastavlja gospodin Blenk. Ne sećam ih se, ali jedan mi se učinio naročito dobar.

Nemate ništa protiv da mi ga prepričate? pita ga posetilac. Uvek volim da čujem dobar vic.

Mogao bih da probam, odgovori gospodin Blenk, a zatim zastane na nekoliko trenutaka da sabere misli. Da vidimo, kaže. Hmmm. Da vidimo. Mislim da ovako počinje. Čovek ulazi u bar u Čikagu, u pet po podne, i naručuje tri skoča. Barmen je malo zbunjen ovim neuobičajenim zahtevom, ali ne govori ništa i reda tri skoča jedan do drugog. Čovek ih popije, jedan po jedan, plati račun i ode. Sutradan, opet dođe u pet sati, i naruči istu stvar. Tri skoča odjednom. I tako svakog dana, dve nedelje. Konačno, barmen ne može da savlada svoju radoznalost. Ne bih da se mešam, ali dolazite ovamo svakog dana u protekle dve nedelje i naručujete tri skoča. Voleo bih da znam zašto to radite. Ljudi većinom naruče najpre jedan. Ah, kaže čovek, odgovor je vrlo jednostavan. Imam dva brata. Jedan živi u Njujorku, drugi u San Francisku, a vrlo smo bliski. U čast našeg prijateljstva dogovorili smo se da u pet sati popodne odemo u bar i naručimo po tri skoča, i da u sebi nazdravimo jedan drugom, pretvarajući se da smo sva trojica na istom mestu. Barmen klimne glavom, najzad je

shvatio razlog ovog neobičnog rituala, i ne razmišlja više o tome. Stvar se ponavlja i tokom naredna četiri meseca. Čovek svakog dana dolazi u pet, i barmen ga poslužuje sa tri pića. A onda se nešto desi. Čovek se pojavi u uobičajeno vreme, ali naruči samo dva skoča. Barmen se zabrine, i posle određenog vremena prikupi hrabrost, pa ga upita: Ne bih da se mešam, ali u prethodna četiri i po meseca dolazili ste ovamo svaki dan i naručivali tri skoča. Sada ste naručili dva. Znam da treba da gledam svoja posla, ali nadam se da vam je sve u redu s porodicom. Sve je u redu, kaže čovek, živi su i zdravi kao i do sada. Pa, šta se onda desilo? pita barmen. Odgovor je vrlo jednostavan. Prestao sam da pijem.

Posetioca uhvati jedan poduzi napad smeha, i mada mu se gospodin Blenk ne pridružuje jer mu je poenta već poznata, ipak se osmehuje čoveku u crnoj košulji, zadovoljan jer je uspeo dobro da ispriča vic. Kada se konačno smiri, posetilac pogleda u gospodina Blenka i pita ga: Znete li ko sam ja?

Nisam siguran, odgovara starac. U svakom slučaju, niste Fog. Ali nema sumnje da sam vas do sada već sreo, puno puta, čini mi se.

Ja sam vaš advokat.

Moj advokat. To je dobro, vrlo dobro. Nadao sam se da ću vas danas videti. Treba da razgovaramo o mnogo čemu.

Da, kaže čovek u crnoj košulji, lupkajući po fasciklama koje drži u krilu. O mnogo čemu. Ali pre nego što počnemo, želeo bih da me dobro osmotrite i da pokušate da se setite mog imena.

Gospodin Blenk pogleda čovekovo mršavo, koščato lice, zagleda se u njegove krupne, sive oči, prouči oblik njegove vilice, čela i usana, ali jedino što može na kraju, jeste da uzdahne i odmahne glavom u znak poraza.

Ja sam Kvin, gospodine Blenk, Danijel Kvin. Vaš prvi operativac.

Gospodin Blenk zastenje. Obuzima ga takav strašan stid, toliko ga je sramota da jedan deo njega, onaj koji je njegova najdublja nutrina, želi da otpuže u neku rupu i umre. Molim vas, oprostite mi, kaže. Dragi moj Kvin, brate moj, druže, verni prijatelju. Sve je to zbog tih prokletih pilula. Sjebali su mi mozak, pa ne znam više da li dolazim ili odlazim.

Mene ste slali na više zadataka od bilo koga drugog, kaže Kvin. Sećate li se slučaja Stilman?

Donekle, odgovara gospodin Blenk. Piter Stilman. Junior i senior, ako ne grešim. Jedan od njih dvojice nosio je belu odeću. Ne sećam se više koji, ali čini mi se da je sin u pitanju.

Tačno tako. Sin. A onda, tu je bila i ona čudna stvar s Fenšoom.

Sofinim prvim mužem. Luđakom koji je nestao.

Ponovo ste u pravu. Samo, ne smemo zaboraviti pasoš. To je možda sitnica, ali je posao ipak bio veoma težak.

Kakav pasoš?

Moj pasoš. Onaj koji je Ana Blum pronašla kad ste je poslali na njen zadatak.

Ana? Poznajete Anu?

Naravno. Svi znaju Anu. Ona je ovde neka vrsta legende.

To i zaslužuje. Nijedna joj žena nije ni nalik.

A onda, na kraju, ali zato ništa manje važno, tu je i moja tetka, Moli Ficsimons, žena koja se udala za Volta Roulija. Pomogao sam mu da napiše svoje memoare.

Kog Volta?

Volta Roulija. Nekad je bio poznat kao Čudesni Volt.

A, da. To je bilo veoma davno, zar ne?

Tačno. Veoma davno.

A onda?

To je to. Posle ste me penzionisali.

Zbog čega bih uradio tako nešto? O čemu li sam razmišljao?

Tolike godine sam radio, i vreme mi je bilo da odem. Operativci ne traju večno. Takva je priroda našeg posla.

Kad je to bilo?

Hiljadu devetsto devedeset i treće.

A koja je godina sada?

Dve hiljade peta.

Dvanaest godina. Čime se bavite od kada ste se povukli?

Putujem, uglavnom. Do sada sam posetio gotovo sve zemlje sveta.

I sada ste se vratili, i postali moj advokat. Drago mi je da ste to vi, Kvin. Uvek sam osećao da mogu da vam verujem.

Možete, gospodine Blenk. Zbog toga sam i dobio ovaj posao. Zato što se toliko dugo znamo.

Morate me izvući odavde. Mislim da više ne mogu da izdržim.

Neće biti lako. Mnoge su tužbe podignute protiv vas, davim se u papirima. Morate biti strpljivi. Voleo bih da mogu da vam dam neki odgovor, ali zaista nemam predstavu koliko će vremena biti potrebno da se stvari srede.

Tužbe? Kakve tužbe?

Plašim se da im se ni broj ne zna. Od neprijavlivanja kriminalne radnje do seksualnog uznemiravanja. Od udruživanja radi prevare do ubistva iz nehata. Od klevete do ubistva bez predumišljaja. Da nastavim?

Ali, ja sam nevin. Nikada ništa od toga što spominjete nisam učinio.

To je diskutabilno. Sve zavisi od toga kako posmatrate stvari.

I šta će biti ako izgubimo?

Vrsta kazne je i dalje otvoreno pitanje. Jedna grupa zalaže se za pomilovanje, oslobađajuću presudu po svim tačkama. Ali drugi žele krv. I to ne samo jedno, ili dvoje. Postoji čitava grupa, i postaju sve glasniji.

Krv. Ne shvatam. Kad kažete krv mislite žele moju smrt?

Umesto odgovora, Kvin poseže u džep svoje košulje i vadi presavijeno parče papira koje zatim ispravlja da bi gospodin Blenk video ono što na njemu piše.

Pre dva sata održan je sastanak, kaže Kvin. Ne bih da vas plašim, ali neko se javio za reč i ovo predložio kao moguće rešenje. Citiram: *Biće vučen ulicama do mesta pogubljenja, gde će ga obesiti i živog saseći, telo će mu biti rasporeno, izvadiće mu srce i creva, a genitalije će mu biti odsećene i bačene u vatru pred njegovim očima. Potom će mu glavu odvojiti od tela, a telo će mu preseći načetvoro da bi ga uklonili u potpunoj tajnosti.*

Lepo, uzdiše gospodin Blenk. I koja je to suptilna duša iznela ovaj predlog?

Nije važno, kaže Kvin. Samo bih želeo da steknete osećaj o tome s kim imamo posla. Boriću se za vas do poslednje daha, ali moramo biti realni. Gledano iz trenutne pozicije, verovatno ćemo morati da ponudimo neke kompromise.

To je Fladovo maslo, zar ne? pita gospodin Blenk. Taj užasni čovečuljak koji je jutros došao ovamo da bi me vređao.

Ne, iskren da budem, nije Flad, ali to ne znači da nije opasan. Vrlo mudro ste učinili kada ste odbili njegov poziv da idete u park. Kasnije

smo otkrili da je u jakni imao sakriven nož. Planirao je da vas ubije čim vas izvuče iz sobe.

Ah. Toliko sam shvatio. To odurno, beskorisno govno.

Znam da je teško kada ste zatvoreni u sobi, ali predložio bih vam da ostanete ovde, gospodine Blenk. Ako vas još neko pozove u šetnju kroz park, smislite neki izgovor da odbijete poziv.

Dakle, stvarno postoji park?

Da, park stvarno postoji.

I ptice. Jesu li one u mojoj glavi, ili ih zaista čujem?

Koja vrsta ptica?

Vrane ili galebovi, ne znam tačno.

Galebovi.

Onda smo sigurno blizu okeana.

Vi ste sami izabrali mesto. Uprkos svemu što se ovde dešava, okupili ste nas na predivnom mestu. Na tome sam vam zahvalan.

Pa zašto mi onda ne dozvolite da ga vidim? Ni ovaj prokleti prozor ne mogu da otvorim.

To je zbog vaše vlastite sigurnosti. Hteli ste da budete na najvišem spratu, ali nismo smeli da rizikujemo.

Nemam nameru da izvršim samoubistvo, ako na to mislite.

Znam. Ali ne dele svi moje mišljenje.

Još jedan od vaših kompromisa, ha?

U znak odgovora Kvin slegne ramenima, obori pogled, zatim pogleda na sat.

Ističe nam vreme, kaže on. Poneo sam neke dosijee koji se tiču jednog slučaja, i mislim da bi trebalo da ih pogledamo. Ako niste previše umorni, naravno. Ako hoćete, mogu da dođem i sutra.

Ne, ne, odgovara gospodin Blenk, odmahujući rukom u znak negodovanja. Hajde da to sada završimo.

Kvin otvara fasciklu i vadi četiri crno-bele fotografije većeg formata. Odgurne se u stolici, dođe do gospodina Blenka i kaže: Bendžamin Saks. Kazuje li vam nešto to ime?

Mislim da da, odgovara starac, ali nisam siguran.

Prilično je nezgodan. Jedan od najtežih zapravo, ali ako budemo uspeli da sastavimo ubedljivu odbranu kod ovoga, mogli bismo da imamo presedan za sledeće slučajeve. Razumete li me, gospodine Blenk?

Gospodin Blenk nemo klimne glavom, i već počinje da gleda fotografije. Na prvoj je visok, mršav čovek od oko četrdeset godina, koji se drži za ogradu požarnog stepeništa, negde u Bruklinu, čini se, u Njujorku, gleda u noć pred sobom, a onda se gospodin Blenk prebacuje na sledeću fotografiju i odjednom, taj isti čovek gubi ravnotežu i pada kroz mrak, silueta razmahanih udova uhvaćena u letu dok hrli dole, prema tlu. I to je dovoljno uznemirujuće, ali kada stigne do treće slike, kroz njega prođe trzaj prepoznavanja. Visoki muškarac se nalazi na nekakvom zemljanom seoskom putu, i zamahu je metalnom palicom prema čoveku s bradom koji stoji ispred njega. Slika je zamrznuta u trenutku kada palica dolazi u kontakt sa glavom bradatog čoveka, i na osnovu izraza na njegovom licu, jasno je da će ga taj udarac ubiti, da će za nekoliko sekundi pasti na zemlju razbijene lobanje, dok iz rane teče krv i pravi baricu oko njegovog leša.

Gospodin Blenk se sada hvata za lice, prstima kida kožu. Ne može da diše, jer unapred zna šta će biti na četvrtoj slici, iako ne može da se seti kako niti zašto to zna, i zbog toga što je u stanju da predvidi eksploziju bombe kućne izrade koja će razneti visokog čoveka na komadiće i rasuti njegovo iskidano telo na sve četiri strane, nema snage da je pogleda. Umesto toga, pušta da mu fotografija ispadne iz ruke i padne na pod, a onda, prinosi ruke licu, pokriva oči i počinje da plače.

Kvin je sada otišao, i gospodin Blenk je ponovo sam u sobi, sedi za stolom s hemijskom olovkom u ruci. Nalet suza prestao je pre dvadesetak minuta, dok otvara notes na drugoj strani, kaže sebi: Ja sam samo radio svoj posao. I ako su se desile loše stvari, izveštaj je morao da bude napisan, i ne mogu me optužiti za to što sam rekao istinu, zar ne? A onda, priklanjajući se zadatku pred sobom, spisku dodaje tri nova imena:

Džon Traus

Sofi

Danijel Kvin

Marko Fog

Bendžamin Saks

Gospodin Blenk odloži olovku, zatvori notes, i obe stvari odgurne od sebe. Shvata da se nada da će ga Fog posetiti, čovek s onim

smešnim pričama, pa iako u sobi nema sata, niti on na ruci ima sat, što bi značilo da on nema predstavu o vremenu, čak ni približno, oseća da je vreme za čaj i lake razgovore prošlo. Možda će, uskoro, Ana doći da mu donese večeru, i ako to kojim slučajem ne bude Ana, već žena ili muškarac koje šalju umesto nje, onda će protestovati, biće neposlušan, vikaće i buniće se, izazvaće takav nered da će krov odleteti s kuće.

U nedostatku nečeg boljeg, gospodin Blenk reši da nastavi da čita. Odmah ispod Trausove priče o Sigmundu Grafu i Konfederaciji, postoji jedan duži rukopis od oko sto četrdeset strana, koji, za razliku od prethodnog, ima naslovnu stranu na kojoj stoji ime pisca i naslov dela:

N. R. Fenšo

Putovanja u skriptorijum

Aha, kaže naglas gospodin Blenk. To mi se već više dopada. Možda ovo ipak nečemu vodi.

Onda okreće prvu stranu i počinje da čita:

Starac sedi na ivici uskog kreveta, dlanova ispruženih na kolenima, glave pognute, zuri u pod. Nema predstavu o tome da se tačno iznad njega, na plafonu, nalazi fotoaparatus. Blenda se bez zvuka zatvara svake sekunde, praveći osamdeset šest hiljada i četiristo snimaka svaki put kada Zemlja obrne svoj krug. Čak i da zna da ga posmatraju, bilo bi isto. U mislima je negde drugde, nasukan među tvorevinama svoje mašte dok traga za odgovorom na pitanje koje ga proganja.

Ko je on? Šta radi ovde? Kada je stigao tu i koliko dugo će ostati? Uz malo sreće, vreme će nam sve reći. Za sada, naš jedini zadatak jeste da te slike posmatramo što je pažljivije moguće i da pokušamo da se uzdržimo od preranih zaključaka.

U sobi ima nekoliko predmeta, i na svakome se nalazi po jedna nalepnica na kojoj je, štampanim slovima, ispisana po jedna reč. Na primer, na stočiću kraj kreveta piše KREVET. Na lampi stoji reč LAMPA. Čak i na zidu, koji strogo uzevši, nije predmet, zalepljena je nalepnica na kojoj piše ZID. Starac za trenutak podiže pogled, ugleda zid, ugleda nalepnicu na njemu, i blagim glasom izgovara reč *zid*. Za sada još uvek nije moguće znati da li je on to zaboravio da čita, samo još uvek prepoznaje stvari i zna njihove nazive, ili je,

nasuprot tome, izgubio moć za razaznavanje predmeta, no još uvek zna da čita.

Odeven je u plavo-žutu prugastu pidžamu, dok su mu stopala zaklonjena parom crnih kožnih papuča. Ne shvata gde se tačno nalazi. U nekakvoj prostoriji, da, ali u kakvoj je građevini ta prostorija smeštena? U kući? U bolnici? U zatvoru? Ne seća se koliko je dugo tu niti kakve su okolnosti dovele do toga da bude smešten na ovo mesto. Možda je tu oduvek; možda ovde živi otkad se rodio. Ono što zna jeste da u duši ima snažan osećaj krivice. Istovremeno, ne može da se odupre osećanju da je žrtva neke grozne nepravde.

U sobi postoji jedan prozor, na njemu je zastor, i koliko se on seća, još nikada nije pogledao kroz njega. Isti je slučaj i s vratima i njihovom okruglom porcelanskom ručkom. Da li je zaključan, ili može da izlazi i ulazi kako mu je volja? To bi tek trebalo da ispita, jer, kao što je spomenuto u prvom pasusu, u mislima je negde drugde, lebdi u prošlosti, luta među fantomskim bićima nagomilanim u njegovoj glavi, svim silama nastoji da odgonetne pitanja koja ga muče.

Slike ne lažu, ali isto tako ne govore sve. One su tek beleška o vremenu koje je prošlo, posredni dokaz. Starčeve godine je, recimo, teško odrediti na osnovu crno-belih fotografija koje se ne odlikuju prevelikom oštrinom. Jedina koliko-toliko izvesna činjenica jeste da ovaj čovek nije mlad, ali reč *starac* je rastegljiv pojam i koristi se da opiše osobu kojoj je između šezdeset i sto godina. Stoga ćemo tu reč izbaciti, a o osobi koja se nalazi u sobi nadalje ćemo govoriti kao o gospodinu Blenku. Njegovo ime nam za sada neće biti potrebno.

Gospodin Blenk najzad ustaje s kreveta, nakratko zastaje da uspostavi ravnotežu, i zatim, vukući noge, odlazi do pisaćeg stola na drugom kraju sobe. Oseća se umorno, kao da se upravo probudio iz nemirnog, kratkog noćnog sna, i dok papučama pravi šušketav zvuk po nezastrtom drvenom podu, priseća se zvuka šmirgle. Negde u daljini, van sobe, van zgrade u kojoj je soba, čuje prigušeni krik neke ptice, možda vrane, možda galeba, nije siguran.

Za sada, gospodin Blenk je pročitao onoliko koliko može da podnese, i to ga nimalo ne zabavlja. U naletu narastajuće ljutnje i uznemirenosti, baca rukopis preko ramena žestokim trzajem iz zgloba, i ne trudi se da vidi gde je pao. Dok leti kroz vazduh i uz tup

zvuk završava na podu, gospodin Blenk lupi pesnicom o sto i glasno kaže: Kada će ova glupost već jednom da se okonča?

Nikada. Jer gospodin Blenk je sada jedan od nas, i koliko god da se bori da shvati svoj usud, uvek će biti izgubljen. Verujem da govorim u ime svih onih koje je slao na zadatke kada kažem da je dobio ono što zaslužuje - ni manje, ni više. Ne kao vrsta kazne, već kao čin vrhunske pravde i saosećanja. Bez njega, mi smo ništa, ali paradoks leži u tome što ćemo mi, tvorevine tuđeg uma, nadživeti um koji nas je stvorio, jer kada nas pustite u svet, mi nastavljamo zauvek da živimo u njemu, i naše priče i dalje će se pričati, čak i kada budemo mrtvi.

Gospodin Blenk je godinama možda i bio surov prema nekima od svojih podređenih, ali niko od nas ne misli da nije učinio sve što je u njegovoj moći da nas dobro služi. Zbog toga planiram da ga zadržim tu gde jeste. Soba je sada njegov svet, i što duže tretman bude trajao, lakše će mu biti da prihvati velikodušnost u onome što je učinjeno za njega. Gospodin Blenk je star i slab, ali sve dok bude u sobi s navučenim zastorima i zaključanim vratima, neće umreti, nikada neće nestati, neće biti ništa drugo do reči koje ispisujem na njegovoj stranici.

Uskoro će jedna žena ući u sobu i nahranice ga. Nisam još odlučio koja će žena to biti, ali ako sve bude u redu od sada pa do tada, poslaću mu Anu. Zbog toga će gospodin Blenk biti srećan, a posle svega rečenog i učinjenog, verovatno je dovoljno patio za jedan dan. Ana će dati večeru gospodinu Blenku, potom će ga okupati i staviti ga u krevet. Gospodin Blenk će neko vreme ležati budan u tami, slušaće krike ptica u daljini, a onda će mu oči postati teške, i kapci će mu se zatvoriti. Zaspaoće, a kada se ujutro bude probudio, tretman će ponovo započeti. No, za sada, još uvek je onaj dan koji je bio u prvoj reči ovog izveštaja, i sada je trenutak kada Ana poljubi gospodina Blenka u obraz i ušuska ga, sada je trenutak u kome se odmiče od kreveta i počinje da ide prema vratima. Lepo spavajte, gospodine Blenk.

Svetla se gase.

(2005)

1 Blank (eng.) - prazan, neispisan.

2 Injun (eng.) - crvenokošci; uvredljiv naziv za Indijance.

Table of Contents

[Start](#)

Table of Contents

[Start](#)